

EVANGÉLIKUS Élet

**Hegyen megélt
pillanatok**

**Újévi
akadálymentesítés**

**Benkóczy Péter:
Bárhol tartok,
Jézus mindig velem van**

A konfirmáció és az elköteleződés éve

**Püspöki számvetések, személyes hittapasztalatok,
sokszínű egyházi szolgálatok a fókuszban**

Olvasmányok egész évre a Luther Kiadó kínálatából

ÚTMUTATÓ OLVASMÁNYOKKAL 2023

980-Ft helyett 880 Ft

Éljük át napról napra, hogy életünket számontartja az Úr, hiszen ő a látás Istene.

JÖJJ VELEM!

4990-Ft helyett 3990 Ft

Elmélkedő kalendárium: rövid, gondolatébresztő szemelvények a Bonhoeffer-életműből az év minden napjára.

EVANGÉLIKUS NAPTÁR

1800-Ft helyett 1620 Ft

Szerkesztette: Boda Zsuzsa
Lelki írások egy évre, szépirodalom, egyházi és világi évfordulók, viccek – mindez egy kötetben, a Magyarországi Evangélikus Egyház név- és címtárával kiegészítve.

A FÉNY FELÉ

2200-Ft helyett 1870 Ft

Az év minden napjára szánt rövid áhítatok százhusz lelkész és teológus tollából, a ma emberének, a ma emberének nyelvén.

 LUTHER
KIADÓ

A könyvek megrendelhetők
webshopunktól: lutherkiado.hu, vagy
megvásárolhatók személyesen üzletünkben:

Evangélikus könyvesbolt,
Budapest VIII. ker., Üllői út 24.

KÖZÖSSÉGKÉNT

A 2023. év a konfirmáció és az elköteleződés éve egyházunkban. Elköteleződni sokféleképpen lehet, ahogyan címlapunkon látható: keresztség, konfirmáció, egyházi esküvő, de lehet akár gyülekezeti alkalmakon való rendszeres részvétellel is. A tavalyi sűrű – háborúval és gazdasági nehézségekkel is terhelt – év után fontos lenne, hogy még inkább a megtartó közösségeinkre koncentráljunk.

Erre hívja fel a figyelmünket Prőhle Gergely is, amikor így fogalmaz: „Az elköteleződés legbiztosabb támasza és előmozdítója a személyes hiten túl a jó közösségi élmény.” Egyházunk országos felügyelőjével a tisztességéből fakadó feladatairól, az ideális presbiterek ismérveiről, a népszámlálás eredményeivel kapcsolatos várakozásairól és a legnagyobb evangélikus egyházi projektekről is beszélgettünk.

Évertékelésre kértük egyházunk három püspökét is. Fabiny Tamást, Kondor Pétert és Szemerei Jánost éppúgy kérdeztük saját konfirmációjukról, a püspöki tisztséggel járó, szívüknek kedves feladatokról, mint arról, hogy mit várnak ettől az évtől, mire számítanak 2023-ban.

Keczkó Pál esperes az *Égtájéoló* rovat cikkében a napkeleti bölcseket példaként eléln állítva így ír: „Gondolkodtak, terveztek, a cél érdekében vállalták a nehézségeket, és végül megadatott nekik, hogy találkozhattak az Isten Fiával, Isten kinyilatkoztatásával, a testté lett Igével. Kell, hogy minket is hajtson ez a bátorság, a magunk élményei. Jó talán számba venni, felidézni, újraélni azt, amikor a Szent megmutatta magát, amikor nagyon erősen hatott ránk a jelenléte, amikor a mennyei tökéletességet éltük át, ha csak egy pillanatra is.” Ezekkel a gondolatokkal kívánom, hogy a naptári évben merjünk bátrabban elköteleződni egy-egy gyülekezeti alkalom, egyházi szolgálat, az Istennel való közös út mellett.

■ KÉZDI BEÁTA

Bárhol tartok, Jézus mindig velem van

„Az emberek leginkább azzal a kérdéssel foglalkoznak: mi lesz velem majd? Pedig lehet, hogy az a döntő: mi van veled most?” – jegyzi meg Benkóczy Péter. A kőbányai evangélikus lelkész szolgálatáról és azokról a problémákról is kérdeztük, amelyekkel lelkigondozói munkája során találkozók.

20. oldal

Önkeresés és önazonosság egyházi keretek között

Van elég énidőd? Törödsz magaddal? Önazonosság, önmegvalósítás és öngondoskodás. Hogyan lehet kizárni a külvilág zajait és megtalálni az egészséges egyensúlyt? Ezeket a témákat jártuk körbe Seben Glória lelkész, pszichológus és Varga Diána lelkész, lelkigondozó segítségével.

23. oldal

Órállókként, meggyőződésből

A konfirmáció és az elköteleződés éve megtaníthat bennünket arra is, hogy ne csak önmagunk lelki megerősödését keressük, hanem fedezzük fel a másokért élés szolgálatát. A krisztusi út ugyanis azt is megmutatja, hogy az odafordulás a közelünkben lévőkhöz nem csak annak hasznos, aki a segítséget kapja.

26. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Hafenschner Károly	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Gerőfiné Brebovszky Éva	6
Forrás • A 2023. esztendő igéje • Korányi András	7
Interjú • Fabiny Tamás kényes kérdésekben is a szellemi igényességet szorgalmazza ...	8
Interjú • Kondor Péter arról, mit jelent Isten eszközeiként szolgálni	10
Interjú • Szemerei János paradox helyzetekről és a pihenőnap megszenteléséről	12
Interjú • Prőhle Gergely a jövő tudatos építéséről	14
Égtájéoló • Keczkó Pál esperes írása	16
A hónap igéje • Balicza Iván	18
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	19
Interjú • Benkóczy Péter az elköteleződésről és a belsőszoba-élményről	20
Forrás • Luther Márton egy vigasztaló képe	22
Fókusz • Önkeresés és önazonosság egyházi keretek között	23
Fókusz • Órállókként, meggyőződésből	26
Jegyzet • Piros lámpa és felebaráti szeretet • Balczó Mátyás írása	28
Ajánló • Könyvekkel az éven át	29
Ajánló • Szellemi-lelki iránytű lehet Joób Olivér Közösség című kötete	32
Teológusportré • Mészáros Anna Zsóka közösségépítésről, lelkigondozásról	33
Ifjúság • Igazam van! • Hegedűs Attila rovata	34
Ajánló • A Credo evangélikus folyóirat Testről és lélekről című számáról	36
Krónika • Hírek, tudósítások	38
Forrás • Bibliai gondolatok és imádságok az imahét napjaira	39
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Erdélyi Csaba	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Kovács Áron	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Tóthné Barcs Ágnes magyar-ének-zene szakos tanár, hitoktató, presbiter – Göd.

A tanításban is alkalmazott drámapedagógia módszerével nemcsak élményszerűvé lehet tenni azokat az évezredekkel ezelőtt lejátszódott bibliai történeteket, amelyekről hittanórán tanulunk, de ez a pedagógiai megközelítés arra is alkalmas, hogy a gyermekek sokkal intenzívebben tudjanak belehelyezkedni abba a kontextusba, ami a Biblia korát jellemezte. Három évtizedes változatos tanári pályám során falusi és kisebbségi közösségben vagy úgynevezett elitiskolákban tanítottam, illetve másfél évtizede már, hogy gyülekezeti gyermekfoglalkozásokat is tartok. Öt évvel ezelőtt döntöttem el, hogy hittanári képesítést szerzek az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Szakdolgozati témám annak bemutatása volt, hogyan alkalmazható hatékonyan a drámapedagógia, a kooperatív tanulási módszer, valamint a projektmunka posztmodern világunk iskolai hittanoktatásában, végső soron a gyülekezetépítésben. Ez a szakmai irányváltás inkább helyreigazításnak mondható. Ugyanis családunk mindig is szorosan kötődött a gyülekezetéhez. Dédszüleimet a gyülekezetalapító és templomépítő családok között tartják számon Alsógödön. Nagypapám felügyelő, édesapám gondnok volt. Testvérem szintén gondnok és hozzám hasonlóan presbiter is. Édesanyánk tanított meg bennünket arra, hogyan kell meglátni, önfeláldozóan szeretni és segíteni a bajbajutottakat. Gyermekkorom óta érzem és hiszem 459. számú énekünkkel együtt: „Velem vándorol utamon Jézus”, de az ő ereje és mélységes csodája most kezd el igazán feltárulni előttem.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Tematikus és emlékvé 2023. A 2023. esztendő a konfirmáció és az elköteleződés tematikus éveként hirdeti meg a Magyarországi Evangélikus Egyház. Ehhez kapcsolódóan kiadványokat, szakmai konferenciákat és továbbképzéseket, médiamegjelenéseket, illetve közösségi alkalmakat (megyei és regionális, egy-, illetve többnapos programokat, országos táborot és találkozózt) is terveznek. Az év mottójának Pál apostol filippiekhez írt levelének egy sorát választották: „Mindenre van erőm Krisztusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,13)

2023 egyúttal – a költő születésének, illetve keresztelőjének (1823. január 1.) kétszázadik évfordulójára emlékezve – Petőfi-emlékvé is lesz. Mindkét év ünnepélyes nyitányát lapzártánk után tartják, így azokról az *Evangélikus Élet* következő számában írunk bővebben.

EvÉlet-infó

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Istenünk, te megjelentél közöttünk, és felragyogtattad a világban Krisztus világhosszát, hogy minden ember meglássa dicsőségedet. Az ő bátorításában bízva visszük eléd könyörgésünket.

Urunk, köszöredülj egyházadon! Szent igéddele erősíts minket, hogy küldetésünket betöltve sóvá legyünk a világban. Segíts, hogy megőrizzük mindazt az örökkévalót, amit ránk bízta, és megízsejtsük általa mások életét is, hogy akaratod szerint minden ember eljusson az üdvösségre. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, imádkozunk gyülekezeteinkért. Add, hogy a világ világhosszát ragyogják tovább a legsötétebb időkben is. Tedd közösségeinket szíveket melengető, félelmet űző, élettereket bevilágító lámpásokká. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, tégy bennünket hegyen épült várossá, amelyen messziről felismerhetők irgalmas szereteted jelei. Segíts, hogy a tőled kapott kegyelmi ajándékok szerint szolgáljunk. Rólad tanúskodjunk, tanítsunk, vigasztaljunk, és egymással közösséget vállalva az irgalomban el ne fáradjunk. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, aki nem oltod el a pisláló mécses és nem töröd el a megrepedt nádszálat, kérünk, légy a betegekkel, a magányosokkal, a háborúban szenvedőkkel. Támogasd azokat is, akik bizonytalanságban, kétségek között élnek a hétköznapjaikat. Jézus Krisztusért kérünk...

Urunk, hallgass meg minket!

Istenünk, Jézus Krisztusban megmutattad szereteted a világnak, most vezess minket is Szentlelkeddel életünk útján, amíg elhozod örökkévaló országodat, ahol vég nélkül dicsőíthetünk téged. Hallgass meg minket a mi Urunk Jézus Krisztusért, aki veled és a Szentlélekkel él és uralkodik mindörökkön örökké. Ámen.

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP – MT 5,13–16

Ki vagyok én?

Megérkezik a vendégcsalád. A szülei kezét fogó kicsiny gyermek szégyenlősen felém fordul: „Te ki vagy?” S közben néz nagy, kerek, kérdőre vonó szemekkel. Ön-kéntelenül mélyebben elgondolkodom, mit is kellene válaszolni. Ki vagyok én?

A konfirmációs kort betöltő fiatal nem tesz fel elvont kérdéseket, de keresi az újtát, a helyét, és így mégis foglalkoztatja a legnagyobb kérdések egyike: ki vagyok én? Az élete zenitjét elérő, életerős ember a mindennapok hajtásában, a nagy teljesítmények közepette felteszi a kérdést – talán egyfajta mérleget vonva –: ki is vagyok én? Az idős, a hajlott korú – élete alkonyán – ismét előveszi, talán a múltat tekintve, talán gyengeségeit megtapasztalva, talán a jövőt kémelve, de előveszi a kérdést: ki vagyok én?

A mártírsorsú német evangélikus teológus, Dietrich Bonhoeffer is szembesül ezzel a kérdéssel – méghozzá a náci börtönében sínylődve –, s közben végiggondolja, mit mondanak emberek, mit tart önmagáról, majd elbizonytalanodva folytatja:

*Az vagyok valóban, aminek mondanak?
Vagy csak az, aminek magamat ismerem?
[...]
Ki vagyok én? Ez vagy az?
Hol ez, hol amaz?
[...]*

Majd így fejezi be meditációját:

*Ki vagyok én? Váltig faggat, gúnyol a magány, a gyötrelem.
Bárki vagyok, Te tudod, ismeresz: Tiéd vagyok én, Istenem!*

Jézus válasza. Mai igénkben Jézus válaszolja meg égető-nyugtalanító kérdésünket. Ti vagytok a világ világossága, ti vagytok a föld sója. Hallottunk már vallásalapítókat, magukat nagyra tartó kegyes véleményvezéreket, hogy önmagukról állították ezt. Én vagyok a világosság, én vagyok az ízt adó só. A ma oly népszerű influenszerek is hasonlót állítanak. Gyertek hozzánk, mi majd fényt gyűjtünk, megmutatjuk az utat, ízt adunk az életeteknek.

Az azonban igazán megdöbbenő, hogy Jézus, aki valóban a világ világossága és életünk jóízűvé tevője, rólunk állítja ezt. Joggal állítja, mert az őtőle kapott küldetésünkről van szó, az általa adott mandátumunk van ebbe foglalva, sőt a tanítványi létforma leírása ez.

Pont mi lennénk a világosság és a só? Igen, pont ti! – mondja Jézus. Erre hívtalak el benneteket. Erre vagytok képesek, ha tanítványaim lesztok és maradtok. Ez a nagyszerű lehetőségetek. Adok nektek fényt, hogy visszatükrözzétek azt a világosságot, amelyet én hoztam el. Ízletessé teszem az életeteket, hogy mások számára is jóízűvé tegyétek ezt a földi létet.

”

Kérdéseink. Alkalmasak vagyunk mi erre? Képesek vagyunk felülemelkedni hibáinkon, gyengeségeinken? Lehetséges, hogy legyőzzük magunkban a sötétséget? Lehetséges, hogy kikerüljünk a rossz gondolatok és szavak minket oly sokszor meghatározó, örögi köréből?

De mielőtt mi sorolnánk ezeket a kétségeket, Jézus maga mutat rá a tanítványi életpálya buktatóira. S miközben ezeket a jézusi példákat sorra vesszük a só megízeltetéséről, az ágy alá dugott lámpásról meg a hegyen épített város álcázásáról, eltakarásáról, nyilvánvalóvá lesz számunkra a titok nyitja: akkor leszünk sötét, íztelen emberek és sötét alakok, ha elszakadunk Jézustól. Attól, akitől mi is továbbadásra kaptuk a só és a fény kincsét. Egyszer felvilanthatunk, egyszer érdekessé válhatunk, de a küldetésünket csak úgy tudjuk betölteni, ha megmaradunk Jézusnál.

Itt a megnyugtató válasz. Kik vagyunk mi? Isten gyermekei, Jézus tanítványai. Ha azok vagyunk, akik vagyunk, értelmes, boldog, mások számára hasznos, áldott életet élhetünk. Akkor már nem elérhetetlen illúzió, hogy világítsunk, ízt hozunk, s nem nyomasztó, teljesíthetetlen kihívás, hogy Istenre irányítsuk emberek figyelmét. Ezt Jézus így fogalmazza meg: „*Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.*”

Nem a bizonytalanság szava ez: Isten tudja, ki vagyok én... Ez a bizonyosság: Isten tudja, ki vagyok én! Az ő gyermeke, akinek küldetése van ebben a világban. A világ pedig sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését.

■ HAFENSCHER KÁROLY

Imádkozzunk! Istenünk, mennyei Atyánk, köszönjük, hogy gyermekeid és Fiadnak a tanítványai lehetünk. Add nekünk Lelked ajándékait, hogy felszabadultan végezzük tőled kapott küldetésünket, és boldogan éljük meg azt, hogy hozzád tartozunk. Használj fel minket szeretetedből fakadó világfenntartó munkádban. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 8.) *Adjatok, és adatik nektek...* Lk 6,38 (5Móz 15,10; Mt 3,13–17; Róm 12,1–8; Zsolt 71) Ez jár nekem. Megérdemlem. Ugye milyen gyakran gondoljuk ezt, amikor valamit szeretnénk megkapni? Először én, utána jöhetnek a többiek. Jézus megfordítja a sorrendet. Először adjál a másoknak, a rászorulónak a magadéból, és majd te is megkapod, amire valóban szükséged van. Ha engedelmeskedünk szavának, rájövünk, mennyi mindent tudunk adni embertársainknak. Szeretetet, amelyre éheznek a mások; adhatjuk az időnket, adhatunk odaforulást, figyelmet, megbecsülést. Nemcsak materiális javakról van itt szó, hanem lelki értékekről is. Mennyi kincset bízott ránk az Úr, amelyért hálások lehetünk! Ha mi is kapni szeretnénk másoktól, akkor kezdjük el még ma megosztani, amink van. Akkor számíthatunk majd Isten ígéreteré, hogy gondoskodik rólunk.

Hétfő (január 9.) *Egyébként pedig, testvéreim, ami igaz, ami tisztességes, ami igazságos, ami tiszta, ami szeretetre méltó, ami jó hírű, ha valami nemes és dicséretes, azt vegyétek figyelembe!* Fil 4,8 (2Móz 23,1b; ApCsel 10,37–48; 1Móz 3,1–13) Mire irányul a figyelmünk? Mi foglalkoztatja gondolatainkat leginkább? A médiában a hangzatos címek pontosan azokat a témákat célozzák meg, amelyek felkeltik érdeklődésünket, amelyeken szörnyülködni vagy nevetni lehet. Pál arra kéri a Filippiben élő keresztyén testvéreit – és minket is –, hogy vegyük észre a jót, a tisztát, a szépet magunk és mások életében. Ne adjunk teret a rossz híreknek és a hangulatkeltésnek, hanem inkább annak, ami másokat is épít. Ez a Biblia szerinti pozitív gondolkodás, amely meghozza gyümölcseit a hálaadásban. Így növekszik Krisztus egyháza.

Kedd (január 10.) *Mózes azonban ezt felelte erre az Istennek: Ki vagyok én, hogy elmenjek a fáraóhoz, és kivezessek Egyiptomból Izráel fiait? De Isten azt mondta: Bizony, én veled leszek!* 2Móz 3,11–12a (Mt 10,16; Lk 18,15–17; 1Móz 3,14–24) Mi is sokszor érezhetjük magunkat hasonlóan Mózeshez: ki vagyok én, hogy ezt a feladatot elvégezzem? Nem látjuk magunkat méltónak arra a szolgálatra, amelyre Isten hív. Talán félelmeinket akarjuk ezzel leplezni. Úgy látjuk, sok rátermett, tehetséges ember van, aki alkalmasabb lenne erre. Isten azonban nem az alkalmas embereket keresi egy feladatra, hanem az engedelmeseket. Ha igent mondunk hívására, újra meg újra megtapasztaljuk szavát: „Bizony, én veled leszek!”

Szerda (január 11.) *Meghallgatta könyörgésemet az Úr, imádságomat elfogadta az Úr.* Zsolt 6,10 (Mt 6,6; Róm 8,26–30; 1Móz 4,1–16) A Biblia imakönyve a Zsoltárok könyve. Hittel és remény-

séggel szólnak meg benne Isten emberei, akik megtapasztalták: van értelme imádkozni! Isten hallja kiáltásunkat, és felel rá. Ő nem a megszólalásunk külső formáját nézi, hanem gondolatainkban és szívünkben olvas. Még szánkon sincs a szó, de már tudja kérésünket. Imádságainkkal nem Istent változtatjuk meg, hanem ráhangolódunk akaratára, megnyílunk szándékai előtt, és rábizzuk magunkat szeretetére. Így alkalmas eszközei lehetünk terve megvalósulásának. Az imádság által Isten békéje költözik szívünkbe, bármi is történik.

Csütörtök (január 12.) *Most pedig, Izráel, mit kíván tőled Istened, az Úr? Csak azt, hogy Istenedet, az Urat féld, járd mindenben az ő útjain, szeresd őt, és szolgálj az Urat, a te Istenedet teljes szivedből és teljes lelkedből...!* 5Móz 10,12 (1Jn 2,5a; Ef 1,3–10; 1Móz 4,17–26) Mit kívánunk mi Istentől? Azt gondolom, ez sokkal gyakrabban eszünkbe jut, mint az ellenkezője. Mai igénk éppen ezért elgondolkodtat minket, és megkérdez személyesen: vajon feltétel nélkül bízom Istenben? Az ő útjai az én útjaim is? Szeretem őt, és teljes személyiségemből kész vagyok neki szolgálni, ha erre kér? Ha a magunk kívánságai helyett Isten kívánságaihoz igazítjuk a saját vágyainkat, elvárásainkat, akkor megtapasztaljuk áldását életünkön és útjainkon.

Péntek (január 13.) *Tehát Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk: Krisztusért kérünk, béküljetek meg Istennel!* 2Kor 5,20 (Ézs 44,8a–b; Lk 12,49–53; 1Móz 6,1–4) Pál Krisztus követeként mutatkozik be a korinthusi békétlenkedő gyülekezeti tagoknak. Egyetlen üzenetet szeretne átadni: azt, hogy Krisztusban Isten békejobbót nyújt az ellene lázadó embernek. Ezért kér, könyörög nekünk is, mai büszke embereknek, akik elfordultunk Isten szeretetétől, hogy amíg időnk és lehetőségünk van, béküljünk meg Istennel. Nehogy egyszer késő legyen.

Szombat (január 14.) *Alaktalan testemet már látták szemeid; könyvedben minden meg volt írva, a napok is, amelyeket nekem szántál...* Zsolt 139,16 (Mt 6,25; Mt 4,12–17; 1Móz 6,5–22) Az imádkozó ember belső szobájába vezet be minket a 139. zsoltár. Előtte elcsendesedve, Isten jelenlétében látjuk meg igazán, hogy kik is vagyunk. Életünk kezdete is ismert előtte, jelen van életünk minden pillanatában. Nem menekülhetünk el előle sehová. A vele való szeretetkapcsolatunk már akkor kezdődött, amikor anyánk méhében formálódtunk. Ott is az ő kezében volt sorsunk. Ezért bátran rábízhatjuk mindazt, ami még ránk vár. Hiszem: tőle hozzá tart utunk.

■ GERŐFINÉ BREBOVSZKY ÉVA

A 2023. esztendő ígéje

Isten szemével nézve... Ez az egyik legnagyobb kihívás az életben! Mert hiába rajzoljuk évszázados mintákat követve a szentháromságos háromszögbe a mindent látó szemet – jelezve, hogy Isten mindent lát a teremtett mindenségben –, de hogyan rajzoljuk meg azt is, hogy nemcsak lát, de tud is? S nemcsak tud, de ért is?

Hágár hitvallása a legzavarosabb élethelyzetben szólalt meg: rabszolgaként nem több mint egy „harmadik kerék” – kiszolgáltatott ember Ábrahám és Sára háztartásában, gyermektelen házasságuk mélységesen emberi megoldásának eszköze. Vajon az Isten ígéretének teljesedésére vágyva kínlódnak párnak, Sárának és Ábrahámnak felrónánk-e, hogy egy hanyatló pillanat súlya alatt úgy döntöttek, a tüzes Hágár szülje meg „Sára helyett” az ígéret gyermekét? Vajon csodálkozunk-e azon, hogy a termékenység duzzadó erejével a szíve alatt Hágár kegyetlenül meggyötri a neki kiszolgáltatottá vált úrnőjét? Vajon fennakadunk-e azon, hogy az elviselhetetlenné vált családi légkörből kegyetlenül a semmibe zavarják a gyermeket váró szolgálót? (Mintha a történet minden mozzanatát egy mai bulvárodalról olvasnánk...) És ennyi emberi ösztön, indulat, frusztráció, reménység, csalódás, féltékenység, diadal, bosszú és káosz láttán van-e még értelme arról beszélni, vajon Isten hogyan látja a helyzetet és a helyzetbe szorult embereket?

Hágár hitvallása adja meg erre a világos választ: Isten félreismerhetetlen jelenlétének megrázó erejéről. Pedig Isten csak annyit tesz, hogy elmondja Hágárnak tisztán és félreérthetetlenül a helyzetet – önmagáról, megszületendő gyermekéről, Sáráról és Ábrahámról. S persze arról, hogy amit ők kiterveltek és továbbgondoltak, emberi agyszüleményként magukra szakajtottak, azt hogyan tudja ő élhető és gyógyuló folyamatként a világot formáló terveibe beleszőni. Hágár akkor lesz más emberré, amikor rádöbben: te vagy az Isten, aki lát engem!

Különösen érkezik meg ez az üzenet a mi világunkba. Láthatósági mellények kaphatók minden színárnyalatban és méretben – egyre népszerűbbek a nagy

„*Te vagy a látás Istene*”
(1MÓZ 16,13)

mellények! –, s aki igazán bevállalóan akarja magát megmutatni, annak még a mellényre sincsen szüksége... Ez a tolokodás ugyanakkor végtelenül riasztó is. Hiszen magunkról és másokról formált

ra vágyakozó és várakozó vak emberek kérő imádsága egyben a tanítványok, az egyház imádságaként is megszólal: „Mit kívánsz? – Uram, hogy lássak!” A világtalanok meggyógyításáról szóló történetet a tanítványok értetlenségét bemutató beszámoló követi, mint például az egymás közötti rangvita, miközben Jézus már a jeruzsálemi kereszt felé tart... Nem alapítvány, hanem a legősibb apostoli tradíció tehát, hogy az egyház tisztánlátásért könyörög Jézusnál.

Am az is megkerülhetetlen kérdés, hogy egész világunkon segíthetne-e, ha

DOMENICO GARGIULO: HÁGÁR ÉS AZ ANGYAL (1609-1610)

agyszüleményeink lesznek ma is láthatóvá, ahogyan életek és sorsok egymáshoz érnek, és újra ösztönné, indulattá, reménységgé, frusztrációvá, féltékenységgé, diadallá és bosszúvá válnak. Kényszerpályákká, amelyeken családok sorsa fut keresztül – Ábrahámok, Sárák és Hágárok küzdelmeit és életfájdalmait hagyva maguk után önképben és összképben egyaránt.

Mindezt látva van-e még értelme arról beszélni, hogy vajon Isten hogyan látja a helyzetet és a helyzetbe szorult embereket?

A Jézusról szóló evangéliumokban visszatérő mozzanat, hogy a gyógyulás-

Isten látószögéből is láthatnánk a látványos káosz mögötti valós helyzetet. Ha elmondaná, elmondhatná nekünk – mint egykor Hágárnak – tisztán és félreérthetetlenül a világ valóságát. Hogy „mi a helyzet”. Csak akkor, ha mi is rá tudunk döbenni, hogy ki az, aki lát bennünket! Isten, akinek van terve a világgal és az emberrel, amelybe képes gyógyítva beemelni még azt is, amit magunkra és egymásra szakajtottunk.

Imádkozzunk a megújulásért, hogy ma is elmondhassuk Hágárral együtt: „Te vagy a látás Istene. Mert ezt mondta: én is láthattam itt, aki engem látott.”

■ KORÁNYI ANDRÁS

Krisztus legyen a középpontban!

Fabiny Tamás kényes kérdések esetén is a szellemi igényességet szorgalmazza

Az egyház mindig teológiai alapon foglaljon állást, legyen szó akár szexuál-etikai kérdésekről, akár, mondjuk, a pedagógusok melletti kiállásról. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, az Északi Egyházkerület lelki vezetője a konfirmáció és az elköteleződés tematikus évétől a gyülekezetekben folyó ifjúsági munka megerősödését várja.

– A zsinat tavaly novemberi ülészakán az előző egyházi évről szóló jelentésében a **permakrízis** kifejezésből indult ki, ezt választották ugyanis a 2022. év szavának egy brit felmérés alapján. Ennyire tud azonosulni annak a voksolásnak az eredményével?

– A **permakrízis** azért sajnálatosan jó kifejezés, mert tömören megfogalmazza a lényegét, hogy permanens válság van: Covid, háború, gazdasági és energiaválság követte egymást gyors egymásutánban. De én az egyházra vonatkozóan valami pozitívabbat szeretnék találni.

– **Mi lehetne az?**

– **Solus Christus**, azaz egyedül Krisztus. Ezt a legkomolyabban gondolom. A lutheri **solák** rendkívül erősek, és amikor ezt kiemelem közülük, akkor jelzést próbálok adni, hogy a Szentírás tiszta tanítása, a hit és a kegyelem is fontos, de ezek mind Krisztusban koncentrálódnak. Ez a kifejezés segít a távlatosságban, hogy ne a földi körülményekhez ragaszkodjunk, és ne süllyedjünk bele a hétköznapi gondjainkba, hanem tudjunk ezeken felülemelkedni. Szeretném, ha Krisztus lenne az egyházi életünk középpontjában.

– **Mik voltak a legfontosabbak történések, milyen eredményeket – vagy épp nehézségeket – emelne ki egyrészt a teljes egyháznak, másrészt a saját egyházkerületének az életéből az elmúlt évből?**

– Amikor tavaly január 1-jén részt vettem a hagyományos ökumenikus békemeneten, optimistán indultam neki a 2022. esztendőnek. Aztán másfél hónappal később kitört a háború. Akkor lett különösen is aktuális az év igéje, melyben

Jézus az mondja: „...aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el...” [Jn 6,37] Azóta is érkeznek hazánkba a menekültek, akiket nem küldünk, nem küldhetünk el. Fel-emelő és megrendítő volt látni, hogyan

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

szerveződött meg a segítségnyújtás, hogyan mozdultak meg a gyülekezeteink. Sok szép példát láthattunk-láthatunk arra is, ahogy sokan otthonaikat nyitották meg a menekültek előtt. Példaszerű volt mások mellett az ukrán iskola befogadása az előző tanévben az országos iroda épületébe; a Karácsony Sándor utcai Mandák-házban folyó munka, ami most már a Dévai Fogadó nevű helyen folytatódik; Vecsésen a kárpátaljai cigány gyerekek tanítása, nem utolsósorban pedig a Nyíregyháza és környéki gyülekezetek, intéz-

mények összefogása és helytállása. Saját egyházkerületemben több olyan beruházásnak örülhettünk, amely az elmúlt időszakban teljesedett be vagy indulhatott el. Közegyházi jelentőségű, területileg mégis északi kerületi relevanciájú, hogy Lágymányoson felépült a Luther Otthon – Evangélikus Szakkollégium új épülete. Szeretném, ha erős kapcsolat alakulna ki a kelenföldi gyülekezet és a kollégium között. A beruházások közül kiemelem még Szolnokon az úgynevezett adapterház megvalósulását, mely jól tükrözi az ottani evangélikusok dinamizmusát, nyitottságát és jelmondatát, hogy a gyülekezet a városért munkálkodik. Salgótarjánban és környékén a *Modern városok program* keretében templomok, parókiák, imaházak felújítása kezdődött meg. A *Magyar falu programban* is sok gyülekezetünk érintett. Piliscsabán utolsó fázisához érkezett az új templom építése, és 2022-ben az egyházkerületi székház energetikai korszerűsítését is meg tudtuk valósítani. Cegléden egy intézményátvétellel evangélikus

óvoda indult, és a gyülekezetplántálások is szép eredményeket mutatnak, úgy Pomáz és Budakeszi, mint Kistarcsa és Kerepes, illetve legújabbán Olcsva térségében. Megoldásra vár azonban a miskolci evangélikusok helyzete, ahol az egyházközösség gazdálkodásában komoly hiányosságokra derült fény, és a fegyelmi eljárás, majd a bírósági döntés nyomán a parókus lelkésznek távoznia kellett. A gyülekezetben békétlenség uralkodik, fájdalmas megosztottságot tapasztalunk, és jelentős létszámbeli visszaesést is. Bizom abban,

hogy a gyülekezet magára talál, és a nagy múltú közösség rendezi sorait.

– **A lelkesztőpótlás problémája országos szinten is kiemelt téma, számos fórumon tárgyalják, és egy munkacsoport is megkezdte működését. Az Északi Egyházkerületben mikor lesz égetően sürgős a kérdés, hogy ki fog a szószéken állni?**

– Már most nagyon aktuális. Sajnálatos módon vannak összevonások, nincs minden anyagyülekezetnek saját lelkesze. Ugyanakkor vannak biztató jelek is, 2022-ben öt ordináció is volt az egyházkerületben. Teológushallgatóink is többen vannak. A velük való kapcsolattartást kiemelten fontosnak tartom, nemcsak a mindenkori elsőévesekkel ismerkedem meg, hanem minden évben az összes évfolyamból összehívom a kerületünkből származó fiatalokat. A konfirmáció és elköteleződés tematikus éve kapcsán nagyon bízom abban, hogy ez egy nagyon tudatos megerősítése lesz a gyülekezetben folyó ifjúsági munkának.

– **Ha már a tematikus évet érintjük: hogyan emlékszik a saját konfirmációjára?**

– Az izgalomtól, idegeskedéstől függetlenül fantasztikus élmény volt, mert olyan konfirmáló lelkeszeim voltak – Keken András mellett id. Hafenscher Károly –, akikre azóta is hálával emlékszem, és akiktől sokat tanultam. Emlékszem, Keken András úgy tanította nekünk a tereméstörténetet, hogy fölírta a táblára, a Szentírás szövege alapján melyik nap mi történt, és utána odaírta: „Hat nap: hat fejlődési folyamat?” Ez az üzenet akkor engem teljesen megnyugtatót: nem kell, hogy feszültségben legyen bennem az, amit a Bibliában olvasok, a konfirmációi és ifjúsági órán hallok, illetve amiről az iskolában tanulok. Döntő jelentőségűnek érzem, hogy evangélikus iskoláinkban soha ne állítsuk szembe a hitet a tudománnyal.

– **Püspökként az egyházkerületéért, illetve néhány meghatározott területért – így a médiáért és a külügyi kapcsolatokért – felel, elnök-püspökként pedig az egész egyházat képviseli. Az északi kerületi témákról, illetve a menekültügyről már beszélt, mit emelne még ki?**

– A Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház végre felállítja az Országos Magyar Evangélikus Szolgálatot, és Nagy Olivér személyében január 1-jétől úgynevezett magyar referensük is lesz. Az

elnök-püspök nálunk *primus inter pares* [első az egyenlők között – a szerk.], megosztjuk a felelősséget és a munkaköröket, és noha vannak olyan feladatok – így például az állammal való kapcsolattartás –, amelyek rám hárulnak, mégis: a fontos döntéseket közösen hozzuk meg, és ennek, amikor szükségét érezzük, jelét is adjuk. Például a koronavírus-járvány idején a hívek is egyértelmű útmutatást vártak tőlünk a lezárásokkal kapcsolatban.

– **Más témák esetében is hallani az igényt, hogy szólaljon meg az egyház. Hogyan döntenek el, hogy mikor adnak ki nyilatkozatot, és mikor nem?**

– Hadd kérdezzek vissza: mikor kellett volna megszólalnunk?

– **Például a homoszexualitás megítélése kapcsán is várta-várja egyházunk egy része, hogy egyértelmű állásfoglalást tegyenek. De akkor közelítsük meg máshonnan a kérdést: a tavaly június 2-i zsinati vitanap, amelyet ebben a témában hirdettek meg, beváltotta-e a hozzá fűzött reményeket?**

– A vitanapot az Északi Egyházkerület közgyűlésének tavaly decemberben elfogadott, *Igazságot szólni szeretetben* című nyilatkozata kezdeményezte, majd ezt a zsinat is támogatta. A Biblia értelmezéséről és a szociáletikai, köztük a szexualitással kapcsolatos kérdésekről átgondoltan, a feszültségek szításától tartózkodva, a politika kizárásával, a teológia segítségül hívásával érdemes beszélgetni. Azt például, hogy az egyházban mi a homoszexuálisok szerepe, hol van a homoszexuálisok helye, nem lehet egy mondatban elintézni. Ezért nem adunk ki nyilatkozatot sem, mert egy ilyen dokumentum vagy elítél, vagy megenged, miközben emberi sorsokról van szó. Azt ugyanakkor most is meg lehet ismételni: tartjuk magunkat ahhoz az egyházi renchez, amely a házasságkötést nem tartja elképzelhetőnek a homoszexuálisok között, illetve az ordinációt sem kínáljuk fel azok számára, akik azonos neműekkel állnak szexuális kapcsolatban. Nekem egyébként személyesen az az érzésem, hogy amikor valaki a homoszexualitás kérdését előtérbe emeli, akkor azt gyakran külső, világi, a médiából, illetve a pártpolitikából érkező hatásokra teszi. Az egyház azonban maradjon egyház, és teológiai alapon foglaljon állást. Tanulmányozzuk közösen a Szentírást, nézzük meg, milyen differenciált álláspontok vannak. Ne engedjünk a kívülről

érkezett, sokszor lebutított formában megjelenő elvárásoknak. Örölnék, ha mindig szellemi igényességgel fordulnánk az adott témához.

– **Az egyház kiállítását abban az aktuális témában is sokan várják, hogy mit gondol a pedagógusok helyzetéről.**

– Fontos üzenetnek éreztem, hogy a zsinat novemberi ülészakán meghallgattuk a tanárok egy részének kérését. De most is azt gondoljuk, nem egy nyilatkozat kiadása a megoldás. Nem csak az egyházi fenntartásban dolgozókról van szó; nagyon sok olyan keresztyén, evangélikus pedagógus van, aki állami vagy más fenntartásban lévő intézmény alkalmazottja. Ők sokkal kiszolgáltatottabb helyzetben vannak, mint az egyházi iskolákban tanítók. Az evangélikus egyház nem tartja bűnös dolognak a sztrájkot, sőt egy olyan lutheri, protestáns munkaetika alapján állunk, mely szerint a dolgozó igenis jogosult a maga bérére, és ha ez nem történik meg, ha kizsákmányolják, akkor a keresztyén ember is élhet a sztrájk adta lehetőséggel. Ha pedig ezt tiltják, akkor utolsó lehetőségként ott van a polgári engedetlenség, ami a protestantizmustól nem lehet idegen. A pedagógusok megítélése, társadalmi elismertsége nagyon alacsony, helyzetük megoldatlan, személy szerint nem értem, hogy a kormány miért vár ki, miért nem akarja gyorsabban rendezni ezt a kérdést.

– **A beszélgetés elején már érintettük, hogy azt reméli, a *solus Christus* alapelv mentén tudunk majd élni 2023-ban is. Mi erősíthet még minket az új évben?**

– Az egyház lelki megújulása nagyon fontos. Hízsem, hogy az Úristen minket, az egész magyar nemzetet és az egész világot tanítani akarja. Az a végtelennek hitt távlatosság, hogy oda repültünk, ahová akartunk, akkor, amikor akartunk, mindent meg tudunk venni, amit csak akarunk, hogy békében, nyugalomban élhetünk, egyszerre mind megingott, de ezzel akar minket Isten arra figyelmeztetni, hogy ne csak a földi dolgokkal törődjünk, hanem – sőt elsősorban – a mennyekkel. Ne elégedjünk meg azzal, hogy más biztosítja számunkra a jólétet, hanem magától Istentől kérjük a gondoskodást. Nélküle elveszünk. Ha a hitünkben megerősödünk, ha nő a Krisztus iránti elköteleződésünk, akkor van csak értelme minden szerveződésnek és munkának.

■ VITÁLIS JUDIT

Csodálkozunk rá ajándékaira!

Kondor Péter arról, mit jelent Isten eszközeiként szolgálni

A konfirmációra való felkészítés elsődleges célja Kondor Péter szerint a hitben való megerősödésnek, az Istennel való kapcsolat szorosabbá válásának a munkálása. A Déli Egyházkerület püspöke örömmel tapasztalja, hogy az utánunk következő nemzedék is jelen van az egyház életében. Azokat a feladatokat szereti a legjobban, amelyek módot adnak rá, hogy a gyülekezetekkel találkozzon, és eredeti küldetését, lelkipásztori elhívását tölthesse be.

– **Hogyan emlékszik vissza a saját konfirmációjára? Milyen kép jut eszébe róla?**

– Mivel már több mint harminc éve lelkési szolgálatban vagyok, egyszerűen nem az én konfirmációmra gondolok vissza elsőként, ha erről a témáról beszélgetünk, még egy ilyen kérdésnél sem. Ellenben nagyon sok emlék jut eszembe azokról az alkalmakról, amelyekre én készíthettem fel a konfirmandusokat. Jómagam egyébként végzős gimnazistaként – talán így is mondhatom: fiatal felnőttként – konfirmáltam. Nálam már nem szülői kérdés volt, hogy biztatnak és elküldenek a konfirmációra, hanem önálló döntés. Az ifjúsági órákon erősödött meg bennem az az érzés, hogy igen, konfirmált tagja szeretnék lenni az evangélikus egyháznak. Ez számomra egy felnőtt hitvalló alkalom volt. Ekkortájt már nagyon erősen foglalkoztatott, hogy az orvosi vagy a lelkési pályát válasszam. Hiszem azt, hogy része volt a konfirmációnak is abban, hogy egyre inkább a teológia felé fordultam. Ekkor találgattam Istennek azokkal a számomra személyes üzenetként megélt bátorításával, amelyek mindig egy-egy ige alakjában értek el. Ezek közül csak egyet említek: „...te maradj meg abban, amit tanultál, és amiről megbizonyosodtál...” (2Tim 3,14). És én ezt akkor úgy tudtam Isten hívásaként értelmezni, hogy számomra egyetlen biztos pont volt – éppen a konfirmációban is megerősödve –: az, hogy Isten értem is elküldte az ő Fiát, engem is az ő munkatársává akar tenni, ő tanít mindarra, amit a Szentírásról keresztül a szívemre helyez, és ő ad bizonyosságot

afelől, hogy bátran ráépíthetem az életem az ő szavára.

– **Említette, hogy elsőként azok a konfirmációk jutnak eszébe, amelyeket már gyülekezeti lelkészként kísért. Milyen módszert tudott jó szívvel és eredményesen alkalmazni a fiatalok körében? Létezhet-e vajon a konfirmációt illetően egyfajta jó gyakorlat?**

– A gyülekezeteinkben megélt konfirmációk hosszú előkészítő időszak után következnek. Ez idő alatt nagyon szoros kötődés, személyes lelkipásztori kapcsolat alakul ki a gyerekekkel. Óhatatlanul előkerülnek olyan kérdések is, amelyek talán máshol nem: családi háttérükről, a családok örömeiről és olykor bánatairól vagy tragédiáiról is hallunk. Hogy létezik-e jó gyakorlat a konfirmációt illetően... Először is azt gondolom, rendkívül sok függ a személyiségünktől, és ezért mindannyian egyéni módon közeledünk egy-egy csoporthoz. A már említett, nagyon személyes lelkipásztori kapcsolat még akkor is kialakul, ha nagyobb létszámú, akár harminc fő feletti csoportról van szó. Hasonló ez egy osztályközösséghez, és ahogyan egy osztályfőnöknek is erősebb a kapcsolata az osztályában lévő diákokkal a többi pedagógushoz képest, így van ez a lelkész esetében is. A konfirmációs órák alkalmanként kicsit hosszabbak, mint egy hittanóra, ezenfelül egyéb találkozási alkalmakat, kirándulásokat, szeretetvendégségeket is igyekszünk a gyerekek számára biztosítani. Azt gondolom, hogy ezekben mindnyájan élünk mindazzal, amit az Úristen ajándékképpen adott nekünk, ahogyan a saját személyiségünk-

kel meg tudjuk szólítani a fiatalokat, és ahogy önmagunkon keresztül az Isten szeretetét át tudjuk engedni nekik.

– **Tehát nincsenek sablonok, mert hogy a konfirmációhoz vezető út minden esetben egyedi?**

– Bizonyos értelemben igen, legalábbis nagyon sok rugalmasság lehet benne, az adott csoport érettsége és adottságai szerint. Nyilván az egyház alapvető tanítását el kell sajátítani, megvannak azok a sarokpontok, amiket a klasszikus konfirmációi vizsga alkalmával azért meg lehet kérdezni. De hogy a vizsgát például ki hogyan bonyolítja le, mennyire vizsgaízü az a helyzet, vagy inkább egy közös beszélgetés egymás között a gyülekezet vezetősége, esetleg a szülők jelenlétében, nos, erre nagyon sokféle gyakorlat létezik. Ez is már inkább gyülekezetenként és lelkésztől függően változik, mert a hangsúly nem ezen van, hanem azon, hogy az Istennel való kapcsolatunk szorosabb legyen, hogy hitben erősödjünk, és rácsodálkozunk az ő ajándékaira.

– **A 2023-as tematikus év másik kulcsfogalma az elköteleződés. Nyilvánvalóan a püspökök esetében nem kérdés ennek a megléte, de hadd nézzünk a kullisszák mögé, mit takar ez a mindennapokban! A leterheltség mértékét például lehet valahogyan érzékeltetni néhány adattal? Akár elővehetnénk a szolgálati naplót, hogy hány eseményen jelent meg a Déli Egyházkerület püspöke...**

– Természetesen nem terhelés nélküli a püspöki tisztség, hiszen minden szolgálatnak van terhe. Ha valaki hitoktatóként szívvel-lélekkel végzi a feladatot, neki is megvan a maga terhe. Ez ki fogja tölteni a napját és az idejét, hiszen nem csak ott és akkor történik szolgálat, amikor az ember éppen bent van a hittanórán. Ugyanígy a lelkész testvérek sem csak akkor dolgoznak – hogy ezt a mindennapos kifejezést használjam –,

amikor a kazuális szolgálataikat végzik, vagy az istentiszteleteken és bibliaórákon szolgálnak, hanem az ezekre való felkészülés közben is. De éppúgy „szolgálatban vannak” a családokkal való – gyakran spontán alakuló – találkozások közben is. Az egyéni életünk és a szolgálatunk ugyanis nem szétválasztható. Minden helyzetben egyszerre vagyunk édesapák, édesanyák, szülők, munkatársak, lelkészek, hitoktatók, de leginkább Istennek

lelkészként, lelkipásztorként az eredeti küldetésemnek, elhívásomnak megfelelően végezhetem a szolgálatomat. Egyrészt bizonyosságot tehetek az Isten szeretetéről, másrészt ez egy találkozási lehetőség a ránk bízottakkal. Ilyenkor egy-egy mondat vagy egy rövidebb beszélgetés, azt gondolom, nemcsak őket erősíti, hanem engem is. A gyülekezeti tagjainkon keresztül találkozom a hétköznapi napokban mindazokkal a problémákkal,

ket. A visszhangokat és a beszámolókat is örömmel hallgattam, és azzal a boldog hálaadással tudok visszagondolni az együttlétre, hogy az utánunk következő nemzedék is jelen van az egyház életében. Az a nemzedék, amelyről a konfirmáció éve tekintetében is olyan sokat gondolkozunk, és amelyet az elköteleződésre szeretnénk rávezetni. Előretekintve a következő esztendőre magam is nagyon kíváncsian várom, hogy a tervek – amelyek már számos fórumon megjelentek – hogyan valósulnak meg. Sok mindent tervez az evangélikus egyház a konfirmáció évére, és sok lelkész testvér, munkatárs fáradozik azon, hogy ezek a legkülönbözőbb szakmai és gyülekezeti alkalmak, értekezletek, fórumok majd eredményesek legyenek. Ezekből szeretnénk további bátorítást, erőt meríteni. Szeretnénk továbbá útmutatást is kapni, hogy mai modern világunkban mik azok a lehetőségek, melyek azok az új módszerek esetleg, amelyekkel meg lehet szólítani még több fiatal. Nemcsak az egyházi oktatási intézményeinkben, hanem azokon túl is, a hitoktatáson keresztül az állami intézményekben. És ha már az oktatásnál tartunk, fontosnak tartom mint a diakóniáért is felelős püspök a diakóniai intézményeinket is megemlíteni. Egyrészt az elmúlt években különösen is hálásak lehettünk azért, hogy egy nagyon súlyos járványhelyzetet át tudtunk vészelné. Most újabb kihívással nézünk szembe: a komoly energiaválsággal, ami minden intézményünk működését érinti, éppen úgy, amint a háztartásainkat és egyéni életünket is. Hálás vagyok azért, hogy miközben meg kellett küzdeni ezekkel a rendkívül nehéz válsághelyzetekkel, közben meg tudtak maradni a munkatársaink Isten eszközeinek. Intézményi és gyülekezeti diakóniánkban megtapasztalható volt mindvégig az a pluszerő, amely csak Isten jelenlétéből és közelségéből származhat, és amellyel a munkatársak a ránk bízottak között végezheték a feladataikat. Az a reménységünk, hogy ezen a válságon is Isten segítségével fogunk túljutni. Az egyházvezetés részéről mindent megteszünk azért, hogy mind a gyülekezeteket, mind az intézményeinket hozzá tudjuk juttatni azokhoz a forrásokhoz, amelyek lehetővé teszik, hogy egy átgondolt, energetikai beruházásokat is igénylő, takarékosabb üzemmódban, de be tudjuk tölteni szolgálatunkat.

■ H. T.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

a gyermekei, akiken keresztül a környezetünk Isten számára elérhető és megszólítható. Nekünk ebben kell az eszközeivé válnunk. A püspöki szolgálatban bizonyosan vannak hangsúlyeltolódások, talán a megszokottnál és a nagy gyülekezeti terhelésnél is nagyobb számban kérnek bennünket igehirdetésre. Vannak olyan hetek, amikor jóval tíz fölött van az igehirdetési alkalmak száma, beleértve az igei köszöntőket, áhítatokat, istentiszteleteket is. Emellett különböző bizottságok munkájában, értekezleteken kell részt venni, kapcsolatot tartani a bel- és külföldi testvéregyházakkal, államtitkárságokkal, de természetesen idetartozik a lelkipásztori szolgálat is. Nemcsak a lelkész testvérek, esperesek számára nyitott a beszélgetés lehetősége, hanem gyülekezeti tagok is megkeresnek nagyon sokszor, akár volt gyülekezeteinkből, akár a püspöki székhely gyülekezetéből.

– **A püspöki tisztséggel járó feladatok közül egyébként melyik a legkedvesebb a szívének?**

– A gyülekezetekkel való találkozás alkalmai. Azok az istentiszteletek, ahol

amelyek ma is foglalkoztatják a híveinket, akár egy kicsi faluban, akár nagyvárosban éljenek. Az itt szerzett ismereteket be tudom, tudjuk építeni a döntéshozatali mechanizmusainkba, és befolyásolják a vezető testületekben hozott döntéseinket.

– **Végül egy kis számvetésre, illetve előretekintésre kérem: melyek voltak 2022 legkiemelkedőbb momentumai, és mi lehet a cél 2023-ban?**

– Amint az előbb említettem, a gyülekezetekkel való találkozások, számos templomrenoválás utáni vagy templomszentelési évfordulós istentisztelet vagy az egyházi ünnepkörhöz kapcsolódó püspöki látogatások alkalmával létrejött beszélgetések mind-mind értékesek számomra. Ha egyvalamit kell kiemelni, akkor én a Szélerőzsza ifjúsági találkozót említem: ezt tartom a tavalyi év egyik legkiemelkedőbb és legfontosabb eseményének, utána pedig az evangélikus presbiterek országos találkozóját. A Szélerőzsza ugyan koronavírus-fertőzés miatt személyesen nem tudtam jelen lenni, de az előkészületekben ott voltam, és az interneten végig követtem az eseménye-

Értsük és értékeljük eleink hitbeli hűségét!

Szemerei János paradox helyzetekről és a pihenőnap megszenteléséről

Szolgálat és magánélet összehangolása minden lelkésznek kihívást jelent. Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke tudatosan törekszik rá, hogy családját se hanyagolja el. Az idei artikulás napot a tematikus év szempontjából is jelentősnek tartja, és hálás a nevelés-oktatás terén dolgozóknak.

– **Hogyan emlékszik vissza a saját konfirmációjára?**

– Elég jól megmaradtak az emlékek. Lajoskomáromban a vizsgát szombaton este tartottuk, az istentiszteletet pedig másnap, és ekkor vettem először úrvacsorát is.

– **Mi az első kép, ami bevillan róla?**

– A vizsgából leginkább az izgalomra emlékszem. A káté anyagát szerintem elég jól megtanultam, viszont a nyilvános szerepléseket nagyon nem szerettem. Az ünnepi istentiszteletről az úrvacsoravétel vésődött be a legjobban. Egyfajta lelki felnőtté avatási rítusnak éreztem. Izgalmas volt számomra, hogy olyasmiben lehet részem, ami addig zárva volt előttem, hiszen akkoriban csak a felnőttek vehettek részt benne, de ekkor megnyílt előttem is.

– **Mennyiben határozta meg a következő éveit ez az alkalom? Továbbra is a gyülekezet aktív tagja maradt, ifjúsági órára járt, vagy átmenetileg megszakadt valami?**

– Ez az ünnepi varázs egy darabig tartott, de aztán elmúlt. Amikor elkerültem otthonról, középiskolás, illetve kollégista lettem, én is elmaradoztam. A konfirmációban, illetve az úrvacsorában kapott ajándék mélységét csak később értettem meg, miután az Isten személyesen megkeresett. Ez azonban egy külön történet.

– **Mi az a „jó gyakorlat”, módszer vagy épp hozzáállás, amit korábban gyülekezeti lelkészként a konfirmációi felkészítésen jó szívvel, eredményesen alkalmazott?**

– Lelkészi szolgálatomban több mindent kipróbáltam a formákban és az

anyag átadásának módszertanában is. A fiatalok számára alig érthető dogmatikai nyelvezet „lefordítása”, vagyis érthetővé tétele szerintem kulcsfontosságú. Erre mindig nagy hangsúlyt fektettem,

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

mert ha nem értik meg, hogy miről van szó, és hogy ez számukra mit jelent, akkor már a felkészülés alatt elveszítettük őket. Közösségépítési szempontból pedig a konfirmandustáborok jelentőségéről bizonyosodtam meg.

– **Püspök úrnak az egyház iránti elköteleződése nyilvánvalóan nem kérdéses. De mit takar ez a mindennapokban? Tudjuk, hogy a püspökök hónapszám szinte alig vannak otthon...**

– Fizikailag és lelkileg is eléggé megterhelő munkát végzünk, de nem szeretném, hogy ez panaszkodásnak tűn-

jön, mert nagy megtiszteltetésként élem meg, hogy Isten és az egyház szolgálataiban állhatok. A rengeteg szolgálat, a határidős kötelezettségek, a sok utazás, a vállunkra rakott lelki terhek, a stresszhelyzetek gyakorisága miatt a családuknak nincs velünk könnyű dolga. Teljesen kiszámíthatatlan a munkarendünk, és a teendők sokasága kavargó állandóan a fejünkben. Igen, előfordul az is, hogy hetekig alig látnak otthon, mert egymást

követik a vidéki vagy akár külföldi távollétek, de van úgy, hogy amikor fizikailag otthon vagyok, a készülőnivalók vagy a megoldandó problémák akkor is annyira lekötik a gondolataimat és a figyelmemet, hogy mégsem vagyok ott teljesen. Nagy hála van bennem a megértő és támogató feleségemért és a családomért! A szolgálati lekötöttségek és a magánélet nehéz összehangolása persze nemcsak a püspökök, hanem valamennyi lelkész gondja. Kollégáim számára is szeretettel ajánlom azt, amire én még szerencsére időben rádöbbenem: lehetőleg előre be

kell építeni a naptárba a család számára fenntartott zónákat, lehetőség szerint a heti pihenőnapot és a nyári kikapcsolódást is. Az egyházi szolgálatok miatt túlterhelt szülőjük miatt hátrányos helyzetű gyerekeimmel rengeteg szép élményünk van a közös nyaralásokból. Isten rendje, hogy a hatnapi munka után a hetedik napon megpihent, amivel az emberek számára fontos életrendi tanácsot is adott. Mi, egyházi emberek ugyan vasárnap és az egyházi ünnepeken nem tudunk pihenőnapot tartani, de a mi szervezeteinknek is szüksége van erre. Valahogyan meg kell keresni rá a lehetőséget, mert a regenerálódásra, feltöltődésre nekünk is szükségünk van, különben idő előtt tönkremegyünk. Megosztom itt a magam kudarcát is. A rettenetesen sűrű és megterhelő első püspöki évem után az egyik este a konyhánkban a feleségem azt vette észre, hogy le fogok dőlni a székről, ha nem kap el. Kórházba kerültem, kivizsgáltak. Szerencsére semmi szervi bajt nem találtak, viszont a teljes kimerültséget állapították meg... Okulva az esetből, elhatároztam, hogy a püspöki naptárba is beépítem a pihenőnapomat. Egy beszélgetésben említettem egyik püspöktársam feleségének, mire nagyon lelkes lett, megdicsért, és arra buzdított, hogy a férjének is ajánljam ezt a figyelmébe... A probléma csak az, hogy szinte kivitelezhetetlen, mert mindenki mindent rászervez mindenre...

– A püspökséggel járó számos feladat közül melyek azok, amelyek különösen is közel állnak a szívéhez? Mit tekint a szolgálata „közepének”? Mennyire tud valóban lelki vezetője lenni az egyházkerületének, az ott szolgáló lelkészeknek?

– Szolgálatunknak két nagyon eltérő pólusa van. Az egyik pólus az ünnepi, amikor az egyház, illetve azon belül a gyülekezetek legnagyobb alkalmain vehetünk részt, és idetartoznak a mosolygós protokollesemények is. Ezek az életünk reflektorfényes és túlnyomó többségében örömteli programjai. Ezekről olvashatunk az újságokban, sokszor még a tévében vagy a rádióban is hírt adnak róluk. Van azonban egy másik pólusa is a munkánknak, a hétköznapi. Itt már nem csattognak úgy a fényképezőgépek, jóval kevesebbet lát belőle a szélesebb nyilvánosság. Pedig a munkánk nagyobb része hétköznapi teendőkből áll. Mi tartozik ide? Rengeteg háttérmunka, egyezteté-

sek, bizottsági ülések, tárgyalások, irodai munkák, levélírás, megbeszélések, órákon át tartó telefonálások, na és kényes fegyelmi ügyek, békéltetések. Alkatilag én kevésbé szeretem a reflektorfényt és a nyilvános szerepléseket, számomra ezek jelentik szolgálatom nehezebb részeit. Érdekes módon viszont kevés-

mi emléktúraként is ismert nagyszabású programra konfirmandusainkat is szeretnénk meghívni, hogy jobban értsék és értékeljék eleink hitbéli hűségét.

– A püspök úr által felügyelt területek, például a misszió, illetve az oktatás terén mit lát: mi működik nagyon jól, és hol kell beavatkozni, mit kell erősíteni?

Bízom abban, hogy a pedagógusok ügye hosszú távon megnyugtató módon rendeződik – egyházvezetői szinten dolgozunk is ezen.

bé viselnek meg az úgynevezett „nehéz ügyek”. Hálás vagyok Istennek, hogy megajándékozott annyi empatikus képességgel és olyan bölcs munkatársakkal, akiknek segítségével nemcsak törvényesen, de testvéri módon is sikerült eddig rendezni valamennyi kényes helyzetet.

– Saját szolgálatában, illetve egyházkerületében mit tart a 2022. esztendő legkiemelkedőbb momentumainak? És mit vár, mire számít 2023-ban? Milyen tervekkel, fókuszpontokkal kezdi az új évet?

– Az idén az jelentette a legnagyobb boldogságot, hogy a járvány miatti zárás után újra megnyithattuk a templomokat. Mély hálát és örömet éreztem, hogy idén végre meg tudtunk tartani több olyan kerületi alkalmat, amit a korábbi években a pandémia miatt nem lehetett. A nyitás után nagyon sűrűvé vált a naptárunk, de az idei év legkiemelkedőbb kerületi programja a balatonboglári kerületi missziói napunk volt. 2023-ban, ha Isten megsegít bennünket, újra artikuláris napot tartunk, mégpedig Celldömölkön. *[Artikuláris helynek azokat a településeket nevezték, amelyekben a protestánsok 1681 és 1791 között is szabadon tarthattak istentiszteletet. Megyénként két-két ilyen helyet engedélyezett az 1681. évi XXVI. törvénycikk (artikulus). Az artikuláris napokon ennek az időszaknak a vallásgyakorlatára emlékeznek vissza, és gyalogszerrel, illetve lovon, lovas kocsival zárandokolnak el a hívek a környező településekről az alkalomnak otthont adó templomhoz. – A szerk.]* A konfirmáció és az elköteleződés évében erre a történel-

– A járvány miatti beszorítottság, illetve a higiéniai alapú korlátozások komoly akadályokat jelentettek. Egyházi alkalmakat jórészt a digitális térben tudunk csak tartani. Paradox módon ez a kényszerhelyzet olyanok számára is elérhetővé tette az alkalmainkat, akik távol éltek az egyházi közösségektől. Bízom benne, hogy az így kapott impulzusok révén is lesznek, akik bekapcsolódnak közösségeink életébe. Az oktatás-nevelés terén a gondok és kihívások mellett sok örömünk van. Intézményeink számának növekedésénél is nagyobb eredmény az evangélikus oktatás presztízsének emelkedése. A szülők szívesen bízzák ránk a gyermekeiket. Köszönet jár ezért igazgatóinknak, pedagógusainknak, intézményi lelkészeinknek, de az országos iroda nevelési-oktatási osztályán dolgozóknak is. A pedagógusok bérrendezése körül kialakult társadalmi patthelyzet intézményeinkben is megjelent. Intézményeink belső békéjének megőrzése mellett az oktató-nevelő munkánk maradéktalan ellátása nem kis kihívás intézményvezetőinknek. Bízom abban, hogy a pedagógusok ügye hosszú távon megnyugtató módon rendeződik – egyházvezetői szinten dolgozunk is ezen. Minden jel arra mutat, hogy a magánéletünkben és közösségeinkben is nehéz esztendő előtt állunk, viszont csüggedésre nincs okunk. Azért nincs, mert nem leszünk az új évben sem egyedül. Aki eddig is velünk járt, aki eddig is gondunkat viselte, velünk lesz. Vele a nehéz út is tartalmas, értékes és reményteljes lehet.

■ A. M.

„Maradjon figyelem a távlatos ügyekre is”

Próhle Gergely a jövő tudatos építéséről

Az elköteleződés legbiztosabb támasza és előmozdítója a személyes hiten túl a jó közösségi élmény – véli Próhle Gergely. A Magyarországi Evangélikus Egyház felügyelőjével tiszttségéből fakadó feladatairól, az ideális presbiterek ismérveiről, a népszámlálás eredményeivel kapcsolatos várakozásairól és a legnagyobb egyházi projektekről beszélgettünk.

– Feltűnt, hogy az utóbbi időben nyilvános megszólalásai alkalmával – például az evangélikus presbiterek országos találkozóján [EPOT] vagy a zsinati ülészekon az éves jelentésében – a hálát, a hálaadást hangsúlyozta. Ezt korábban is ilyen fontosnak tartotta, vagy a járvány, illetve a háború hatására értékelődött fel önből?

– Édesanyám két évvel ezelőtti és édesapám idén januári halála kapcsán is megtapasztaltam, hogy ha egy egyébként nehéz, sőt tragikus helyzetben észre tudjuk venni, hogy mi mindenért lehetünk hálásak, akkor az fantasztikus erőket szabadít fel. Az EPOT-on arra akartam felhívni a figyelmet, hogy ezt közösségi szinten is érdemes átélni. Ottani köszöntőmben arra a történelmi példára hivatkoztam, hogy az Amerikai Egyesült Államoknak – egy olyan országnak, ahol a megoldáscentrikusságnak, a fejlődésnek, a haladásnak óriási kultusza van! – a legfőbb ünnepe a hálaadás. A nehézségek, a krízisek között mindenképpen arra kell visszatekintenünk, észre kell vennünk mindazt, amiért hálásak lehetünk.

– **2023-ban a konfirmáció és elköteleződés évét ünnepeljük egyházunkban. Ha visszagondol a saját konfirmációjára, mi a legelső vagy a legmeghatározóbb emlékképe?**

– A közösség! Azt gondolom, a konfirmációnak és az elköteleződésnek a személyes hiten túl a legbiztosabb támasza és előmozdítója a jó közösségi élmény. Nekem ez megadatott a kelenföldi gyülekezetben, és minden mai tizenévesnek legalább ilyen meghatározó és szép időszakot kívánok, hogy tapasztalják meg egyházunknak, ennek a generációkon át-

ívelő, kicsinységében is erős, összetartó közösségnek a bizakodását, derűjét.

– **Egy olyan tiszttség esetében, mint az országos felügyelői, egyértelmű, hogy a betöltője elkötelezett az egyház iránt. Mennyi időt, energiát, milyen típusú részvételt kíván ez a társadalmi szolgálat?**

– Sokrétű feladatokat ad, sok szinten való jelenlétet igényel. Az, hogy a civil munkámhoz kapcsolódóan is itt ülök, ebben a házban [a Habsburg Ottó Alapítvány, amelynek Próhle Gergely az igazgatója, egyházunk budapesti Szentkirályi utcai székházában bérel irodahelyiségeket – a szerk.], elősegíti az országos iroda munkatársaival való jó kapcsolatot. Az országos felügyelőnek – és ugyanígy az országos presbitériumnak – a legtöbb esetben nem az a dolga, hogy operatív szinten nyúljon bele az ügyekbe, hanem hogy amikor több megoldási lehetőség merül fel, akkor rámutasson a stratégiai irányokra. A legfőbb kérdés mindig az, hogy a napi szintű elintéznivalók, ügyintézesek, ülésezések, egyeztetések mellett – amelyek rengeteg időt felemésztenek – marad-e figyelem, energia a távlatos ügyekkel való foglalkozásra. Személy szerint kiemelten fontosnak tartom az evangélikus örökség tudatos ápolását és ugyanígy a jövőképeséget. Ezért is nagy öröm számomra, hogy az utóbbi években a lelkeszek szellemi-hitbeli teljesítményének megbecsüléseként elindult az úgynevezett *Igehirdetés-felhő*, vagy hogy a gyűjteményünk egyre nagyobb közmegebecsülést élvez, illetve hogy szeptemberben új épületbe költözhetett a Luther Otthon – Evangélikus Szakkollégium, ilyenformán új lehetőségek nyíltak meg az intézmény előtt. Gáncs Péter nyugal-

mazott püspök vezetésével elindult például a hallgatók között a presbiterképzés. Ezt a kezdeményezést perspektivikusan az egyik legígéretesebb dolognak tartom.

– **A közegyházi feladatok mellett mennyire van módja a saját szűkebb közösségében is aktívan, tevékenyen jelen lenni?**

– Földrajzilag Pesthidegkúthoz tartozunk, a gyülekezet az ottani diakóniai intézmény, a Sarepta régi kápolnájában tartja alkalmait. Fodor Viktor lelkésszel jó az együttműködésünk, havonta egyszer én vagyok a családi, ifjúsági istentisztelet kántora. Mióta a szeretetotthonnak Gregersen-Labossa György az intézményi lelkésze, egy másfajta lelkiség gazdagító hatását is érezhetjük. Ugyanakkor amikor a fiaim konfirmációra készültek, sajnos csupán egy-két kortársuk volt a gyülekezetben, ezért úgy döntöttünk, elvisszük őket Budahegyvidékre, hogy ott egy nagyobb ifjúsági közösség tagjai lehessenek. Így most két irányba is van kötődésünk. Nagyon fontos, hogy az országos egyházi ügyek mellett ez a fajta gyülekezeti fókusz is meglegyen az életben. A személyes tapasztalataimat pedig a felügyelő országos találkozóján össze tudom vetni másokéival is. Ezekon az alkalmakon megláthatom, hogy a különböző országos egyházi döntések hogyan jelennek meg az egyházközségek szintjén. Ismerve az ország település szerkezetét, a régiók, egyházkerületek, egyházmegyék lelkiében és anyagiakban is megmutató különbözőségeit, ilyenkor tényleg sokféle tapasztalatot tudok összegyűjteni. Komolyan gondolom, és nem csak frázisként ismételtetem, hogy az egyház a gyülekezeteiben él. Óriási támaszt jelent, ha valaki megtapasztalja egy élő – nem csak papíron, névjegyzékben létező – közösség erejét, akár azt, hogy mit tud jelenteni ez imádságos háttérként, akár azt, hogy miképpen mutatkozhat meg, mondjuk, az anyagi áldozatkészségben. A kommunista

rendszer egyik legrésebb hagyatéka a közteherviselés, a közösen használt dolgok iránti felelősség meggyengülése vagy akár eltűnése a gyülekezetekben. Elkészerítő látni, milyen minimális összeget mutatnak a statisztikák, amikor az egyházfenntartói járulékként befolyt összegeket kivetítjük a teljes országos egyházi névjegyzékre. Egy

tések elkerülése végett: nem kvótákban gondolkodom, pusztán arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy tudatosan törekedni kell az ő ilyen típusú elhívásukra is.

– Elképzelése szerint mik az ideális presbiter, tisztségviselő ismérvei? Milyen emberekre van szükségünk a különböző egyházkormányzati szinteken?

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

gazdaságilag olyan nehéz időszakban is, mint amilyenben most vagyunk, szánalmasan alacsony a személyenkénti száz-kétszáz forint – különösen, ha összevetjük, mennyit költünk például élvezeti cikkekre. Belátom az összes szociális nehézséget, de hogy a gyülekezeteken belül milyen csekély az áldozatkészség, azt teológiai szempontból is aggasztónak tartom.

– A Luther Otthon kapcsán említette a jövő presbitereit. 2024-ben lesz a következő tisztújítás. A zsinat legutóbbi ülészakain – a választási törvény szükséges módosításaival – már lényegében elkezdődött az erre való készülődés, és többedmagával ott is hangsúlyozta, mennyire nem mindegy, milyen alapvetésekkel indulunk neki a folyamatnak. Miért?

– Égetően fontos, hogy a fiatalabb generációt is meg tudjuk szólítani! Minden tisztelem az idősebbeké, és az ő tapasztalataikra is szükség van, de ha nem vagyunk képesek bevonnai a gyülekezetek irányításába azokat, akik aktív korban vannak, akkor nagy a baj. Ugyanígy arra is oda kell figyelni, hogy a nők is nagyobb számban képviseltessék magukat a különböző testületekben. A félreér-

– Olyan emberekre, akik a közösségi hitmegélést legalább olyan fontosnak tartják, mint a személyes hitet, és ez olyan tettvágyat ébreszt bennük, ami adott esetben egy testületi tagságot is indokoltá tesz. Azoknak, akik valamilyen formában felelősséget éreznek a saját közösségük otthonáért, lelkeséért, ifjúságáért, fűtés-korszerűsítéséért, szélesebb körben való jelenlétéért – és a sort sok más feladattal folytathatnám –, ott van a helyük a presbitériumokban, bármilyen speciális talentummal rendelkeznek is. Az EPOT-on is a bányásztól az egyetemi tanárig sokféle végzettséggel bíró résztvevő volt, ez is mutatja: mindenki lehet kiváló presbiter. Egy presbitérium sokfélesége pedig már csak azért is jó, mert ezáltal rengetegfelé nyújtja a csápját az adott közösség, és sokkal többeket elérhet, megszólíthat.

– Ha már a megszólításnál tartunk: lezárult a népszámlálás. Hogyan értékelte egyházunk kampányát, illetve milyen eredményekre számított?

– Fontosnak tartom kiemelni, hogy ezzel a kampánnyal nem elsősorban azt akartuk elérni, hogy a népszámláláson többen ikszeljék be, hogy ők evangéli-

kusok. Kifejezetten missziós-evangelizációs fókuszúra terveztük. Ami a várható eredményeket illeti: nem gondolom, hogy drámai jelentőséget kellene tulajdonítani nekik. Ha az eddigi tendenciák súlyosságát tekintem, ahhoz képest meglepetés már nem érhet minket, vagy ha úgy tetszik, csak pozitív irányú lehet. Mert például az derül ki, hogy megállt a létszámbeli fogyatkozás, vagy fiatalodott a korfa. Az ilyen adatok azt mutatnák, hogy az oktatási-nevelési intézményeink betöltötték azt az elvárást, szerepet, hogy ne csak az evangélikus „márkanév” építsék, hanem valamilyen egyházközelséget is jelentsenek. Ilyesfajta apró jelekre számítok, és reménykedem benne, hogy lesz okunk a hálaadásra.

– Az oktatási-nevelési intézmények terén a Magyarország kormányával 2020-ban kötött megállapodás tartalmaz egy komplex óvodafejlesztési programot is, illetve ugyancsak ebben a szerződésben az evangélikus kórház ügye is nevesítve volt. A zsinaton elhangzott, hogy a megígért források átmenetileg elapadtak, így az előbbi projekt megvalósításában csúszásra kell számítani, az utóbbi esetében pedig akár teljesen el kell engedni ezt az álmot.

– Bevallom őszintén, a kórház ügyét az egyház missziós céljainak fényében mindig is sokkal kisebb jelentőségűnek tartottam, mint az óvodakét. Amikor valaki a gyermekét ránk bízta, az a jövő szempontjából sokkal mérvadóbb, mint ha valaki egy egészségügyi szolgáltatást vesz igénybe. Azt reméljük, mihamarabb lesz egy nagyjából világos menetrend arra vonatkozóan, hogy mire számíthatunk a finanszírozás tekintetében. Lázár János építési és közlekedési miniszterrel való december közepi találkozásunk alkalmával kaptunk ez ügyben biztatást. Persze ha a szomszédunkban zajló háború következtében sötétben, hidegben élő emberekre gondolunk, akkor az építési, fejlesztési vágyaink rögtön más megvilágításban jelennek meg. S miközben próbálunk rajtuk segíteni, hálát kell adnunk a saját körülményeinkért – és még nagyobb felelősséggel tervezni mindazt, amit fontosnak gondolunk.

■ VITÁLIS JUDIT

.....
Az egyházunk püspökeivel és az országos felügyelővel készült interjúk teljes terjedelmükben olvashatók az Evangelikus.hu portálon.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTO: MAGYARI MÁRTON

Keczkó Pál *esperes*
Budai Evangélikus Egyházmegye

Hegyen megélt pillanatok

...nem hagyta magát bizonyág nélkül...
(ApCsel 14,17)

Minden hívő ember életében vannak olyan pillanatok, amelyekben nagyon intenzíven megéli az Isten szentségét, amikor – ha csak rövid időre is, de – a földre költözik a mennyország. A megdicsőülés története kapcsán sokszor szoktuk ezeket a pillanatokot – amikor Péterhez hasonlóan érezzük: „Uram, jó nekünk itt lenni!” (Mt 17,4) – mint „hegyen megélt” eseményeket említeni.

Vízkereszt ünnepének mondaivalóját továbbgondolva hívhatjuk ezeket személyes epifániának, amikor a Szent kijelenti, megmutatja magát, amikor elementáris erővel érezzük az ő jelenlétét. Fontosak ezek földi vándorutunkon, hiszen erőt és motivációt adnak, hogy a sivárabb hétköznapi helyzetekben se veszítsük el reménységünket, legyen bennünk kitarás Istentől kapott pályánk megfutására.

Az én egyik utolsó, nagyon emlékezetes ilyen élményem az idei Szélrózsza találkozóhoz kapcsolódik. Esti áhítatra gyülekeztünk össze, ott ültek körülöttem ifjúsági csoportunk tagjai. Sokat fáradtunk azért, hogy minél többen ott lehessenek, sok szervezés, szülőkkel való egyeztetés volt a háttérben. De kitarítottunk, rábeszélünk, hívogattunk, mert reméltük: lesznek itt olyan közösségi, lelki élmények, amelyek nyomán ők is növekedhetnek, erősödhetnek hitben.

És akkor ott, az igehirdetés közben egyszerre csak mint ha megállt volna az idő: bármerre néztem, sok száz fiatal ült mindenfelé, nem volt zaj, beszélgetés, mindenki figyelt. Azt éreztem, hogy beteljesült, amiért annyit fáradtunk, hogy ebben az eseményben a tökéletességet élem meg, s ennek átélése, de legfőképpen az élő Isten munkája nyomán egészen könnyekig meghatódtam. Nagyon fontos megerősítés volt számomra, reménység szerint sokunk számára, aminek a csodás hatása most is velem van.

Vízkeresztnek – mondanivalójával és fontosságával – méltatlanul kevés figyelem jut ünnepünk között. A három napkeleti bölcselematikus alakja az ünnepnek, s az ő titokzatos történetük ennek az évnek az elején is sok mindenre megtaníthat, sok mindenben megerősíthet bennünket. Három részletre hívom fel a figyelmet, amelyek számunkra is üzenettel bírhatnak, s ezt jó lenne magunkkal vinni ebbe az évbe.

Nem tudjuk pontosan, honnan indultak, milyen utat tettek meg, miután meglátták a csillagok különleges együtt-

állását. Csak következtethetünk ajándékaik nyomán, ki melyik országból jött, jelenlétükkel az akkori pogány világot képviselve a jászolnál. Amiben egészen biztosak lehetünk: felvállalták az utazás minden kényelmetlenségét, kihívását és nehézségét, mert a szívük mélyén lévő vágy, kíváncsiság, reménység nagyobb volt ezeknél.

Az idei tél egészen biztosan más a gyülekezetekben és a templomokban, mint azelőtt. Igen, mondjuk ki, sokkal kényelmetlenebb, mert más helyen, talán kisebb helyen, talán a gyülekezet más csoportjaihoz igazodva kell, hogy megvalósuljanak alkalmaink. Talán hidegebb is a terem, talán a templomban is dideregtünk néha. De hála Istennek, azt tapasztaljuk Budahegyvidéken, hogy a közösség felvállalta ezt, és hogy nem vette el a kedvét. Sőt mint ha ezek a kényszerű, gyülekezeti házon belüli költözések hoztak volna megújulást egyik-másik csoportban! Igen, fel kell tudni vállalni a kényelmetlenséget is, ott kell, hogy lebegjen a mi szemünk előtt is a cél, hogy van értelme, hogy mindezek ellenére a mi életünkre is ráragyoghat a fény, onnan felülről.

A napkeleti bölcsek nemcsak a pogányság, de a gondolkodó, tudós emberek képviselői is Jézus születéstörténetében. Ez a körülmény is előzménye az ő útjuknak; csillogászati ismeretek, pontos tervezés nélkül aligha tudtak volna célhoz érni. A jelenünket érintő kérdések, az ezzel kapcsolatos nehézségek minket is kizökkentenek az eddigi, sokszor kényelmes helyzetünkből. Számos, eddig talán halogatott feladat kerül újra napirendként a gyülekezeti elnökségek, presbitériumok elé, s ez talán nem is baj. Gyakran ezek a kényszerítő körülmények mozdítanak ki bennünket a holtpontról, hoznak elő új, fenntarthatóbb, időtállóbb megoldásokat.

A napkeleti bölcsek célba érkezésének a konklúziója bizonyágtétel, prédikáció: „Amikor ezt látták, igen nagy volt az örömük.” (Mt 2,10) Gondolkodtak, terveztek, a cél érdekében vállalták a nehézségeket, és végül megadatott nekik, hogy találkozhattak az Isten Fiával, Isten kinyilatkoztatásával, a testté lett Igével.

Kell, hogy minket is hajtson ez a bátorság, a magunk élményei. Jó talán számba venni, felidézni, újraélni azt, amikor a Szent megmutatta magát, amikor nagyon erősen hatott ránk a jelenléte, amikor a mennyei tökéletességet éltük át, ha csak egy pillanatra is. Igen, ő nem hagyta, nem hagyta magát bizonyág nélkül... ■

Jótállás csak rendeltetésszerű használat esetén

Ha pozitív gondolkodással olvassuk ezt az ígét, akkor hálás szívvel tudjuk mondani: igen, így van. Hiszen a világ, a teremtés olyan sok szépséggel van teli, csodákkal, amelyeken ámulunk, precíz renddel, amely biztosítja a világmindenség működését.

De hamar felmerül egy kérdés: akkor miért, honnan van a világban kétségtelenül tapasztalható rossz? A természeti katasztrófák, a szenvedés, a betegség, a halál? Isten teremtette? És miért? És ha ő teremtette, mondhatjuk-e, hogy amit alkotott, az igen jó? Ezek a kérdések sokunkat gyötörnek.

Vannak, akik erre azt mondják, hogy azért, mert csak a rossz kontrasztján tudjuk látni és értékelni a jót. Ha nem ismernénk a rosszat, nem tudnánk, hogy mi a jó. Én ezt kitekert logikának tartom.

Sokan gondolkodtak már a szenvedés, a világban lévő rossz kérdésén. Én nem (vagyis én sem) tudok válaszolni. Két dolgot azonban tudok, mert a Szentírás, Isten szava válaszol.

Az egyik az, hogy a rosszat nem Isten teremtette bele a világba. Akkor miért, honnan van? A német televíziós lelkész, Jörg Zink válaszolt erre egy írásában, amely a teremtés utolsó hét napjáról szól:

„Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet. De sok millió év után az ember végre elég okosnak érezte magát. És szólt: Ki beszél itt még Istenről? Magam veszem kezembe jövőmet. Kezébe is vette, s elkezdődött a Föld utolsó hét napja.

Az első nap reggelén elhatározta az ember, hogy szabad és jó, szép és boldog lesz, nem Isten képmása, hanem EMBER. És mert valamiben hinni kellett, hitt a szabadságban és a szerencsében, a tőzsdében és a haladásban, saját terveiben és saját biztonságában. És biztonsága érdekében rakétákkal és robbanó atomfejekkel töltötte meg talpa alatt a földet.

A második napon elpusztultak az ipar szennyvizétől a halak, a vegyi kombinát hernyók ellen készített porától a madarak, a közlekedés kipufogógázától a me-

zei nyulak, a virsli szép piros színétől az ölebek, a tengerbe került olajtól és az óceánba ürített szeméttől a heringek.

A harmadik napon elszáradt a fű a réten, a lomb a fákon, a moha a sziklákon, a virág a kertekben, mert az ember maga irányította az időjárást, és maga osztotta el pontos terv szerint az esőt. Csak egy kis hibája volt az esőt elosztó számítógépnek. Amikor végre megtalálták a hibát, az uszályok már a kiszáradt folyó fenekén vesztegeltek.

„És látta Isten,
hogy minden, amit
alkotott, igen jó.”

(1Móz 1,31a)

A negyedik napon a négymilliárd emberből hárommilliárd elpusztult. Egy részük az ember által kitenyésztett baktériumoktól, mert valaki elfelejtette lezárni a következő háborúra szánt tartályokat. A gyógyszerek pedig hatástalanok voltak, mert már elveszítették erejüket arc krémekben és fogyasztószerekben. A többiek éhen veszttek, mert egyesek eldugták a gabonarakécskák kulcsait, s Istenet átkozták, mivel neki lenne kötelessége az embert boldoggá tenni, hiszen ő »a jó Isten«.

Az ötödik napon az utolsó emberek megnyomták a piros gombot, mert vesztélyben érezték magukat. Tűz borította be a földgolyót. A mennybéli angyalok látták, hogyan válik a kék bolygó először vörössé, majd piszkos barnává és végül hamuszürkév. És tíz percre félbehagyták éneküket.

A hatodik napon kialudt a világosság. Por és hamu takarta el a Napot, a Holdat és a csillagokat. [...]

A hetedik napon nyugalom volt. Végre. A Föld kietlen és pusztá volt. Sötétség ült a repedések és hasadékok felett, és az

ember lelke lebegett lidércként a káosz felett. Mélyen lent a pokolban pedig az ördögök mesélték egymásnak az ember izgalmas történetét. Az emberét, aki jövőjét maga vette kezébe... És kacagásuk felért az angyalok kórusáig.”

Ma kezdjük már látni, hogyan rontjuk meg a jónak teremtett világot, amikor a profit hajszolásával, a kényelmi törekvéseinkkel, a termelés és a fogyasztás korlátlanúságával felborítjuk az ökoszisztéma csodálatos rendjét.

Honnan és miért van a rossz a világban? Nem Istennek, hanem magunknak kell feltenni ezt a kérdést. Jótállás csak rendeltetésszerű használat esetén van!

A másik, amit bizonyosan tudok, hogy Isten a szenvedésben is ott van. Atyám ő, aki a rosszat is javamra tudja fordítani. Mert „akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál” (Róm 8,28). Jézus Krisztusban emberré lett, eljött ebbe a bűneink következtében szenvedő világba, szenvedett, meghalt és eltemettetett. De

halálával megváltotta a világot, legyőzte a bűnt, harmadnapra feltámadt, és azt mondta tanítványainak: „...én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20)

A teremtéstörténet és benne havi igénk nem arról szól, hogy milyen ma a világunk. Hanem arról, hogy milyennek alkotta Isten a világot: igen jónak. És az evangélium a hitünket ébreszti: a bűn ellenére Isten úgyszólván méltányosságából helyre fogja állítani azt, amit mi, emberek elrontottunk. Ehhez pedig minket is hív.

Van egy haszid történet. Rabbi Mendel megkérdezte egy tanítványa:

– Mester, Isten azt mondta, hogy amit alkotott, igen jó. De én sok rosszat látok.

– Te jobbá tudnád tenni? – kérdez vissza a rabbi.

– Természetesen – válaszolta a tanítvány.

Mire a rabbi:

– Akkor siess, láss munkához!

■ BALICZA IVÁN

Újévi akadálymentesítés

ApCsel 8,26–40

Egy nagy ismeretlen Úr vendége volt. „...a földi szenvedést megtapasztalva Kertész Imre szinte nem evilági, és mégis valamennyiünknek ismerős perspektívából számol be mindarról, ami megesett vele. [...] A Valaki másban a kortárs európai irodalomban párját ritkító élességgel és kíméletlenséggel mutatja be, miként talált rá az idegenben az otthonra, a nem-azonosban az azonosra. S közben bennünket, olvasókat is ráébreszt valamire. Arra, hogy a rettenetben, sőt a rettenet fokozásában is ott lappang a misztérium lehetősége, s hogy talán az idegenség végtelen fokozása vezet el minket oda, hogy sejteni kezdjük azt, ami túl van az idegenségen. ...a Valaki más is naplóból készült, mint ahogyan a Gályanapló is. Valaki – pontosabban valaki más – kilép a 89-es évig tartó bezártságból, ki a nagyvilágba, s megpróbál ott nem valamiféle más identitást felvenni, hanem a saját identitásánál megmaradni.” Kertész Imre *Valaki más* című kötetének ajánlójában olvashatók ezek a sorok.

A könyv olvasása után az ember eljuthat arra a következtetésre, hogy a világ és benne az ő élete úgysem fog már megváltozni, és kérdésként merülhet fel: vajon tényleg ez-e a maximum, amelyet ki lehet hozni az életből, vagy több van még benne?

Hány és hány olyan mondat esik ki a szánkából, hogy „nekem már úgyis minden mindegy” – ahogy Laár András mondta volt: „én má’ mindegy” –, vagy hogy „nekem ezt dobta a gép”, „az élet”, „az Ég” vagy éppen „a családi hátterem”. Az ember ugyanis sokszor képes elhiteni magával, hogy már nem fog gyökeresen megváltozni az élete. Mert már eldőlt az iránya, és mitől, kitől változna meg úgy igazán?

De ha látjuk magunk körül a „valaki másokat”, akik képesek kilépni a saját korlátaik közül, a saját maguk által vagy mások által kreált képkeretekből, akkor elgondolkozhatunk: talán lehetséges, mégis. A Kertész-remekmű alcíme ez: *A változás krónikája* – lehetne akár az etióp kincstárnok történetének is az alcíme. Merthogy kétségtelenül az.

Egy kereső és megtaláló ember katarzisa. Aki képes volt a kilépésre, az újrakezdésre, a nyitottságra, a változásra. Arra, hogy ő legyen az a „valaki más”, aki felborít mindent, és életét Jézushoz, az Úrhoz, a Kürioszhoz hangolja, aki akkor is botrány volt, és ma is az. Botrány, mert ellene megy a status quónak. Botrány, mert nem számít neki se az emberi hierarchia, se a címek, se a rangok, se a társadalmi, se a vallási konvenciók. Csak maga az ember. Aki akar és képes is változni.

Csak az Isten országa számít. Ahol lehetsz kincstárnok vagy leprás, bűnös nő vagy még bűnösebb férfi, ha képes vagy a hozzá téréshez. És ha képes vagy megélni a változás krónikáját hitelesen. Akkor, de csakis akkor: ott a helyed. Az Úr asztalá-

nál. Ahol megtöretik a kenyér, ahogyan a lukácsi párhuzamos történetben az emmausi tanítványok drámai asztalközösségében. Ahol helye van az etióp kincstárnoknak, eunuchnak is. Neki is esély adatott, hogy Fülöphöz hasonlóan az Írás alapján

ALBERT CUYP: AZ ETIÓP KINCSTÁRNOK MEGKERESZTELÉSE (1642 KÖRÜL)

hirdesse Jézust, a Krisztust és az ő felszabadító evangéliumát. És azoknak is, akik éppen úgy nemkívánatosak, ahogyan az eunuch etióp nemkívánatos volt a társadalom és a vallás ap-
raja-nagyjának.

Ám a Lélek által vezetett és megszólított Fülöp képes volt meglátni benne a kereső embert. Azt a bizonyos „valaki más”, aki kész a változás krónikáját a saját életében megírni, elolvasni és hitelesen véghez vinni.

Mert ami az embernek lehetetlen, az Istennek lehetséges.

Ami látszólag akadályba ütközik – mert az ember félreértette az Isten akaratát, és összekeverte saját, alapvetően kirekesztő gondolataival –, annak valójában nincsen semmi akadály. „Mi akadály annak, hogy megkeresztelkedjem?” – kérdezte az eunuch férfi, amire ezt mondta neki Fülöp: „Ha teljes szívedből hiszel, akkor lehet.”

Micsoda akadálymentesítés ez! Aminek hatása, következménye is maga a csoda, hiszen ezt olvashatjuk: „Ő pedig így válaszolt: Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia. Megparancsolta, hogy álljon meg a hintó, és leszálltak a vízbe mind a ketten, Fülöp és a főember, és megkeresztelte őt.”

Csodálatos hitvallás ez. Újévi-vízkereszt hitvallásnak is tökéletes. Nincs nagyobb botrány, és nincs nagyobb örömhír ennél. Evangélium, mely nemcsak „valaki más(ok)nak” szól, hanem neked és nekem is.

■ GÁNC S TAMÁS

Bárhoz tartok, Jézus mindig velem van

Benkóczy Péter lelkész az elköteleződésről és a belsőszoba-élményről

„Az emberek leginkább azzal a kérdéssel foglalkoznak: mi lesz velem majd? Pedig lehet, hogy az a döntő: mi van veled most?” – jegyzi meg Benkóczy Péter. A Budapest-Kőbányai Evangélikus Egyházközség lelkésze mentálhigiénés szakember, tehetséges fotós, és járatos a pszichodráma és a bibliodráma világában is. Az ideai esztendő – amely egyházunkban a konfirmáció és elköteleződés éve – kapcsán személyes hittapasztalatairól, szolgálatáról és azokról a problémákról kérdeztük, amelyekkel lelkigondozói munkája során találkozik.

– A lelkészavatásáról szóló cikkből – az *Evangélikus Élet* 2005. július 17-i számában olvasható – kiderül, hogy volt egy komoly istenélménye. Hogyan történt pontosan?

– Édesapám és nagyapám is lelkész volt, de sajnos egyiküket sem ismertem, mert két éves koromban, illetve a születésem előtt meghaltak. Az első komoly élményem a Deák téri gyülekezethez kötődik, ahol egyrészt egy szerető, lelkes, elfogadó közösséghez tartozhattam, másrészt Pintér Karcsi bácsi, Hafó bácsi, azaz id. Hafenschér Károly, Zelma néni – Takácsné Kovácsné Zelma – személyében különleges lelkészekkel találkozhattam. Általuk is azt érezhettem mindig, hogy Jézus közel van hozzám. Akkoriban volt az ágyam fölött egy Jézus-ikon, amin mindenki szomorú arcúnak látta őt, én azonban mosolygósnak. Ez a fajta közelség és közvetlenség áthatotta a róla alkotott képemet. Tizenkét évesen – a tradíció szerint – kezdtem el készülni a konfirmációra, de magam sem tudtam, mit jelent ez igazán. Akkor még kevésbé volt fontos számomra, hogy majd úrvacsorázhatok, keresztszülő lehetek, és felnőtt tagja a gyülekezethöz, azt viszont éreztem, hogy ez jó. Biztos közrejátszott ebben, hogy édesanyám és keresztanyám támogattak.

– Miben nyilvánult meg a támogatásuk?

– Beszélgetésekben, templomi alkalmakra való elvitelben, esti imádságokban, az ünnepek megélésében.

– Visszatérve az istenélményére...

– A konfirmációmon történt. Nagyon sokan konfirmáltunk akkor. Ott ülve a Deák téri templomban, a padok előtt egy széken egy megfoghatatlan, belső, mindent átjáró élményben volt részem. „Hozzám tartozol, veled vagyok, jó helyen vagy!” – ezt éreztem. Ez az úrvacsoravétel előtt történt. Amikor Hafó bácsi

falról! Ez még nem megtérés volt, ahhoz az kellett, hogy belendüljenek a dolgok.

– És ez hogyan történt?

– Pályaválasztás előtt álltam a gimnáziumban. Megkérdeztem – félve, remegve – az édesanyámat, hogy mit szólna hozzá, ha követném édesapám példáját a szolgálatban. Emlékszem, nagyot nyelt, amikor meghallotta. Ó, jaj! Azt mondta, nem akarja, hogy lelkész legyek, de ha ezt választom, akkor teljes mellszélességgel támogat.

– Miért nem akarta?

– Lelkészfelkészítőként pontosan látta, milyen kihívások, fájdalmak, konfliktusok jelentkezhettek egy lelkész életében.

– Hogy érezte: ez az ön döntése volt, vagy Istené?

Nem kaptam Istentől egy nagy leírást arról, mi a terve az életemmel, mindig csak rövid szakaszokat láttam. A széles horizont látványa talán megijesztett volna, de a pici lépések megerősítőek voltak.

kimondta a nevemet, és odajárultam az oltárhoz, még inkább erősödött bennem, hogy egyre mélyebbre kerülök egy hitélményben.

– Biztos volt abban, hogy ez Isten jelenléte?

– Megkérdőjelezhetetlen volt számomra, hiszen ezt nem vártam a konfirmációtól. Talán most tudom megfogalmazni, mi volt ez: egy nagyon erős „belsőszoba-élmény”. Az ikon lejött akkor a

– Nem kaptam Istentől egy nagy leírást arról, mi a terve az életemmel, mindig csak rövid szakaszokat láttam. A széles horizont látványa talán megijesztett volna, de a pici lépések megerősítőek voltak. Voltak vargabetűk, hiszen nem egyenesen vezetett az utam a teológiára. Elvégeztem a pedagógiaiasszisztens-képzést, fényképésznek tanultam, halasztottam is évet. Egy csomó év elment, de ez az időszak valójában sokat hozott a felkészülesemhez.

FOTÓ BENKŐCZY PÉTER ARCHÍVUMÁBÓL

– Ez valóban sok vargabetű. Hogy bírta ezeket a váltásokat?

– Előfordult, hogy fotósként délelőtt egy óvodában a gyerekekkel csúsztamásztam a földön, délután pedig egy vezérigazgatóról készítettem zsánerképeket. És mindenkivel ugyanúgy meg kellett találni a hangot ahhoz, hogy jó képek születhesenek. Ezt én tanulmányi időszaknak, tanulásnak éltem meg, ami felkészített arra, amit – így hittem, és hiszem most is – Isten előkészített számomra. Számos dolog érdekel: foglalkoztam pszichodrárával, bibliodrárával, meseterápiával, lelkipásztori képzést is végeztem – ezek mind abban segítenek, hogy az emberek elé tudjam élni annak a bizonyosságát, hogy Jézus velünk van minden napon.

– Miként lehetséges rávezetni az embereket, megmutatni számukra ezt a bizonyosságot?

– Az emberek leginkább azzal a kérdéssel foglalkoznak: mi lesz velem majd? Pedig lehet, hogy az a döntő: mi van veled most? Mit hozol magaddal? Mi van a puttonyodban? Mi az, ami fáj? Mi az, amit egyszerűen meg kellene fogni, leülni a kereszt tövébe, és azt mondani: Krisztus, akkor ezt most szemléljük együtt! Mi a dolgom vele? Lehet, hogy semmi, de lehet, hogy rendezni kellene a múltamnak bizonyos mozzanatait, történéseit ahhoz, hogy reményteljes jövőt élhessek meg.

– Volt olyan, amikor odaült a kereszt-hoz a puttonyával?

– Például egy munkahelyváltás vagy az első gyermek születése olyan helyzet, amivel az embernek meg kell küzdenie. Én ilyenkor azt kértem Istentől, hogy legyen türelmem, bölcsességem, hogy megszerezsem azt a tudást, erőt, ami elengedhetetlen a folytatáshoz. Még nehezebb megélni azt, amikor veszteség ér bennünket. Amikor meghalt egy szeretett hozzátartozóm, és nagyon megterhelő volt a fájdalom, akkor azt kértem Istentől, hogy ne érezzem magam egyedül. Olyan nem szoktam kérni tőle, amit nekem kell elvégezniem, de azt kérem, hogy ha úgy adódik, küldjön embereket, akikkel lehet beszélgetni. S van olyan is, amikor problémám van valakivel, én vagyok a hibás, és félek megszólítani a másikat, mert akkor szembe kell néznie a bajjal, amit okoztam. Ez nagyon nehéz, mert venni kell a bátorságot – ha meg is beszéltem Jézussal –, hogy visszamenjek az illetőhöz, és bocsánatot kérjek. Az emberek közötti béketeremtés szolgálatát magunkon kellene kezdeni, és sokkal bátrabban kellene lépniük.

– Istennel könnyebb rendezni a problémákat, hibás döntéseket, mint az emberekkel?

– Hosszú ideig nem értettem a tékozló fiú példázatában, hogy miért mondja

a fiú: „Atyám, vétkeztem az ég [vagyis az Úr] ellen és teellened.” [Lk 15,18] Mi az, hogy az Úr ellen? Hát teellened, mert ott hagytalak! Aztán rá kellett döbbernem, hogy amikor elfordulok az isteni rendtől, akkor a legtöbb esetben három személynek ártok: annak, akivel szembekerültem, az isteni rendnek és magamnak. A gyerekeknek így szoktam ezt magyarázni: van egy hátrahúzható kisautó, ami elindult attól a ponttól, ahova leraktam, és addig gurul, míg ki nem fogy belőle a szufla, vagy bele nem ütközik valamibe. Ilyenkor vissza kell fordítani, visszavinni az origóhoz. A bűn minden esetben eltávolodás a világozságtól, Isten akaratától, Isten szeretetétől. Mi folyamatosan távolodnánk, ha ő nem nyúlna utánunk. Azt mondja Keresztelő János: „Térjete meg...!” Nem mehettek tovább, mert rossz az irány! Engedjétek, hogy ő visszahúzzon titeket! A nagy életrendezéshez kellünk mind a ketten. Isten azt mondja: Itt vagyok – Krisztussal, a Szentlélekkel. Már csak te hiányzol!

– Lelkészként a Biblia naponta a kezében van. Hogyan használja személyes erőforrásként?

– A bibliaolvasó *Útmutatónak* minden napra vannak igéi. Volt olyan élethelyzet, amikor azt tapasztaltam, hogy pont úgy, aszerint történik valami, ahogy az aznapi íge szólt. Volt, amikor valahol kinyitottam a Bibliát, és úgy éreztem, onnan kell valamilyen üzenet. S volt olyan is, hogy életem nagy kérdésére adott választ. Több olyan történet is van, ami elem került egyszer, és aztán sokáig nem hagyott nyugodni. Sose felejttem el azt, ami – mondhatom már – évtizedeken át kísért. Jézus mondja Mária és Márta történetében [Lk 10,38–42]: „...kevésre van szükség, valójában csak egyre.” Nem értettem, próbáltam utánaolvasni. Aztán elmentem az El Caminóra, ahol hosszú utat tesz meg az ember. Van egy hátizsákja, benne egy csomó motyó, amiről úgy gondolja, hogy szükséges. És ahogy viszi, azzal kell szembesülnie, hogy minden, ami a hátizsákjában van, teher. Ott jöttem rá, mi az az egy, ami szükséges! Az, amit Jézus mond: bárhol kódorogsz életed zarándokútján, én veled vagyok...

■ HULEJ ENIKŐ

A teljes interjú meghallgatható a missio.lutheran.hu honlapon, a Rádió/interjúk menü alatt.

A rossz mögöttünk – az elmúlt rossz

Ezen a képen szemünkbe tűnik minde-
nekelőtt Istennek, a mi Atyánknak szív-
béli könyörületessége, amely vigasztaló
minden szükségünkben. Az ember akkor
érzi leginkább, hogy Isten keze felette
van, amikor átgondolja élete eltöltött
esztendeit. Ágoston ezt mondja: „Ha
az ember szabadon választhatná vagy a
halált, vagy azt, hogy elmúlt életét még
egyszer átélje – tekintetbe véve minden
veszélyt és szenvedést, amelyekből nagy
nehezen és csak ügyel-bajjal menekült
meg –, a halált választaná.” Nagy igazság
ez, ha komolyan mérlegeljük!

Itt láthatjuk, hogy szándék nélkül, vé-
letlenül, sőt akarattal ellenére mennyi
mindent tettünk és éltünk át, amelyek-
ről azelőtt, vagy mialatt történtek, fogal-
munk sem volt. Úgyhogy azután, amikor
már megtörténtek, csodálkoztunk, és az
a kérdés tolult ajkunkra: „Miért is történ-
tek velem ezek, amelyekre nem is gon-
doltam, vagy amelyeket egészen más-
képp gondoltam el?”

Bizony igaz a közmondás: „Ember
tervez, Isten végez.” (Péld 16,9) Amit
ember tervez, azt Isten visszajára for-
dítja, és másképp cselekszik, mint mi
terveztük. Már ezért sem lehet kétség-
be vonnunk, hogy életünket és cseleke-
deteinket nem a mi okosságunk, hanem
Isten csodálatos hatalma, bölcsessége és
jósága irányította. Ebből látjuk, mily sok-
szor volt velünk Isten, még akkor is, ha
se nem láttuk, se nem éreztük. Mennyire
igaza van Péter apostolnak: „Neki gondja
van rátok.” (1Pt 5,7)

Ha nem is hirdetnék ezt könyvek
vagy prédikációk, már magában a mi ve-
szély és szenvedés közepette folyó éle-
tünk megfigyelése is belénk vési, mindig
mennyire jelen van és szeretetet áraszt
Isten jósága. Ezzel minden érzésünkön
és elgondolásunkon felül bennünket
mintegy a kebelén hordott. Mózes ötödik
könyve a 32. fejezetben szól erről: „Körül-
vette (Jákóbot), gondja volt rá, óvta, mint a
szeme fényét.” (5Móz 32,10)

Ebből az élményből fakadnak a zsol-
táros ilyen vallomásai: „Visszaemlékezem

a régi napokra, végiggondolom minden tet-
tedet, elmélkedem kezéd alkotásain.” (Zsolt
143,5) „Visszagondolok hajdani csodáidra.”
(Zsolt 77,12) Továbbá: „Ha ősrégi dönté-
seidre gondolok, megvigasztalódom, Uram!”
(Zsolt 119,52) Ezek és hasonló mondá-

LUTHER MÁRTON PORTRÉJA – IDŐSEBB LUCÁS CRANACH MŰHEVE (TALÁN 1532)

sok mind azt akarják lelkünkbe véteni,
hogy Isten jelenléte felől ne kételked-
jünk, még ha úgy látnánk is, hogy távol
van; hiszen ő akkor is velünk volt, amikor
nem gondoltuk és nem éreztük. Mert aki
megvédelmezett sok nyomorúságunk-
ban, amikor saját erőnk már kimerült, a
kisebb bajban sem fog elhagyni – még
ha úgy tetszik is, mintha elhagyott volna
bennünket. Ézsaiásnál mondja: „Egy rövid
szempillantásra elhagytalak, de nagy irga-
lommal összegyűjtelek.” (Ézs 54,7)

Mindezekon felül: ki viselt ránk gon-
dot minden éjszakán, amikor aludtunk?
Ki aggódott értünk, amikor dolgoztunk,
játszottunk, és számtalan munkánkat
végeztük, amikor önmagunkért ma-
gunk sem aggódtunk? Avagy mikor van
időnk arra, hogy aggódjunk magunkért?
Még a zsugorinak is – akit állandóan a
pénzszerzés aggaszt – minden gondját
a keresetre kell összpontosítania, így azt
látjuk, hogy akarva, nem akarva a rólunk

való egész gondviselés egyedül Istenre
hárul, és hogy ő csak nagy ritkán bíz ben-
nünket saját belátásunkra. Ezt is olyan
módon cselekszi az Úr, hogy jóságának
elismerésére ráneveljen minket, és végre
belássuk, milyen nagy a különbség az ő
gondviselése és a magunké között. Így
elvéve megengedi, hogy megtámadjon
bennünket valamilyen könnyebb beteg-
ség vagy más baj; közben pedig elrejti,
hogy ő gondot visel reánk. (Az soha sem
fordul elő, hogy ő gondunkat ne viselné.)
Ugyanakkor pedig megvédelmez, hogy a
bennünket fenyegető bajok mindenfelől
egyszerre ránk ne zúduljanak. Ezzel
próbára tesz minket, mint szeretett gyer-
mekeket, hogy vajon hátralévő életünket
eddig szüntelenül megtapasztalt oltalmá-
ra bízunk-e, és szem elé állítja, mennyire
haszontalan s hatástalan a mi magunkról
való gondviselésünk. Hogyan is segíthet-
nénk magunkon, avagy hogyan gondos-
kodhatnánk egész életünkben magunk-
ról, holott még egy fájó lábszárcsontot
sem tudunk hamar meggyógyítani?!

Miért aggodalmaskodunk tehát akár-
csak egyetlen baj idején is? Miért nem
bízunk magunkat az ő gondviselésére,
aki eddigi életünkben oly sok bajtól meg-
szabadított és a mi törődésünk nélkül is
megmentett? Ezt megérteni – mondom –
azt jelenti, hogy Isten munkáit megismer-
jük, gondolkozunk róluk, és a balsorsban
vigasztalódunk azzal, hogy emlékezünk
rájuk. Aki pedig ezt nem érti meg, a 28.
zoltár ítélete alá esik: „Mivel nem figyel-
nek az Úr tetteire, sem kezének munkájá-
ra, lerombolja, nem építi őket.” (Zsolt 28,5)
Ugyanis aki egy adott esetben sem ismeri
el Isten gondviselését, az hálátlan mind-
azzal a gondviseléssel szemben, amellyel
Isten egész eddigi életén át hordozta.

■ LUTHER MÁRTON

Forrás: Luther Márton: Tizennygy vigasztaló kép megfáradtának és megterhelteknek (1520). Megjelent: Luther Válogatott Művei 5. – Bibliafordítás, vigasztalás, imádság. Szerk. Csepregi Zoltán. Luther Kiadó, Budapest, 2015. 172–174. o.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ELISA PHOTOGRAPHY / UNSPLASH.COM

Önkeresés és önazonosság egyházi keretek között

Pszichológia és teológia találkozása

Gyorsulásra és kiegészre hajlamos kultúránkban az egyház és dolgozói sem maradhatnak pszichológiai eszköztár nélkül – sem a maguk, sem a rájuk bízottak szempontjából. A korszerű pszichológiai ismeretek megszerzésében egyházunk élen jár, a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézete mentálhigiénés lelkigondozói és mentálhigiénés képzését – a lelkési kar létszámahoz mérten – evangélikus lelkészek végezték el a legtöbben:

mintegy tizenöt százaléknian. R riportunk két alanya, Seben Glória lelkész, pszichológus, hittanár és Varga Diána lelkész, lelkigondozó egykor az evangélikus kollégiumban szobatársak voltak. Közös bennük a pszichológiai érdeklődés, és bár más egyházi területen végeznek szolgálatot, más az élethelyzetük is, mégis nagyon hasonló következtetésekre jutottak, amikor teológiai tanulmányaikat a pszichológia szemüvegén át mélyítették el.

Van elég énidőd? Törődsz magaddal? Mert – természetesen – megérdemled. Hasonló mottókkal találkozhatunk nap mint nap. Hogyan lehet kizárni a külvilág zajait és megtalálni az egészséges egyensúlyt, egészséges énképet a sok homályos tükrök, például a közösségi média kirakata és lájkvadász attitűdje, a reklám- és celebhírdömping meg a tengernyi „spirituális” szolgáltatás között? Ezeknek a kérdéseknek a nyomába eredtünk a két szakember segítségével.

AZ ÉN KÖRÜL

Varga Diána, a Lackner Aladár Evangélikus Szeretetszolgálat intézményi lelkésze szerint a pszichológia mindig elsősorban az énből indul ki. Ennek persze van létjogosultsága, de az énközpontúság egészségtelen irányba is eltolódhat – mutat rá. „Fontos, hogy legyen időm magamra, de egész biztos, hogy nem kell mindig azon gondolkodni, egy adott dolog vagy szituáció épp miért rossz vagy jó nekem.”

A mentálhigiénés szakember mindezekért az arany középutat igyekszik megtalálni és a rábízottaknak is ezt sugallni. Rábízottból pedig van elég: kétszázötvenöt lakó és hetven dolgozó a gyönki idősök otthonában.

Seben Glória jelenleg az Evangélikus Hittudományi Egyetem doktori képzését végzi, kutatási területe az iskolai hitoktatáson belül a hitoktatók és a bibliai történetek hatása az evangélikus hittanosok istenképére. ►

Ezért is izgalmas, hogy egy óvodáskorú és egy öt hónapos kisgyermek édesanyjaként a gyermekeivel otthon töltött évek alatt közvetlenül volt alkalma megfigyelni, amit korábban csak könyvekben olvastott: hogy milyen meghatározó az – Isten és ember felé táplált – ösbizalom kialakulásában ez a korai időszak.

zá –, hogy foglalkozunk másokkal is, segítsük őket saját útkeresésükben. Az öngondoskodás helyett inkább az önreflexió fontosságára hívja fel a figyelmet, mely a tapasztalata szerint abban segít, hogy rájöhhessünk, mi zajlott le bennünk a későbbi bűnbánatra sarkalló szituációkban. Az önreflexió is az öngondoskodás

gyermekemet megfelelően tudjam táplálni, magamat is táplálnom kell. Ugyanígy áll ez a szolgáló lelkészekkel is – von párhuzamot Seben Glória –: ahhoz, hogy valaki másokat is tudjon lelkiileg táplálni, magát is táplálnia kell.” Ezt a fajta lelki töltekezést vagy „öngondoskodást” (*self-care*) is sokszor félreérti a mai magyar társadalom.

Három népszerű fogalomra kérdeztünk rá a két lelkésznel: önazonosság, önmegvalósítás és öngondoskodás. „Az önmegvalósítás a hétköznapi szóhasználatban nagyon eltávolodott Abraham Maslow [az emberi szükségletek hierarchiájának modelljét kidolgozó amerikai pszichológus – a szerk.] eredeti – *self-actualization* – kifejezésétől” – tudhatjuk meg Seben Glóriától. A közbeszédben általában önzésre és egocentrizmusra utal a szó. „Maslow inkább azt értette a kifejezés alatt, hogy valaki képes önmagát meghaladó módon élni” – kapjuk a magyarázatot. Példái közt Teréz anya is mint önmegvalósító személy szerepel, ebből láthatjuk, hogy korántsem a közszájon forgó önmegvalósításról van itt szó.

Varga Diána az önazonosság fogalmát fejti ki. Az intézményi lelkész fontosnak tartja, hogy mindenki a saját útját járassa, hogy ki tudjon bontakozni egy bizonyos területen, hogy megtalálja azt, amiben igazán jó. Ha viszont ez megvan, vagy épp alakul, fontos az is – teszi hoz-

körébe tartozik, hisz segít épülni a kritikából, tanulni a hibáinkból.

A lelkész szerint hasznos mindezt feltárni magunkban, hogy aztán tudjunk vele mit kezdeni. A feltárás eszköze lehet például a pszichodráma-gyakorlat is. Ugyanakkor az élményeink, megéléseink feldolgozásában egy mindenki számára elérhető, eszközt nem igénylő „módszer”, az imádkozás is sokat segíthet. Diána a mentálhigiénés tanulmányai során ismerte meg a szemlélődő imádságot is [az *imádkozás elmélyültebb változata, csendes, többnyire szótlán, racionális megfontolások nélküli dialógus Istennel – a szerk.*], amely nagyon közel áll hozzá; mint mondja, „ez amolyan önszupervízió vagy szupervízió Istennel”.

Ami a szupervíziót illeti, mindkét lelkész fontosnak tartja a szakmailag és emberileg is megerősítő lelkési munkaközösségekben zajló munkát és a lelkészkonferenciákat. Ezekon az alkalmon maga a lelkész is tölthet, municiót kaphat a továbbiakhoz. „Ahhoz, hogy a

VELE AZ ÚTON

Hogyan lehet valódi önismeretre jutni és ennek megfelelően berendezni hétköznapijainkat, miként élhetünk önmagunkkal és a világgal békében? – tesszük fel sokszor a kérdést. „Amikor önmagamot megfigyelem, szükségem van egy külső nézőpontra is” – magyarázza a pszichológus szakember. Seben Glória megfogalmazása szerint a kereszténységben az a nagy ajándék, hogy ez a külső nézőpont egy olyan Istené, aki bennünket végtelesen szeret: „Nem egy elítélő-vádló tekintet az Istené, hanem – amellett, hogy világosan látja, mit tettem, mit mulasztottam – elfogad engem úgy, ahogy vagyok, és megbocsát nekem.”

És vajon mit mondhat a keresztyén pszichológus akkor, amikor az egyházat kívülről egészségtelen bűntudatkellettel vádolják? „Ez a vád az egyházra nézve részben jogos. Sokszor elkövetik lelkészek, hitoktatók is azt a hibát – félreértelmezve saját szerepüket –, hogy az ő feladatuk a szószékről, a katedráról rámutatni az emberek hibáira. Pedig – az evangélikus teológia szerint hangsúlyosan is – a bűnbánat felébresztése az emberben a Szentlélek feladata. Ő adja a megtérést, a »töredelmet« – ahogy a középkori teológia fogalmaz.”

Másfelől az evangélikus lelkész hangsúlyozza: az egészségtelen bűntudat kialakulásához nincs szükség egyházra – ahogy erre a pszichopatológiai praxisban bőséggel akad példa. Ugyanakkor elárulja azt is, hogy a torzult (könyörtelen, örömet nem engedő) istenkép nagyon fel tudja erősíteni a bűntudatot. Seben Glória szerint, ha a lelkiségünket helyesen, gyógyító módon tudjuk gyakorolni, akkor a torzult istenképek és az énkép is gyógyulhat, így a beteg elmozdulhat egy egészséges bűnismeret felé.

Az egészséges bűnismereten azt érti, hogy ha az ember a bűneit tudja úgy nézni, mint ami nem az ő személyisége legbelső magjának terméke. Nem azonosítja önmagát a tetteivel, hanem azt tudja

mondani: „Én, aki Isten gyermeke vagyok, igyekszem követni Jézust a hétköznapi életben, mégis elmulasztok sok jót, és elkövetek sok rosszat, de hiszem, hogy ezek fejlődéssel, lelki növekedéssel elhagyhatók, meghaladhatók.” A személyiségünk legbensőbb magja hordozza Seben Glória magyarázata szerint Isten képmását – és ez a részünk romolhatatlan.

AZ ÉLŐ HIT NEM KAPHATÓ KÉSZEN

„Istenkapcsolatomat mint legfontosabb erőforrásomat folyamatosan ápolom” – áll a lelkigondozói eskü szövegében. De hogyan segíthet a lelkigondozó a rábízottaknak a hitre jutásban? „Az Istennel való kapcsolat nagyon személyes és nagyon szubjektív. Nincs sémája, nincs kognitív iránya” – magyarázza Varga Diána. Hangsúlyozza, hogy voltaképp az egyház is csak sematikus mintákat tud adni, amikor rendre azt hangoztatja, mit kell(ene) tenniük a hívőknek. Az intézményi lelkész fontosnak tartja, hogy ezeket a „kelleket” megtanuljuk elengedni. Hogy ne elvárásaként tekintsünk az Istennel való kapcsolat megélésére, hanem ebben is szabadok lehessünk.

Az istenkapcsolat szerinte nem kötődik sem gyülekezetbe járáshoz, sem felfűtött lelkiállapothoz. Ha valaki elkezd imádkozni, de nem jönnek a szavak, akkor a lelkész biztatása szerint ezt a nehézséget is bátran Isten elé viheti. „Ha hagyjuk Istent munkálkodni, előbb-utóbb meg tudja mutatni magát az életünkben.”

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Varga Diána Gyöngön hétfőtől péntekig minden délelőtt tart ökumenikus istentiszteletet. „Ők az én gyülekezetem” – mondja. Az istentisztelet után következnek az egyéni beszélgetések, erre a kapcsolódási formára többeknek van igényük. Úgy tűnik, még ha Isten szavára nem is mindenki nyitott, azonban a jó szóra (majdnem) mindenki. A lelkész hangsúlyozza, hogy lelkészsége, ember-

sége és nőisége is szervesen hozzátartozik a szolgálatához, így – rajta keresztül, ha nem is közvetlen módon, de – Isten szava is eljuthat mindenkihez az otthonban.

Seben Glória ugyan többgenerációs lelkészcsaládba született, nagypapja, édesapja is lelkész volt, emellett evangélikus gimnáziumba járt, vagyis mintegy „készen kapta” az evangélikus identitást és hitmintát a családjától, mégis, mint mondja, el kellett távolodnia ettől a közegetől ahhoz, hogy valódi, élő hitre jusson. A Pécsi Tudományegyetem pszichológushallgatójaként meghatározó élmény volt számára az egyetemi hallgatókból alakult felekezetközi bibliakör. Ez a kötetlen, kereső társaság és a közös bibliaolvasási gyakorlatok segítettek visszatérni a saját hagyományához. „Hazajöve, amikor apukám polcáról levettem Bonhoeffert vagy Luthert, újra rácsodálkoztam, hogy ez mindvégig itt volt, csak nem tudtam kapcsolódni hozzá.”

A lelkész arra biztat, nem szabad félni attól, hogy kicsit eltávolodjon az ember saját gyermekkori vallásos formáitól, és felfedezze, hol van ebben az egészben ő maga. Könnyen elképzelhető, hogy a folyamatban végül visszatér a saját hagyományához.

■ KINYIK ANITA

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: SEWAL KAYNAK / PEXELS.COM

Órállókként, meggyőződésből

*Legyünk a szeretetre épülő
evangélikus jelzőrendszer részei*

A konfirmáció és elköteleződés éve megtaníthat bennünket arra is, hogy ne csak önmagunk lelki megerősödését keressük, hanem fedezzük fel a másokért élés szolgálatát. A krisztusi út ugyanis azt is mutatja számunkra, hogy az odafordulás a közelünkben lévőkhöz, a segítség nemcsak annak hasznos, aki a segítséget kapja, hanem a közösséget építő erő, és önmagunk elköteleződésének mélyítéséhez is vezet.

Évekkel ezelőtt jártam először a Bács-Kiskun megyei Helvéción. Hulej Enikő – akkor kecskeméti – lelkésznővel közösen látogattuk meg Pálfi Károlynét. Az evangélikus családba született, életét a Krisztusba vetett hitben élő Esztiike néni elmondta, hogy édesanyjától „örökölte” az órallói szolgálatot. Hosszú évtizedeken keresztül, már idősödve is tevékenyen látta el tisztét. Érdeklődésünkre elmondta: szolgálatának része volt, hogy a településen élő evangélikusokkal kapcsolatot ápoljon, szeretettel figyelje és segítse életüket, hívogassa őket a templomba, illetve ha valami gond vagy öröm adódott valakinél, akkor azt jelezze a lelkésznek, hogy a gyülekezet segítően vagy éppen az öröm pillanataiban osztva tudjon jelen lenni.

Esztiike néni a legnagyobb természetességgel és szerénységgel beszélt a helvéciai gyülekezetépítésről; láthattuk, hogy számára mindez nem teher volt, hanem keresztény meggyőződéséből táplálkozó identitásának részeként élte meg. Örömtől csillogó szemmel számolt be arról, hogy hatalmas hálát érez Isten felé, amiért ilyen módon tudott szolgálóvá válni. Teher helyett a megajándékozottságot élte meg, és a személyes beszélgetésekben, a gyülekezetbe hívogatásban, közösségszervezésben felfedezte a szolgáló élet áldását. Azt is elmondta, hogy mindez megerősítette a hitét, és reményt adott számára, hogy másoknak is tud valamit közvetíteni abból a krisztusi szeretetből, amelyet saját maga is megtapasztalt.

KIK IS AZ ÓRÁLLÓK?

E különleges szolgálat után kutatva igen kevés információt találtam. Krähling Dániel a Balikó Zoltán pécsi lelkési szolgálatáról írt visszaemlékezésében említi

ABRAHÁM VENDEGSZERETETE (MOZAIKRÉSZLET A RAVENNA SAN VITALE-TEMPLOMBAN)

meg, hogy „korábban minden városrészben volt »óralló«, aki ismerte a környék gyülekezeti tagjait, és ha kellett, jelzett a lelkésznek”. A *budahegyvidéki evangélikus gyülekezet története* című könyvben is hasonlórl olvashatunk: „Gyülekezeti lelkészként is [Danhauser László] az ébredés tapasztalatait kamatoztatta. Hegyvidéki munkája kezdetén megszervezte

az »órallók« közösségét – azokat a laikus, fiatal munkatársakat, akik szisztematikus módon keresték fel a gyülekezet területén élő evangélikusokat, és hívogatták a gyülekezeti alkalmakra.”

Kecskemétre vonatkozóan a Sárkány Tibor szerkesztésében megjelent *Veöreös Imre-breviáriumból* nyerhetünk további információkat. Egy 1954-es gyülekezeti közgyűlés jegyzőkönyvében áll a következő: „...istentiszteleten küldettek ki kézrátétellel és imádsággal. Munkájuk lelki és anyagi részre oszlott. A kettő összekapcsolása jónak bizonyult, hiszen Isten országának földi szükségletei nem kicsinyelhetők le, és nem választhatók el rajongó módon a hit munkálásától. Az órallók ilyen feladatokat végeztek: a gyülekezet tagjainak számbavétele; élethelyzetük és egyházhoz való viszonyuk felderítése, új evangélikusok felfedezése; mozgósítás egyes alkalmakra, mint például gyülekezeti nap, gyermekmunka stb., a családlátogató hét megszervezése; öregek és betegek karácsonyi úrvacsoravételének megszervezése, karácsonyi szeretetszolgálatunk előkészítése, ezen-

kívül a havi megajánlások rendszeres összegyűjtése. Isten különös ajándékának érzem számomra, hogy kecskeméti szolgálatom első hónapjainak végén ez a munka megindulhatott. Az órallók nélkül béna és tapogató lenne szolgálatom. Ők voltak az én messzire nyúló pásztorkézem, szemem, fülem és szám” – olvassuk Veöreös Imre szavait a jegyzőkönyvben.

TOVÁBBTÜKRÖZNI A FÉNYT

Az őrálói szolgálat gyakorlati megvalósulása rokonságot mutat azzal az elképzeléssel, amelyről Gregersen-Labossa György az *Evangelikus Élet* magazin 2022. december 4–11-i lapszámában megjelent interjújában (*Szervezeti keret az önkéntes szolgálóknak*) számol be. A Fében Evangelikus Diakóniai Egyesület lelkész elnöke egyrészt rámutat, hogy bár az önkéntes diakóniai szolgálat az utóbbi időben háttérbe szorult egyházunkban, ma is számos olyan gyülekezet van, ahol a gyülekezeti tagok aktívan segítőkivé válnak a lelkészeknek, és részt vesznek a beteglátogatásban, idősek segítésében, gyülekezeti alkalmak szervezésében és lebonyolításában. Másrészt kifejti, hogy ezt a szolgálatot kívánják a Fében keretében összefogni, képzésekkel segíteni.

Mindez ráirányítja a figyelmünket annak a kérdésre, hogy mit is jelent hitünk gyakorlása. Ennek egyik legérzékletesebb megfogalmazását Gyökössy Endre református lelképásztortól, pasztorálpszichológustól olvashatjuk: „A fényt nem azért kapjuk, hogy sűtkérezzünk benne, hanem azért, hogy továbbtükrözzük a sötétben ülők és a didergők felé.” Vagyis az Isten szeretetében élés identitást meghatározó kiindulópont, mely lehetőséget teremt arra, hogy mások segítőkivé, megerősítőkivé váljunk. Erre utal Péter apostol első levele is, melyben Isten kegyelmének jó sáfárai nemcsak vendégszeretők, hanem talentumaikkal is élnek: „Amilyen lelki ajándékot kaptatok, úgy szolgáljatok azzal egymásnak, mint Isten sokféle kegyelmének jó sáfárai: ha valaki prédikál, úgy mondja szavait, mint Isten igéit, ha valaki szolgál, úgy szolgáljon, mint aki azt Istentől kapott erővel végzi, hogy mindenkor Isten dicsőíttessék Jézus Krisztus által, akié a dicsőség és a hatalom örökkön örökké. Ámen.” (1Pt 4,10–11)

Ugyanakkor félre ne értsük a szentírású igét: Péter levele nem arra tanít minket, hogy „rohanjuk le a másikat”, sokkal inkább szelídségre és alázatra hív. Annak keresésére, hogy miként tudjuk Krisztus kegyelmi ajándékát a jézusi szeretet erőterében visszatükrözni.

ÉPÍTSÜK MI IS A LELKI HÁZAT!

Gyülekezeteinkben elterjedt az a nézet, hogy a megszólítás, mások hívogatása lelkési feladat. Az eddigi említett példák

VINCENT VAN GOGH: AZ IRGALMAS SAMARITÁNIUS IDELACROIX NYOMÁN. 1890

talán jelzik, hogy Isten szeretetének szóban vagy cselekedetben való hirdetése nem Luther-kabáthoz kötött cselekvés, hanem keresztény hitünkéből, Krisztuskövetésünkéből következő út. Isten szeretetének felismerése megadja azt az alapállást, amelynek a segítségével mindannyian szolgálóivá válhatunk az egyháznak.

Keressük és fedezzük fel talentumainkat! Kérdezzük meg lelkészüket, hogy miben állhatunk a gyülekezet szolgálatába, és éljünk az önmagunkat is formáló, saját képességeinket jó irányba kibontó lehetőségekkel! Milyen jó lesz, ha általunk sütemény kerül majd a szeretetvendégségen az asztalra, vagy rendezett lesz a templom körüli kert! De az is lehet, hogy gyermekek között találunk szolgálatot, vagy az idősek látogatásában tudunk besegíteni.

Ám ne csak a gyülekezetünkre, hanem a diplomaján kívülre, a „mikro-környezetünkre” is gondoljunk. Nézzünk szét és vegyük észre, hogy kinek van szüksége jó szóra, odafordulásra, egy telefonbeszélgetésre, gyülekezeti közösségbe hívogatásra vagy valamilyen szükségletének enyhítésére. Váljunk így igehirdetőkké, örömhírhordozókká, olyanokká, akiken szelídségükön, szeretetükön, odafigyelésükön és lelkiségükön keresztül lesz láthatóvá, hogy Isten követői.

Az elköteleződés éve jelentse számunkra a Krisztushoz kötött életet, azt, hogy nem „felhasználóként” élünk Isten ajándékával, hanem magunk is igyekszünk továbbtükrözni azt mások számára.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Piros lámpa és felebaráti szeretet

Kis híján elgázoltam egy gyalogost. Egyelőre ennyi a vallomásom, a többit majd később.

„Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második pedig hasonló ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat.” (Mt 22,37–39)

Az első nagy parancsolat megtartása látszólag könnyebb lehet, mert hívőként Istent szeretni elvileg nem jelent nagy gondot. Sőt Isten maga a szeretet – még jó, hogy szeretem. A második nagy parancsolat szerint embertársainkat kellene szeretnünk. Azokat is, akik rosszat akarnak nekünk, vagy akaratlanul, de végül mégis rosszat tesznek velünk. Aztán olyanokat is, akik valamiért idegesítenek, és ennek megfelelően az e világi gyakorlat szerint haragszunk rájuk, de legalábbis rájuk förmedünk.

KEPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FREEPIK.COM

Mit jelent ma, a 21. század hétköznapijaiban a felebarátunk szeretése? Utazunk a metróra, sétálunk az utcán, és odalépünk ismeretlenekhez, megöleljük őket, majd azt mondjuk nekik, hogy szeretlek, felebarátom? Nem hiszem. Az már talán inkább közel van a felebaráti szeretethez, hogy egy bizonyos konfliktushelyzetben nem a túlpörgött, ideges, sokszor erőszakos világ „elvárásai” szerint reagálunk, hanem valahogy máshogy. Aktiválódik bennünk a második nagy parancsolat, nagy levegőt veszünk, majd ösztönszerű indulatunkat kifújva magunkból szelídebben lépünk fel. Azzal a tudattal felvértezve cselekszünk, hogy oka lehet a másik frusztráltságának, alapvetően ő nem rossz ember. Ha még több idő van felebarátian viszonyulni a másikhoz, akkor hátrébb lépve, kicsit messzebről tekintve rá, magunkra, mindannyiunkra ráismerhetünk mint testvérünkre a teremtésben.

Tegyük a kezünket a szívünkre, engedjük át magunkat az őszinteségünknek: többnyire csak ábránd, hogy ilyen, szinte szent ember módjára tudunk viselkedni abban a világban, amelyben egy átlagos közlekedési konfliktusban három másodperc alatt elhangzik, hogy:

- Menjél máááár!
- Ne dudálj!
- Anyád!
- A te anyád, hülye!

Lehet azonban a felebaráti szeretetnek másik változata, mégpedig a második nagy parancsnak egy olyan, a mindennapokba átültetett gyakorlata, amely javíthatna az emberek egymás mellett élésének minőségén. Ez az irány nem közvetlenül a másik irányában tanúsított cselekvés, hanem a másik létezésének tiszteletben tartása ebben az individualizmusra kondicionált, egót magasztaló, énközpontú világban.

Ehhez nincs szükség másra, mint tudatosan tudomást venni arról, hogy rajtam kívül mások is élnek ezen a bolygón. Egy konkrét példával élve: metróra, buszra, étterembe (és így tovább), ahol emberekkel (felebarátokkal ugyebár) zárt térben vagyok együtt, nem használom kihangsúlyozva a telefont, mintegy demonstrálva a környezetem felé önnön talmi fontosságomat.

Visszatérve az írásom elején elkezdett vallomáshoz: kis híján elgázoltam egy gyalogost. Szabályosan kanyarodtam balra nagy ívben, amikor egy nő a piros lámpát – és egyáltalán bármit a külvilágból – teljesen figyelmen kívül hagyva nagy lendülettel lelépett elé. Vészfékezés, reflexből dudálás az én részemről, megriadás, szívhez kapás, visszahökölés a másik oldalán.

Sokat járok a városban, dolgozom is Budapest Belvárosában, így sokat is látok az emberek viselkedéséből. Például azt, hogy a gyalogosok egyre jellemzőbb módon rezzenéstelen arccal mennek át a pirosra. Nem arról van szó, hogy alaposan körülnézve, tudatosan beállalják a kockázatot, és lépteiket megszaporozáva átkelnek, hanem fogalmuk sincsen róla, hogy ott lámpa van. Előfordult, hogy tíz másodpercen belül két ember lépett így autó elé a szemem láttára. Rosszabb esetben traumát okozhattak volna maguknak és ugyanígy annak is, aki szabályosan közlekedett. Mert valakit elütni akkor is borzalmas lehet, ha a jogszabályok értelmében nem te vagy a hibás.

Vajon mindennek kapcsán méltatlan a felebaráti szeretet illetékességi körébe vonni a másokra való odafigyelést? Tudatosítani magunkban, hogy az énen kívül léteznek mások is, és ennek megfelelően viselkedni? Mások, akikkel már pusztán azzal is jót tehetünk, akár észrevétlenül is, hogy túlnézünk önmagunkon, és észrevesszük őket: a felebarátainkat.

■ – BALCZÓ –

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: VINCENZO MALAGOLI / PEXELS.COM

NAPRÓL NAPRA BONHOEFFERREL

„Új kezdet. Minden új reggel életünk új kezdete. Minden nap lezárt egész.” Ez áll a könyv első lapján. Ugye hogy máris szeretnénk továbbolvasni? Én is így voltam vele: napindító társam lett 2020-ban, már megjelenésének évében Dietrich Bonhoeffer *Jöjj velem! Elmélkedések minden napra* című kötete.

Műfaja sokunk által kedvelt: az év minden napjára egy-egy gondolat, afféle „öröknaptár”. Ki reggel talál időt az elcsendesedésre, ki este, hogy letegye a nap terheit – mindenhogy jó, és lelki épülésünkre válik! Két perc alatt elolvasható egy-egy elmélkedés, de hosszabb elidőzésre készlet.

A mártírhalt német evangélikus lelkész, teológus életművéből ad válogatást a Manfred Weber szerkesztette, újonnan lefordított könyv. Tehát nem klasszikus, rövid áhítatokról van szó, hanem önmagukban is megálló, kerek gondolat-sorokról, igei hivatkozással. Bonhoeffer teológiájának javából kapunk, s ha eddig nem ismertük, azonnal ráérezünk, hogy mennyire krisztusi, biblikus, közérthető, kristálytisza, telis-teli ismerettel és hitbéli fogódzókkal. Mikor lenne rá nagyobb szükségünk, mint most?

Nagy értéke a kötetnek dr. Csepregi András evangélikus lelkésznek, Bonhoeffer-kutatónak az előszava. Eligazít, miért és hogyan olvassuk Bonhoeffert, akinek gondolatait megismerve tisztább, erősebb, emelkedettebb lesz a lelkünk.

Forgassák nap mint nap, és adják tovább a hírt, amerre napközben járnak: „Isten igent mondott ránk.”

■ S.-K. D.

Dietrich Bonhoeffer: Jöjj velem!
– Elmélkedések minden napra

3990 Ft

Könyvekkel az éven át

A Luther Kiadó az új évben is számos kötetet kínál, amelyek gazdagíthatják hitéletünket – erre mutatnak rá személyes hangvételű könyvajánlóikkal az Evangélikus Információs Szolgálat munkatársai. Keresztény szimbólumokat magyarázó album, imádságoskönyv, Dietrich Bonhoeffer „öröknaptára”, elgondolkodtató tárcakötet vagy épp az önismeretet segítő „útikalauz” egyaránt megtalálható a kínálatban. Különböző műfajok, de közös bennük, hogy egész éven át segíthetik a mindennapi lelki épülést.

ALAPKÖNYV EXTRÁKKAL

Aki annyira szerencsés, hogy gyerekkorától fakazettás mennyezetű templomba járhat, az az istentiszteleti „elkalandozásai” alatt is folyamatosan gyönyörködhet és tanulhat. Nem volt ez velem sem másként. Az óbudai evangélikus templom fakazettái gyerekkorom óta lenyűgöztek az egyszerűségükkel, szépségükkel.

Ezért is örültem nagyon az *Igézó jelek – Keresztény szimbólumok és magyarázataik Luther-idézetekkel* című kötet megjelenésének. A könyvből harminchat – a budapesti mátyásföldi evangélikus templom fakazettáin látható – egyházi jelképet ismerhetünk meg, a magyarázatukkal együtt. Ráadásul a képek mellé Luther Márton egy-egy ma is aktuális gondolatát helyezte el Boda Zsuzsa szerkesztő. Így ez a kis kötet alaptudást és még hozzá egy kis extrát is ad.

Szívből ajánlom keresztelői, konfirmációi vagy akár nászajándéknak a Biblia mellé – 2023-ban, a konfirmáció és az elköteleződés évében különösen. Kondor Péter püspöknek a kötetben olvasható

személyes ajánlása is erre mutathat rá: „Minden motívum hozzásegíthet ahhoz, hogy megtaláljuk Istent, és eltöltsön az ő békessége. Hogy megértve a jelentésüket, az Istennel való találkozás örömeivel a szívünkben járassunk tovább életünk útján mint boldog gyermekek, akiket kézen fogva vezet és tart Édesatyjuk.”

KÉZDI BEÁTA

Igézó jelek – Keresztény szimbólumok és magyarázataik Luther-idézetekkel

2960 Ft

MEGMOZGATÓ IMÁDSÁGOK

Nem javaslom ezt a könyvet azoknak, akik kizárólag „pátoszos” vagy „tömjénnel átitatott” imádságokat szeretnének olvasni, mert itt kortárs hangon és mai nyelven szól a fohász. De azoknak sem ajánlom, akik pusztán a „jól megszokott”, „a biztonsági zónán belüli” vagy egyetlen lelkiségi megközelítésre korlátozva kívánják hétköznapi imádságos életüket megélni, mert ez az összeállítás üdítően sokszínű. Sőt ez a könyv azok számára sem lesz könnyű olvasmány, akik csak a szépet és jót, a tusakodás nélküli hitelményt keresik és fogadják el.

Ez a könyv nem a kirkatkeresztények kedves olvasmánya, sokkal inkább azoké, akik hitüket identitásként megélve bátorodnak önmaguk és az őket körülvevő világ kérdéseit a Teremtő elé vinni. Azoké, akik bátrak a hibáikkal és valódi örö-

meikkel is foglalkozni. De azoké is, akik mernek kérdezni, vívódni, mások terhét észrevenni és – mindezekből következően – belső küzdelmükkel az Örökkévalóhoz fordulni. Valamint a (szüntelen) keresőké is. Akik bizonytalanok, akik kutatják a hangjukat, amellyel – kezüket összekulcsolva vagy felfelé emelve – az

Úrhoz fordulhatnak. És azoké is, akik háborgók. Mert megtalálhatják azt a hangnemet, amellyel akár a legkeservesebb bánatukkal az Úrhoz fordulhatnak.

Ez a könyv, bármennyire is imádságok és elgondolkodtató írások gyűjteménye, mégsem fellengzős és archaikus, hanem nagyon is mai olvasmány. Lehetőséget ad arra, hogy az egyházi esztendő szerint kísérjen minket, de arra is, hogy otthon végezhető többnapos lelkigyakorlatként használjuk. Az egyes fohászok felelősségre hívnak, és arra ösztönöznek, hogy kizökkenjünk az időnként megszokásodott imádkozási szokásainkból. Ezáltal pedig újfajta elevenség hathatja át ajtatos perceinket – majd napjainkat, végül életünket.

■ – GALAMBOS –

**Szabó Lajos (szerk.):
Imádkozz velünk!
Imádságok, történetek**
3120 Ft

OLVASS, KÉRDEZZ, HALLGASS!

Modern kori reformátori irat ez a magát olvastató, vaskos kötet, amely negyvennapos utazást ígér „az Én körül”, bibliai szemelvények segítségével és zenei melléklettel. A felfedező könyv szerzői két német teológus, író: Klaus Douglass és Fabian Vogt.

A kreatív gyülekezetépítők rá mernek mutatni a modern kori farizeizmus sok fajtájára, mernek tudományos kérdésekről populáris stílusban értekezni, és

újszerűen közelítik meg az olyan alapkérdéseket, mint hogy mi a szabadság, mi a jó, mi a rossz, és hogyan értsük a „3D-s” Istent. Nem fukarkodnak a kritikai megjegyzésekkel, a biblia- és egyházkritikától meg az önkritikától sem riadnak vissza. Minden fejezet egy találó karikatúrával indul. Az olvasó pedig útnak indulhat – ez a cselekvő magatartás ugyanis a *hisz* ige szinonimája.

Valódi szellemi-lelki kalandra, expedícióra hív a negyven ízig-vérig kortárs, pszichológiai érzékenységű bibliaolvasat, melyek mindegyikéhez valamely neves történelmi személytől vagy teológustól hoznak egy további meggondolkodtató idézetet – jegyzetfüzetbe kívánczó például Helmut Thielicke következő mondata: „Az ember Isten kockázata.” A fejezetek végén egy sor önvizsgálatra, mélyebb összefüggések keresésére hívó kérdés is helyet kapott, továbbá iránymutató javaslatokat is tesznek a szerzők az adott szöveghez kapcsolható imádság felépítésére.

A jól strukturált, tartalmas, eredeti kommentárokkal bővelkedő, hit- és önismeret-mélyítő könyvvel egyértelműen a felszabadító hit és a szabadító Jézus Krisztus mellett teszik le voksukat a szerzők, az ő társaságába hívnak, hirdelve, hogy „nem egy bizonyos viselkedéstől, hanem egy kapcsolattól leszünk keresztények”, és hogy Isten határtalan

örökkévalósága az erőforrásunk lehet a ma gondjához-bajához és a jövő (egyházának) közös építéséhez.

■ – KINYIK –

**Klaus Douglass – Fabian Vogt:
40 nap alatt az Én körül
– Felfedezőút a Bibliával**
3315 Ft

FALATOKKAL CSILLAPÍTOTT LELKI ÉHSÉG

Az *Újabb napi falatok* – *Továbbfűzött gondolatok* a *Napi falatok* című könyv folytatásaként jelent meg. Ám saját tapasztalatból mondhatom: az előzmény nélkül is teljes értékű tartalmat nyújt az olvasó számára a balatonboglári evangélikus gyülekezet lelkészének, a Somogy-Zalai Egyházmegye esperesének újabb kötete.

„Akár velem, a családommal is megtörténhetne” – ez lehet a benyomásunk, miközben sorra vesszük az egymás után fűzött, könnyen olvasható, de komoly lelki és értelmi mélységekkel bíró kis történeteket, és elgondolkozunk a föléjük illesztett szentírási szakaszok üzenetén. Egy könyv persze attól még nem lesz jó, hogy kedves történeteket szerkesztenek egymás után, hogy szép szavakkal, ügyes mondatokkal, frappáns megfogalmazá-

sokkal találkozhatunk benne; attól sem feltétlenül, ha az olvasó magára ismerhet – az olvasói azonosulásnak az a legfontosabb szerepe, hogy az emberi esendőség

s vele az Istenre való hagyatkozás bátor felvállalása, amely jellemzi a szerzőt, elindítson valamit az olvasókban.

Kőszeghyné Raczkó Zsuzsannának a fotókkal illusztrált, a személyiségét tükröző, szép, színes borítójú könyve éppen ezt teszi, miközben tálcán kínálja az olvasónak napi falatjait. Az egyik kedvencemben (*Szorgos, mint a hangya*) találjuk a következő sorokat: „Akiben nem elérhetetlen vágyak vannak, hanem benne él a hétköznapiakban, és együtt él a világgal, minden napban célt, utat és feladatot találva, azt megáldja Isten. Talán nem látványos gazdagsággal, tökéletes, gondtalan étellel, hírnévvel, hanem lelki békességgel, mert minden nap, minden reggel új lehetőség és öröm számára.”

■ – BALCZÓ –

Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna:
Újabb napi falatok
– Továbbfűzött gondolatok
2390 Ft

ÚTIKALAUZ HITÜNK VÁNDORÚTJÁN

Az egyik legizgalmasabb, legfordulatosabb könyv, amelyet valaha olvastam, az *Ószövetség*. Történelem, költészet, próféciák, imádságok. Nagy tanítónk is: Jézus beszédei, az evangéliumok utalásait sem

értjük meg az Ószövetség ismerete nélkül. De valljuk be: ha nincs avatott, tudós vezetőnk, könnyen eltévedünk benne.

Csak néhány kérdés: Mit értünk Istenet hordozó történeteken? Minek a helye a pusztán? Áldás, átok, sors a vándorlét? Az úton járás miért élő metafora, s ki az a *Portable God*, azaz hordozható Isten? A szerzőtől megtudjuk: a görög eredetű szó – nomád – nem szerepel az *Ószövetségben*, e létformát a pásztor szóval, illetve körülírással jelölik: „Bolyongó arámi volt az őszám.” Életformát, megélhetést, emberi attitűdöt is jelent.

Dr. Varga Gyöngyi, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Teológia Tanszéke vezetőjének nem egy nagyszerű könyvet köszönhetünk már – az *Áldáskönyvek* írója ezúttal izgalmas teológiai, hitbéli kalandozásra hív. Az ószövetségi zsidóság vándorlásának és nomaditásának narratív (elbeszélő jellegű) teológiai megközelítése a teológusszakma és a hitben fejlődni vágyó, bibliaolvasó érdeklődő számára egyaránt alapmű. Általános bibliaismeretnél többre nincs szükség utunkon, csupán az elindulás bátorságára és minden vándor „alapkellékére”: a felfedezés vágyára, nyitottságra, kíváncsiságra. A három fő fejezetbe (*Indulás, Lépések, Távatok*) rendezett, jegyzetekkel és bibliográfiával ellátott mű hatalmas tudásanyagát a szerző fotóival kapjuk kézbe.

„Hiszem, olvasom, értem” – a Luther Kiadó szlogenje a *Nomád teológiára* hatványozottan igaz. Hála Varga Gyöngyi közérthető, gördülékeny, élményt adó munkájának. Tartsunk akárhol is életünk, hitünk vándorútján, jó szívvel ajánlom, hogy fogadjuk el a felénk nyújtott kezét e szellemi utazáshoz. A lelkész-teológus szerző hiteles tanúságot tesz arról, hogy a csodák útközben történnek velünk.

■ S.-K. D.

Varga Gyöngyi: Nomád teológia
1610 Ft

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FREPIK.COM

Sokszínű és szókimondó

*Szellemi-lelki iránytű lehet
Joób Olivér Közösség című kötete*

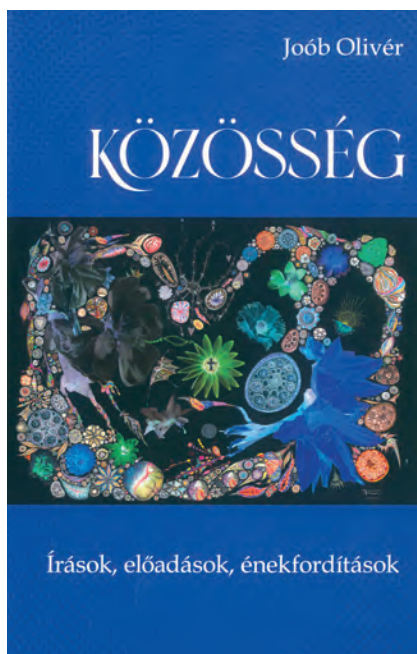
„Egyházi szolgálatban állóknak és érdeklődőknek” – szól az ajánlás az előzéken. Az Ordass Lajos Alapítvány 2022-ben megjelent könyve tiszta evangélium és értékes tanítás. Nem igehirdetés-gyűjtemény; időben és térben nagy utazás, csakúgy, mint témáit tekintve. Szellemi kincsestár Joób Olivér evangélikus lelkésznek ez a válogatáskötete. Kiss Jenő professor emeritus az ajánlásában így fogalmaz: „...részben teológiai továbbképzésben van részünk, részben pedig a társadalomban élő egyház küldetéséről, gondjairól kapunk nem cenzúrázott véleményt.”

A kötet szerzője evangélikus lelkészcsaládból származik; édesapja, az idősebb Joób Olivér a nyíregyházi gyülekezet pásztora volt az 1939-ben történt megválasztásától 1969-ig, amikor is püspöki határozattal az ország túlsó végébe, a Vas megyei Ostffyasszonyfára helyezték.

Az ifjabb Olivér a teológia elvégzése után, 1963-ban Sopronba került segédlelkésznek, édesapjának halála után pedig Ostffyasszonyfán szolgált. (Az írások után olvashatjuk a szövegek eredeti megjelenési helyét, illetve a beszédek, konferenciák elhangzott előadások adatait is, ez hozzásegít, hogy a szerző életútjának fontosabb állomásait és a gondolati párhuzamosságokat – például Petőfi és Ostffyasszonyfa – is megismerjük.)

Négy fejezetbe rendeződnek az írások: *Teológia, Egyház, Keresztény élet, Irodalom* (az utóbbiban egy-egy cikk Petőfiről, illetve Dsida Jenő költészetéről és tizennyolc énekk fordítás).

Ha azzal az előfeltevéssel nyitja ki az olvasó a könyvet, hogy az évtizedekkel ezelőtt papírra vetett cikkekről „le kell fújni a port”, meg fog győződni: az eltelt évek éppen Joób Olivér mondani-valójának erejét mutatják fel, igazolják gondolatmeneteit. A szűkebb körben elhangzott előadások szövegei a széles nyilvánosság elé kerülve sokakhoz találnak majd utat. Lelkesi szolgálatának tapasztalatait is megosztja a szerző az olvasóval, hiszen 1979-től külföldön (előbb Svédországban, 1985-től svájci magyar protestánsok és zürichi német ajkú hívek között) élt, szolgált, így közvetlenül lett rálátása a nyugati keresztény közösségek életére.

Joób Olivér: *Közösség. Írások, előadások, énekk fordítások. Ordass Lajos Alapítvány, Budapest, 2022. Ára 3000 forint*

Érdekes olvasmány például a finn-magyar evangélikus egyházi kapcsolatok története. Sok hazai gyülekezet ápol testvérkapcsolatot finn közösségekkel – jó belemerülni, hogy milyen gazdag, erős gyökérből terebélyesedett ki a mai szerteágazó szeretetközösség. Szellemi kaland az olvasó számára az elmúlt negyven év Nyugaton élő (skandináviai és svájci) magyar keresztényeinek körében tartott alkalmak részeseivé válni.

A házastársi hűség, az egyház megújulása, az öregedés értelmének keresése, a gonosz az életükben, az ember megbíza-

tása, reménységünk – ezek minden kor keresztényeit érintő, érdeklő kérdések. Válaszunkat csak személyesen, élő hitünkbe gyökerezve adhatjuk meg, de az olyan lelkési vezetés és bölcsesség, az a pásztori hang, amely a szerző sajátja, úttársunk, szellemi-lelki iránytűnk lesz. Nem kell sorolni, mit hoztak ránk az elmúlt évek. Mélybe nézni és az alapokból erőt méríteni most létkérdés, és ehhez e kötetrel fogódzót kapunk.

A szerző „újrahasznosításnak”, „szellemi értékek újonnan történő felhasználásának” nevezi kötetét. „Reménységem, hogy könyvem sokszínű tartalma az egy alapszín, Jézus Krisztus gazdagságát jeleníti meg” – írja a bevezetőben a közzétett huszonkét írásról, illetve előadásról. Szép ívet zár be az egykori soproni segédlelkész 1964-es reformációi előadása és a 2017-ben, az ötszázadik évfordulón Mihályiban tartott előadásának zárszava.

Két különösen aktuális írást emelek itt ki. A *Tündérlom – Petőfi Ostffyasszonyfán az Evangélikus Életben látott napvilágot 1972-ben, a költő születésének százötvenedik évfordulója alkalmából. Petőfi 1839-ben ott töltött vakációjának krónikája, olyan élményeké, amelyek nyomot hagytak költészetén. A *Keresztény reménység és az ember-telen társadalmi struktúrák megváltoztatása – a Teológia* fejezetben – pedig a Vasi Egyházmegye lelkési munkaközössége számára 1971-ben készült teológiai előadás. Ötvenkét év elteltével szívszorító a kezdőmondat az egész világot átfogó válságról, s nem kevésbé az a szöveg végén arról a reményről olvasni – a *Versenyfutás a 2000. évig* című kötetből, Fritz Baade munkájából idézve –, hogy „az értelem és az örültség párviadala, amelynek most a tanúi vagyunk, az értelem javára dől majd el”.*

A borító Fodor József grafikájával azt a sokszínűséget jeleníti meg, melynek szíve közepe a kereszt. Méltó külsőbe burkolt, élvezetes, értékes belső tartalom – lelkészek és laikus egyháztalálkozó asztalára egyaránt kívánczó kötet.

■ S.-K. D.

Tágabb perspektívából, de érthetően

Mészáros Anna Zsóka tervei közösségépítésről, lelkigondozásról

Idén újraindult sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkészi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Mészáros Anna Zsóka ötödéves teológus-lelkész szakos hallgatót a pályaválasztásáról, a hallgatói önkormányzatban szerzett tapasztalatairól és arról is kérdeztük, mit kapott az egyetemtől, illetve a főtí Evangélikus Kántorképző Intézettől.

– Miért választotta a teológiát?

– Már gyermekkoromban azt mondtam, hogy ha felnövök, lelkész leszek. Sose jártam egyházi iskolába, a családon belüli szoros egyházhoz kötődés, a hittanórák és a főtí kántorképző volt az elhatározásomra nagy hatással. Családom már a bényei gyülekezet létrejöttékor ott volt az alapítók között. Azóta is természetes, hogy mindenki részt vesz a gyülekezet életében és lehetőségeink szerint az építésében. Pályaválasztáskor a tanárképzésre, magyar–hittanár szakra nyertem felvételt. [Az egyetem az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel közös képzést is kínál, a hittanár-nevelőtanár szakot valamely közismereti tanári szakkal párosítva. – A szerk.] Elsőéves koromban, a szuplikációs időszakban rektori engedéllyel én is prédikálhattam. Ez a csurgói gyülekezetben történt, ahol akkor Györgyi Zsolt volt a lelkész. Sírva jöttem le a szószékről, és nem azért, mert rosszul sikerült volna az igehirdetés, hanem azért, mert éreztem, hogy nem egyedül álltam ott. Ekkor döntöttem el, hogy szakot választok, és teológus-lelkész szakos hallgatóként tanulok tovább.

– Tízéves korától jár a főtí Evangélikus Kántorképző Intézetbe. Először diákként vett részt az intézmény életében, mostanra tanfolyamvezető.

– A kántorképző közössége, az ottani tanári példák nagyon meghatározóak voltak. Nem telt el úgy év, hogy ne töltöttem volna ott egy hónapot. A tanárszakra indulva családom szociális érzékenységén túl ez inspirált arra, hogy mindenképpen emberekkel foglalkozzak a jövőben.

– Mit kapott a teológiától?

– Elsőéves korunkban azt mondták a tanáraink: készüljünk fel arra, hogy itt a magunkkal hozott gyermeki hitünk össze fog történi. Ez meg is történt, de az ebből fakadó vívódás nem vált a kárunkra. Ezután tudott kibontakozni bennünk az az érett hit, amely már kész kritikusan vizsgálni a különböző hitkérdéseket, és amelyen keresztül fel tudunk készülni arra, hogy úgy tudjunk Istenről, teológiáról és hitről beszélni, hogy az tágabb perspektívából szóljon, de mindenki számára érthető legyen.

– Két éven át volt a teológia hallgatói önkormányzatának [HÖK] tagja. Milyen tapasztalatokkal gazdagodott abban a közösségben?

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Rendhagyó időben, a világjárvány alatt és a menekültválság idejében szolgáltam a HÖK-ben. Először kollégiumi koordinátor, majd tanulmányi felelős voltam. A csapatban dolgozás nagyon meghatározó volt számomra. Tapasztalatot szereztem a közösségszervezés, a másokkal való kommunikáció terén és abban is, hogyan kell részt venni különböző megbeszéléseken. Nagyon sok területen tudtam magamat úgy kipróbálni, hogy közben védett környezetben voltam.

– Jelenleg az egyetem gyakorlati intézetének demonstrátora. Milyen gyakorlati teológiai kérdések foglalkoztatják?

– Alapvető nehézségnek látom az emberek közötti elidegenedést. Ezt a rossz irányú folyamatot a világjárvány felerősítette. Az utóbbi időszakban egyre jobban elmélyedek a gyakorlati teológiában, azon belül is a lelkigondozásban. Meggyőződésem, lelkészként fontos, hogy az egyes ember személyes kérdéseivel minél professzionálisabban, egyúttal lelkigondozói aspektusból is foglalkozunk. Vagyis ne csak egy nagy nyájként tekintünk a gyülekezetre, hanem álljunk oda az egyes ember mellé. Ezért a későbbiekben a mentálhigiéniai képzést is tervezem elvégezni. A tudományos diákköri konferenciára írt dolgozatomban és később a diplomamunkámban is azt szeretném vizsgálni, hogy milyen kapcsolatban van egymással a lelkigondozás és a gyülekezetépítés. Abban bízom, hogy lelkészként sikerül majd a leendő gyülekezetemben családi légkört kialakítani, átlátni, hogy kik tartoznak már hozzánk, és figyelni arra, hogy kik azok, akiket meg kell keresni.

■ G. Á.

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK - FOTÓK: FREEPIK.COM

Igazam van!

Az írásom címeként olvasható mondat Besenyő Pista bácsitól hangzik el. És mivel nem teszi hozzá, hogy miben, így nem tudjuk cáfolni sem, így ebben is igazam van. Percekig mást sem csinál, mint hogy azt harsogja, neki igazam van. És ebben is igazam van. Meg ebben is...

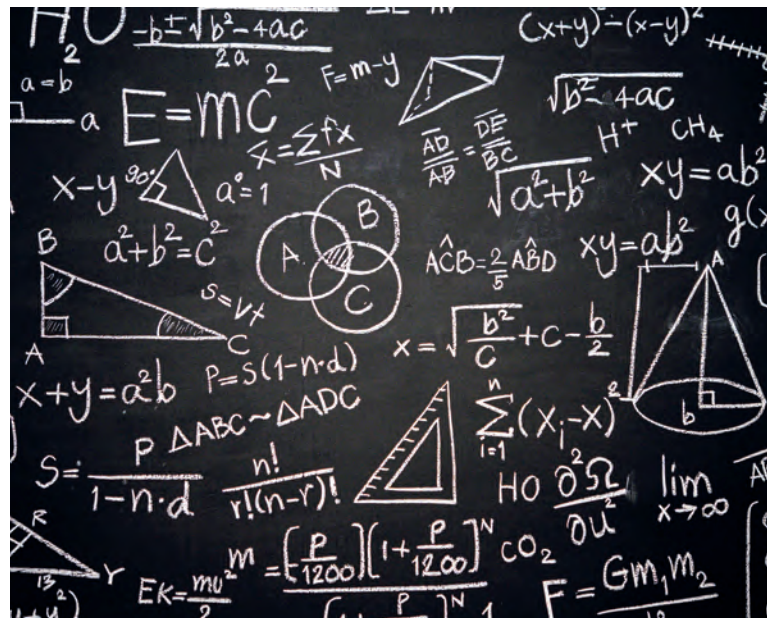
Nem vagyok humorista, nem akarom ellopni Laár András babérjait, de elkezdtem gondolkodni a kifejezésen: igazam van. Én is használom, mint mindenki, ránk fér, hogy gondolkodjunk róla. Már csak azért is, mert mintha ma minden erről szólna: kinek van igazam? Tanárnak vagy diáknak, szülőnek vagy gyereknek, jobb- vagy baloldalnak? Mintha szkanderezni egymással: ki tudja lenyomni a másikat? Persze ennél nevetségesebb szinten is ez a kérdés.

Nemrég a Facebookon meghirdettem egy eladó jegyet egy koncertre. Az első kommentelő a zenekarról szóló kritikát fogalmazott meg. Valaki erre kommentben véleményt írt az előző kommentelőről, és kis híján elindult egy véleménycunami. És miközben egymás számára ismeretlen ismerőseim majdnem elkezdtek egymást gyözködni, egy dolog nem volt tiszta: hogy valaki megveszi-e végre az eladó jegyemet?

Nagyon nagy álszentség, ha azt mondom, nem az érdekel, kinek van igazam, hanem az, hogy a dolgok elrendeződjenek? A Facebookon nem véleményt kértem, hanem segítséget. (Egyébként volt, aki adott egy tanácsot, és a jegy szerencsésen elkelt.)

KÉTSZER KETTŐ

Kinek van igazam? Nem vagyok Pilátus, aki felteszi a nagy kérdést: „Mi az igazság?” (Jn 18,38) Nem mintha tudnám, de már maga a kérdés is túl nehéz nekem. Van, aki az igazság szón a bennünket körülvevő világ valóságát érti – és van, aki azt a mögöttes, rejtett értelmet, amely mozgatja ezt a világot. Van, aki a tényekről beszél, és van, aki szerint „az igazat mondd, ne csak a valódit” – tehát azt keresi, ami túlmutat a mindennapi adatokon.

Ehhez én nem tudok hozzászólni. Érzem, észreveszem, ha be akarnak csapni, ha a király meztelen, de magát az igazságot nem tudom kimondani. Nem is ez zavar, hanem az a magabiztosság, ha valaki állítja, az igazság az övé.

Persze van, amikor egyértelműen megállapítható, mi az igazság. A matematikában igaznak mondjuk, hogy $2 \times 2 = 4$. A tudományos életben lehet, sőt kell is arról vitázni, hogy melyik állítás igaz. Minden tudományos megállapítás szinte várja, hogy valaki bizonyítsa be róla: hibás, és ha sikerül, örömmel adja át a helyet egy másik, pontosabb megállapításnak. Ha pedig nem, akkor továbbra is tudományos igazságnak tartjuk az adott tényt. De ekkor sem arról van szó, hogy ki mondta ki azt az igazságot, hanem a tényről magáról.

TÚL A TÉNYEKEN

De ez egészen másképp működik az emberi kapcsolatokban. Egyszer fültanúja voltam annak, hogy egy öreg néni beszélgetett egy huszonéves fiatalal. Elkezdte mondani életének egy epizódját, amikor a fiú közölte, nem jól emlékszik a néni, ez nem lehetett akkor... A néni erősködött, de a fiút nem hatotta meg. Valószínűleg a néni emlékezete keverte össze az eseményeket, a fiú viszont friss érettségivel pontosan el tudta helyezni az időben a dolgokat: mikor volt a németek bevonulása, a háború vége, a kitelepítés vagy a Rákosi-korszak. Mindenesetre miközben erről ment a vita, a lényeg sikkadt el.

Utólag is felteszem magamnak a kérdést: mi je volt a néninek? Élete, tapasztalata, könnyei, megoldatlan kérdései, fájdalom és szép élményei. És mi je volt a fiúnak? Igaza. De semmi több. Már csak az a kérdés, melyik a fontosabb. Nem lett volna jobb ráhagyni a néni, hogy az esemény, amiről mesélt, abban az évben történt, amelyikre ő emlékezett?

A történet nem arról szól, hogy pontosan mikor estek meg az események, hanem arról az életről, fájdalomról, tapasztalatról, amelyet a néni meg- és átélt, amelynek a nyomait magában hordozta, és amelyet ki kellett magából beszélni. És ha a fiú a személyre figyel, nem az évszámok sorrendjére, akkor belenézhetett volna egy csodába, egy végigküzdött emberi élet mélységébe. Mindenki jobban járt volna.

KIÉ AZ IGAZSÁG?

Egyáltalán, a magyar nyelv nagyon különösen fogalmaz ez esetben: a birtoklás kifejezésére használatos szerkezetet alkalmaz (a német is így mondja). Vagyis mintha az igazság valamiféle tulajdonságom vagy tulajdonom lenne, amely itt van a farzsebemben, amely nálam van, birtoklom. De birtokolhatom-e egyáltalán az igazságot? És ha igen, hol tárolom? Mennyivel más azt mondani, „igazam van”, mint ha az égre mutatva azt kiáltom, „az a csillag ott az enyém”?

Egy teológus egyszer azt írta: keresztyénnek lenni azt jelent, hogy az ember rádöbben, egyáltalán nem fontos keresztyénnek lenni. Ha túltesszük magunkat a mondat provokatív jellegén, rájövünk, hogy van benne valami: az evangélium épp arról szól, hogy Isten már előbb szeretett minket. Ha nem tudnánk róla, vagy nem akarnék tudni róla, az nem változtatna ezen a szereteten.

Újra és újra figyelmeztetjük magunkat: hé, ember, nem te találtad fel a spanyolviaszt, nem a te tudásod, véleményed hozza létre az evangéliumot – te csak látod, megéled, de nem te csinálod. Túlmutat rajtad – épp ezért tudsz hozzá ragaszkodni.

ÉSZAKFRANCIA VAGY DÉLHOLLAND NÉVTELEN MESTER: JÉZUS MEGMOSSA TANTÁVANYAI LÁBÁT ÉS AZ UTOLSÓ VACSORA (15. SZÁZADI)

Fontos keresztyénnek lenni? Igen, az, mert ez adja meg életemnek a kereteit, a motivációt, hogy éljek. De hitem csak válasz egy szóra, amely akkor is elhangzik, ha én nem akarom meghallani. Nekem nincs igazam, inkább én vagyok az igazságé.

Ugye hogy igazam van?

■ HEGEDŰS ATTILA

Mint a borsó meg a héja

Megjelent a Credo evangélikus folyóirat Testről és lélekről című száma

„Az emberi testben nincs üres hely. Ha mégis van, az nem esztétikai jelentőségű, hanem működéséből fakadó következmény” – hangzott el nemrégiben egy kortárs képzőművész kiállítás megnyitóján. Adja magát a kérdés, különösen olyan időszakban, amikor valamiféle összegzésre, számadásra készülünk akár az ünnepi várakozás jegyében, akár az új esztendőre hangolódva: vajon a lélekben akad üres hely? Lelkünk tárhelye a végtelenségig bővíthető? Testből és lélekből kovácsolt szerkezeti egységünk ki tud ürülni? És ha kiürül, meg tud tisztulni, meg tud újulni, újra tud rendeződni?

Ereinkben lüktet a vér, kitágul a tüdőnk, izmunk megfeszül. Agyunk megad-

ja a jelet, kezünk engedelmessé válik neki, olvasni kezdjük a következő sorokat.

Világra jövünk. Időnként hosszabb-rövidebb ideig betegeskedünk. Futni megyünk, hegyet mászunk, nagyokat eszünk. Felnevünk. Megéjük vagy testközelből tapasztaljuk meg a várandósság és a születés csodáját. Elfáradunk. Szemlélődünk, meditálunk, imádkozunk. Hiszünk. Vétkezünk és bűnözünk. Megbánjuk és meggyónjuk, megbocsátunk magunknak, a másoknak. Szembenézünk a földi elmúlással, búcsúzunk, reménykedünk, és (még mindig) hiszünk. Úton vagyunk – testünkkel és lelkünkkel.

A Credo evangélikus folyóirat 2022. évi utolsó lapszámának címét Enyedi Il-

dikó *Testről és lélekről* című filmje ihlette. A lap szerkesztői és szerzői ezúttal nem kisebb feladatra vállalkoztak, mint hogy megkíséreljék körbejárni azt a ma emberek számára talán már egyértelmű, mégis sok újszerű szempontot és kérdést felvető állítást, hogy a testi-lelki folyamatok szoros kapcsolatban állnak, szerves egészet alkotnak. De vajon miképpen érhető tetten ez a szüntelenül működő kölcsönhatás?

Kovács Viktor evangélikus lelkész a tematikus lapszámhoz írt bevezetőjében azzal indít, hogy rávilágít a test és a lélek képmutató negatív-pozitív szembeállításának helytelenségére. A test felszabadítása alatt ugyanis nem a test elszabadulását kell értenünk, hanem annak a

credo

evangélikus folyóirat | XVIII. ÉVFOLYAM
2023. JANUÁR | 1050 PF

TESTRŐL ÉS LÉLEKRŐL
"Szemből nézve a testről, azaz a testről és a lélekről."
(Közzététel)

lélekkel együtt való Istenhez kapcsolását. Bár testünk a bűn miatt gyakran megtörik vagy épp „diszfunkcionál”, de akkor is Istenhez tartozik.

A testet-lelket megújító böjt, önmegtartóztatás és gyónás témájához kapcsolódik Hafenschér Károlynak, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata lelkes elnökének írása, valamint Ruzsa György művészettörténésznek az askéta szentek orosz ikonjait vizsgáló tanulmánya. Az előbbi Jónás cethalából kiindulva a gyónást mint „harmadik szentséget” járja körül: a bűn felismerésétől egészen az Istennel való kapcsolat rendezésének őszinte igényéig, a bűnbocsánat szentségéig, míg az utóbbi olyan askéta szentek, szent eszelősök (más néven „Krisztus bolondjai”) ábrázolásaival foglalkozik, akik az Istennek szentelt életükből a hétköznapi, földi javakat szinte teljesen száműzték. A bűnös, de megújulni kész ember út- és istenkereséséhez kapcsolható Szövényi-Lux Balázsnak *A világ legrosszabb embere* című játékfilm bemutató írása, valamint Türjei Zoltán költő *Koppán, esik, fáj* című prózaverse is.

Luther Mártonnak a lapunk témájához köthető gondolataival, teológiai tanításával ezúttal két szerző is részletesen foglalkozik. Márton László író, műfordító a reformátornak az emberi testre – amely az eredendő bűn miatt ki van téve a mulandóságnak és az ördög mindenféle kísértésének – vonatkozó tanításait veszi górcső alá írásában. Luther maga is esendő ember volt, akinek szembe kellett néznie testi szenvedésekkel

és betegségekkel, mások asztalánál vagy épp ágya mellett pedig segítőként vagy gyógyítóként kellett fellépnie. E tapasztalatait megsűrve olyan gyűjteménnyel látta el az utókort, amely a mai ember számára is tanulságos és nem melleleg roppant szórakoztató lehet. Magyar Balázs Dávid Kálvin-kutató Luthernek a házasságra vonatkozó teológiájával és erkölcsstanával foglalkozik lapbéli tanulmányában. Luther ugyanis mélyrehatóan vizsgálta a házasság egyházi-világi természetét, jogi megítélését, különös tekintettel a házasságtörés büntetésére és megbocsátására, a válás és az újránházasodás kérdéseire.

Teológiai antropológia és body theology című tanulmányában Varga Gyöngyi az a múlt század végétől egyre nagyobb figyelmet kapó, izgalmas kérdéskörrel foglalkozik, hogy miként reflektálnak az Ótestamentum szerzői az emberi test és a testiség fiziológiai, pszichés, szociális, társadalmi-politikai és vallási aspektusaira.

Már a Lutherrel foglalkozó írásokból is egyértelműen kiderül, a reformátort milyen intenzíven foglalkoztatta a „női ideáltípus”, a nők feladatai és a velük szemben támasztott elvárások. E sorok szerzője a 16. század folyamán igen népszerű témát, az erőszakot elszenvedett Lucretia Romana tragikus halálát megörökítő korabeli ábrázolásokat mutatja be, párhuzamot vonva korunk szexuális visszaéléseivel, de a „me too jelenség” felvillantása mellett a mindenkori nő szerepekről és a nők társadalmi megítéléséről is szó esik a tanulmányban.

Somogyi László élelmiszeripari mérnöknek a *Menekítsük ki Mártát a konyhából* című különleges írása az újszövetségi testvérpárt, Máriát és Mártát hozza közelebb az olvasókhoz. A metaforikus-ként is értelmezhető bibliai Márta alakja ugyancsak alkalmat ad arra, hogy elgondolkozzunk a női viselkedésformákon és azok folyamatos újrendeződésén. Szabó Imola Julianna őszinte vallomása gondoskodik arról, hogy a várandósság, a szülés, a születés csodájáról se feledkezzünk meg, mely még egy (téves) orvosi diagnózissal és az adenomiózis okozta valós nehézségekkel szemben is képes utat törni magának.

Egy irodalomtörténeti tanulmány is helyet kapott a legfrissebb *Credóban*: Schranz Áron és Zászkaliczky Réka közösen tettek kísérletet arra, hogy Gion Nándor vajdasági magyar író életmű-

vének négy szorosan összekapcsolódó darabján keresztül a gyermeki látásmódhoz kapcsolódó rítusok jelenlétét mint e szövegek egyik szervezőelvét vizsgálják. Hogy a gyermeki látásmód korántsem csak a gyermekkorhoz kapcsolható, azt szépen megvilágítja Mácsay Krisztinának a Szépművészeti Múzeum nagyszabású Hieronymus Bosch-kiállításáról írt dolgozata, melyben a németalföldi mester látomásos festészetén keresztül érzékletesen rajzolódik ki többek között a korszak ellentmondásoktól terhes Európájának apokaliptikus hangulata és benne a középkori, sokszor ösztönei vezette ember balgasága, gyalórsága, istenféltelme.

És végül, de nem utolsósorban test és lélek szétválaszthatatlan egységének jegyében teszik igazán teljessé a lapszámot – és egyúttal segítik az olvasót a lelassulásban – Schranz Áron és Kondor Boglárka könyvrecenziói, valamint a benne vers vagy próza formájában feltehető (és a fentiekben külön nem említett) szépirodalmi szövegek is Ayhan Gökhannak, Ferenczi Jánosnak, Halász Ritának, Jancsó Ágnesnek, Petróczi Évának, Szemethy Orsolyának, Szövényi-Lux Balázsnak, Urbán Gyulának, Vados Annának és Zsille Ákosnak (†) köszönhetően.

Visszakanyarodva a Kovács Viktor bevezetőjében megfogalmazott gondolatokhoz: bár test és lélek kapcsán sokszor ellentétekről szokás beszélni, a szembeállítás hamis. Elég a Biblia szavaira gondolnunk: a test földi porsátor, törekeny cserépedény – és a Szentlélek temploma. A lélekre használt bibliai kifejezések pedig jelentik a szelet, amely mozgásba lendít, és magát a lélegzetvételt, az élet eleveenségét, a mozgékonyt: ez is érezteti számunkra, hogy a testi-lelki folyamatok elválaszthatatlanok, mint a borsó meg a héja. Szüntelenül kölcsönhatásban vannak: egymásra utalnak, s egymásra utaltak. A lélek felvertezése a testet is erősíti.

S milyen jó ez így! Milyen jól kitalált rendszer! Ha csak egy rövid időre is, de álljunk meg, húzzuk ki magunkat, emeljük fel fejünket, vegyünk egy mély lélegzetet, és ne felejtjük el megköszönni annak, aki gondoskodott arról, hogy ez így, egységben, időről időre megújulva működjön. „Mondjuk ki őszintén: testestől-lelkestől »az Úréi vagyunk« (Róm 14,8)” – olvassuk Kovács Viktor már említett bevezető cikkének zárómondatában.

■ MÁDL JANKA

„Mindeddig megsegített bennünket az Úr!”

Újabb áldott tanévet zártak az Evangélikus Külmisziói Egyesület kenyai pártfogoltjai

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület idén is meghirdeti vízkeresztől húsvétig tartó adománygyűjtő akcióját, amelynek célja - a pénzügyi támogatás kérésén túl -, hogy felhívja a figyelmet az egyesület másfél évtizede Kenyában végzett szolgálatára.

FOTÓ: BÁLINT ZOLTÁN

Immár tizenöt esztendeje annak, hogy az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) Kenyában elkezdte a szolgálatát: szegény, árva gyermekek étkezését és taníttatását biztosítva. Az EKME önkénteseinek és a kenyai segítők önfeláldozó munkájának, de legfőképpen Urunk áldásának köszönhetően a szolgálat tovább folyik.

November végén Kenyában befejeződött a 2022-es tanév, decemberben a gyerekek a jól megérdemelt nyári szünidőt élvezhették. Nehéz év áll mögöttük. Három évharmad helyett tavaly ötöt, az idén négyet kellett teljesíteniük, így mostanra sikerült behozniuk a koronavírus-járvány okozta hosszú kimaradást. A járvány idején nem fizettünk tandíjakat, az arra szánt összegeket a túlélésért küzdő családok megsegítésére fordítottuk. Az elmúlt két évben viszont ki kellett fizetnünk az iskoláknak a pótoltt évharmadok díját is, ami komoly teher volt, de Isten kirendelte az adakozókat, és még a családok szokásos karácsonyi megajándékozására (liszt, cukor, zsír, lencse, mosószappan stb.) is jutott az éves keretből.

A gyerekek tizenöt év alatt megnöttek, hivatást választottak, szakmát tanultak, többen meg is házasodtak. Csodálatos látni, hogy az egykor az utcán tengődő, senkinek sem kellő kis árvákból felelősségteljes, szorgalmas felnőttek váltak, és mindezt elsősorban Istennek, másodsorban magyar pártfogóiknak köszönik. Helyükre folyamatosan kerülnek új pártfogoltak.

Jóllehet azt gondoljuk, hogy minden beteljesült remény, minden megoldott sors, minden megszerzett oklevél és bizonyítvány egyformán értékes, most mégis szeretném kiemelni azt a rendkívüli életutat, amely végtelen örömmel és hálával tölti el szívünket.

A Walve testvérpárt az elsők között ismertük meg szolgálatunk elején. Collins és Kevin toprongyosan, éhesen, soványan álldogált előttem, amikor bemutatták őket. Szemükben azonban élénkség, értelem és tenni akarás csillogott, kérdéseimre okos, bátor válaszokat adtak. Anyjuk akkor már nem élt, beteg apjuk inkább támogatásra szorult, mintsem őket eltartsa. Egyetlen dolgot kértek: tegyük lehetővé, hogy iskolába járhassanak. Hamar akadt pártfogójuk, tandíjukat rendeztük, némi élelmet is tudtunk nekik venni, és a fiúk mindennap kaptak egy nagy tányér meleg ételt az ebédprogramunk keretében.

Az általános iskola után kiváló eredménnyel elvégezték a gimnáziumot, és amikor Collinst felvették az agrártudományi egyetemre, Kevint pedig tanári szakra, biztosítottuk őket további támogatásunkról. Küzdelmes évek következtek. Szorgalom, kitartás, sok lemondás és Istenbe vetett végtelen hit kellett hozzá, de ez év május 26-án Collins kiváló minősítésű diplomát szerzett az egyetem agrártudományok, agrárgazdasági menedzsment, üzleti és kereskedelmi tudományok karán.

Még aznap megírta nekem e-mailben az örömhírt: „Nagy utat tettünk meg azóta, hogy először találkoztunk általános iskolás koromban. Végtelenül hálás vagyok Istennek, és nem is tudom, hogy köszönjem meg neked, Beáta, a pártfogóimnak és mindazoknak, akik segítettek abban, hogy eddig eljussak. Ha akkor, tizennégy évvel ezelőtt Isten nem segít ki abból a szörnyű helyzetből, amiben éltünk, nem is tudom, hol kötöttem volna ki, valószínűleg ma utcagyerek lennék. Hosszú, küzdelmes út volt ez, de végre itt vagyunk! Még egyszer nagyon köszönöm!”

Később pedig így tájékoztatott: „Sikeres állásinterjú után egy civil szervezet gyakornokként alkalmazott. A munkám nagyon érdekes, a múlt héten például német országgyűlési képviselővel zajló tárgyaláson vehettem részt, boldog voltam, hogy bevontak ebbe. Sokat utazom az országban, alkalmam van látni a gazdaságok működését, beszélni a gazdálkodókkal, ebből nagyon sokat tanulok.”

„Mindeddig megsegített bennünket az Úr!” (1Sám 7,12b) Az új tanév 2023. január 3-án kezdődik. Kérjük, áldja meg Urunk ezután is a negyvenkét pártfogolt gyermek életét, tanulását, nekünk pedig adjon kitartást az értük való imádságban és az adakozásban.

■ BÁLINTNÉ KIS BEÁTA

A szerző az EKME Afrika-referense

**Az adományokat a következő számlaszámra várja az Evangélikus Külmisziói Egyesület:
11711034-20804538-00000000**

„...TANULJATOK MEG JÓT CSELEKEDNI! TÖREKEDJETEK IGAZSÁGRA...”

(ÉZS/IZ 1,17)

A Krisztus-hívők egységéért

Ökumenikus imahét: január 15–22.

Az idei ökumenikus imahét anyagát és istentiszteleti rendjét a Minnesotai Egyházak Tanácsa állította össze.

Örömmel adjuk a Testvérek kezébe a 2023. évi imahét vezérfonalát. Ézsaiás/Izajás próféta egyértelművé tette számunkra, hogy Isten mindig tisztességet és igazságot vár el mindannyiunktól az élet valamennyi területén. Erre a vezérfonalra épül az idei ökumenikus imahét fő üzenete. Olyan gondolatokat kapunk nap mint nap, amelyek erősítik hitünket és erkölcsi értékrendünket. Mind az igehirdetők, mind pedig a hívek számára áldással lehetnek ezek a gondolatok.

Az imaheti füzetet összeállító minnesotai keresztény testvéreink a következő szentírási szakaszt választották útmutatásul az ökumenikus imahétre: „...tanuljatok meg jól cselekedni! Törekedjete igazságra...” (Ézs 1,17) „Tanuljatok meg jól tenni: keressétek az igazságot...” (Iz 1,17)

Isten elvárja tőlünk, hogy figyeljünk oda a másik emberre, törekedjünk jó kapcsolatokra, egyszóval szeressük a másikat. Isten joggal várja el tőlünk, hogy a teremtett világban azzal a lelkülettel viszonyuljunk egymáshoz, hogy mindannyian az ő teremtményei vagyunk. Így szólít fel minket a béke és az egység építésére.

Az idézett szentírási szakaszban (Ézs/Iz 1,12–18) a próféta keményen ostromozza a korabeli vallásosságot, utalva a hazug áldozatokra, amelyek abban a korban sajnálatos módon az emberek képmuta-

tó magatartását tükrözték. Felvetődik a kérdés: előfordul-e hasonló képmutató viselkedés a mai keresztény közösségekben? Vizsgáljuk most úgy ezt az igét (is), hogy önmagunkra vonatkoztatjuk, vagyis: tudok-e ma jól tenni? Igazságos döntéseket hozok-e, tekintettel vagyok-e embertársaimra?

Az imaheti füzet kiemelten foglalkozik a rasszizmus kérdéskörével. A rasszizmus azonban nemcsak az Amerikai Egyesült Államokban – ahol a füzetet összeállító Minnesotai Egyházak Tanácsa is található – okoz problémákat, hanem szerte a világban. A szerkesztők egységre szólítják a keresztényeket, hogy eredményesebben szálljanak szembe a rasszizmus okozta megosztottsággal és elnyomással is.

Olyan világban élünk, amelyben alapigénk különös hangsúllyal bír. Szomszédunkban, Ukrajnában háború zajlik. Nap

mint nap erőszakos cselekmények hírért halljuk. Testvéreink harcolnak egymás ellen. E sorok írásakor naponta több mint tízezer ember lépi át határainkat a háború elől menekülve. Emiatt is lehetséges, hogy Magyarországon más hangsúlyokat kap az íge minden körülmények között érvényes mondanivalója, mint a füzetet összeállító minnesotai testvérek számára.

A mostani imahét kiváló alkalom lehet arra, hogy önvizsgálatot tartsunk a rasszizmus és a háború kapcsán. Mindkettő a rosszindulat, sokszor a gyűlölet megnyilvánulása, amelyet az uralkodó körök a maguk javára használnak. Nekünk azonban gondolatainkkal és magatartásunkkal a krisztusi egység értékét kell képviselnünk.

Ezért imádkozva reménységgel kérjük Isten Szentlelkének segítségét, hogy áldott és békés istentiszteleteken lehessen együtt Isten népe az ökumenikus imahéten.

DR. VERES ANDRÁS

megyés püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke

STEINBACH JÓZSEF

református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke

Forrás: Imahét a Krisztus-hívők egységéért 2023 – a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa által kiadott imaheti füzet

„Ki kívánja tőletek, hogy eljőjjetek, hogy megjelenjetek előttem, és tapossátok udvaromat? Ne hozzatok többé hazug áldozatot, még a füstjét is utálom! Újhold, szombat, ünnepi összejövetel? Nem tűröm együtt a bűnt és az ünneplést! Újholdjaitokat és ünnepeiteket gyűlölöm én, terhemre vannak, fáraszt elviselni. Ha felém nyújtjátok kezeteiket, eltakarom előletek a szemem; bármennyit is imádkoztok, nem hallgatlak meg benneteket, hiszen a kezetekhez vér tapad! Mossátok tisztára magatokat! Vigyétek el szemem elől gonosz tetteiteket! Ne tegyetek többé rosszat, tanuljatok meg jól cselekedni! Törekedjete igazságra, térítsétek jó útra az erőszakoskodót! Védjétek meg az árvák igazát, képviseljétek az özvegy peres ügyét! Jöjjetek, szálljunk most perbe egymással! – mondja az Úr. – Ha vétkeitek skarlátpirosak is, hófehéreké válhattok, ha vörösek is, mint a bíbor, fehéreké lehettek, mint a gyapjú.” (Ézs 1,12–18)

Az ökumenikus imahét országos nyitó istentisztelete január 15-én, vasárnap 18 órakor kezdődik Budapesten, a Kálvin téri református templomban. Igét hirdet Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek és Kondor Péter evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának alelnöke. A liturgiában szolgálnak a MEÖT tagegyháza-inak vezetői.

Bibliai gondolatok és imádságok az imahét napjaira

1. NAP

TANULJUNK MEG JÓT CSELEKEDNI

- **Ézs/lz 1,12-18** Tanuljatok meg jót tenni: segítsétek az elnyomottat, szolgáltatásokat igazságot az árvának, s védelmezzétek az özvegyet
- **Lk 10,25-36** Megkérdezte Jézustól: De ki a felebarátom?

Meditáció. Ézsaiás/lzajás szerint Isten nemcsak azt akarja Júdától, hogy a gyakorlatban igazságos legyen, hanem elvi szinten tegye magáévá, hogy mindig jót cselekszik. Isten nemcsak azt akarja tőlünk, hogy törődjünk az árvákkal és az özvegyekkel, hanem azt tegyük, ami helyes és jó nekik és bárkinek, aki a társadalom peremére szorult. A „jó, jótett” héber megfelelője a *játab* [igéből származik]: örülni, örvendezni, elégedettnek lenni, jól érezni magát, valamit széppé tenni.

Kereszténynek lenni azt jelenti: tanítványnak lenni. Minden keresztény Isten ígéje alá tartozik, és közösen tanulja, hogy mit jelent a jó cselekvése, és ki az, akinek szolidaritásra van szüksége. Amikor a társadalom egyre közbösebb lesz mások szükségletei iránt, nekünk Isten gyermekeiként meg kell tanulnunk, hogy felkaroljuk elnyomott testvéreink ügyét, szükség esetén az igazság képviselésével a hatalom felé, síkra szállva ügyükért, hogy békében és igazságban élhessenek. Ha így cselekszünk, akkor mindig helyesen cselekszünk.

A rasszizmus bűnének kiirtása és a belőle való kigyógyulás iránti elkötelezettségünk azt követeli tőlünk, hogy legyünk közsze kapcsolatot teremteni keresztény testvéreinkkel.

Keresztény egység. Egy törvénytudó ezt kérdezte Jézustól: „De ki a felebarátom?” Jézus válasza azt kívánja tőlünk, hogy a vallási, törzsi, nemzeti megosztottságon túllépve felismerjük szükségét szenvedő embertársunkat. Nekünk, keresztényeknek ugyanígy túl kell lépnünk a válaszfalakon és a megosztottságon a kereszténység családján belül, hogy felismerjük és szeressük testvéreinket a Krisztusban.

Imádság. Urunk, te a rabszolgaságból szabadságra hívtad népedet. Adj erőt és bátorságot, hogy megkeressük azokat, akik igazságtalanságot szenvednek. Láttasd meg velünk, hol van szükség, hogy segíthessünk. Szentlelkeddel gyűjts össze pásztorunk, Jézus Krisztus egy nyájába. Ámen.

2. NAP

HA AZ IGASZSÁG ÉRVÉNYESÜL

- **Péld 21,13-15** Az igaznak öröm, ha a törvény jut érvényre, de a gonosztevőnek rettegés
- **Mt 23,23-25** Igazság, irgalmasság és hűség; ezeket kellene cselekednetek

Meditáció. A Példabeszédek könyve kezdettől fogva hangsúlyozza a bölcsességet és a tanítást az okos intés, az igazság, a törvényesség és a becsületesség által (1,2-3). A bölcs mondások refrénje az igazságos cselekvés és az igazságra törekvés, amelyet szüntelenül úgy mutat be és emel ki, mint ami Istennek sokkal elfogadhatóbb az áldozatnál. Az egyik mélyenszántó bölcsességben az elbeszélő tanúsítja, hogy az igaznak öröm, ha igazságot cselekednek. A gonosztevőket azonban dühíti az igazság. A keresztények minden elválasztó tényezőtől túl örömben egyesüljenek, ha valahol igazságot cselekszenek, és legyenek készek összefogni, amikor az igazság ellenállásba ütközik. Ha azt tesszük, amit az Úr kíván, és merünk igazságra törekedni, akkor bármely kísérletre, amely igazságra törekszik a közöttünk lévő legsebezhetőbbekkel, a szembenállás és ellenkezés forgószelében találhatjuk magunkat.

Azok, akik hasznot húznak a fehér felsőbbrendűsége és más elnyomó ideológiákra támaszkodó rendszerekből, mint a kasztrrendszer és a patriarchalizmus, gyakran erőszakkal is megpróbálják késleltetni és tagadni az igazságot. Az igazság keresése azonban a hatalmak szívére mért csapás, amely helyet készít Isten igazságos rendelkezésének és maradó bölcsességének egy olyan világban, amely túlon túl gyakran részvétlen a szenvedés iránt. Mégis öröm van az igazság cselekvésében.

Öröm azt állítani, hogy „a fekete életek számítanak”, amikor az igazságra törekszünk az elnyomottak, alávetettek és kizsákmányoltak számára, akiket Isten szeret.

Öröm van abban, hogy keressük a megbékélést más keresztényekkel, hogy jobban szolgálhassuk az Ország hirdetését. Hadd nyilvánuljon meg ez az öröm abban, hogy közösségben megosztjuk tapasztalatainkat azokon az ismert és ismeretlen helyeken,

ahol Isten velünk tart a gyógyulás, a megbékélés és a Krisztusban való egység felé.

Keresztény egység. Azok a vallási vezetők, akikhez Jézus az evangéliumnak ebben a fejezetében szól, úgy nőttek fel, hogy hozzászórtak a világ igazságtalanságaihoz, és belekényelmesedtek. Megelégednek azzal, hogy eleget tesznek vallási kötelezettségeiknek, például tizedet adnak a mentából, kaporból és köményből, de elhanyagolják az igazság, irgalmasság és hűség sokkal súlyosabb és megrázóbb követelményeit. Hasonlóképpen keresztények is úgy nőttek fel, hogy hozzászórtak a közöttünk lévő megosztottsághoz, és belekényelmesedtek. Vallásunk gyakorlásakor sok dologban hűségesek vagyunk, de gyakran elhanyagoljuk az Úrnak azt a kihívást jelentő kívánságát, hogy minden tanítványa egy legyen.

Imádság. Istenünk, te vagy minden bölcsesség forrása. Imádkozunk bölcsességért és bátorságért, hogy igazságot cselekedjünk, hogy a világban lévő rosszra a jóra mutató cselekvéssel válaszoljunk. Ámen.

3. NAP

CSELEKEDJ IGAZSÁGOSAN, TÖREKEDJ SZERETETRE, LÉGY ALÁZATOS

- **Mik 6,6–8** Mit kíván tőled az Úr? „Csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeressed az irgalmasságot, és hogy alázatosan jársz a te Isteneddel.” (Károli-fordítás)
- **Mk 10,17–31** Jó Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?

Meditáció. Mi – nem én. A próféta arra figyelmezteti a népet, hogy mit jelent Isten szövetsége: Mit kíván tőled az Úr? Csak azt, hogy cselekedj igazságosan, törekedj szeretetre, és légy alázatos Isteneddel szemben. A bibliai héberben az igazság és a jóság (irgalmasság) nem tér el egymástól, vagy nincs ellentétben egymással. Egyetlen szó fejezi ki: *mispát*. Isten megmutatta nekünk, hogy mi a jó, és azt kéri tőlünk, hogy törekedjünk a jóságra/szeretetre, és legyünk alázatosak iránta. Az Isten iránti alázat azt jelenti, hogy másokkal együtt megyünk az úton, ezért nem csupán az egyes emberről szól így, hogy az én utam, az én szeretetem.

Az a szeretet, amelyre Isten hív, mindig olyan szeretet, amely közösségbe gyűjt minket: mi – nem én. Ennek belátása mutatja a különbséget arra vonatkozóan, hogyan cselekszünk igazságosan. Keresztényekként azért cselekszünk igazságosan, hogy megmutassunk valamit Isten országából a világban, és ezért hívunk másokat Isten szerető jóságának erre a helyére. Isten országában az ő gyermekeként mindannyian egyforma szeretetben részesülünk, és Isten egyházaként arra kaptunk elhívást, hogy testvérként szeressük egymást, és másokat is buzdítsunk erre a szeretetre.

Az igazság cselekvése, a szeretetre törekvés és az Istenünk előtti alázat arra hívja a keresztényeket, hogy együtt cselekedjenek, közösen téve bizonyosságot Isten országáról közösségeinkben. Mi – nem én.

Keresztény egység. Az alázat kihívást jelentett a gazdag ifjúnak, aki azt kérdezte Jézustól, hogy mit kell cselekednie az örök élet elnyeréséhez. Minden parancsolatot megtartott ifjúságától fogva, de nem tudott még egy lépést megtenni, hogy csatlakozzon Jézus tanítványaihoz; gazdagsága, vagyona fogva tartotta. Milyen nehéz a keresztényeknek, hogy elengedjék azt, amit gazdagságnak érzünk, amely azonban visszatart a nagyobb gazdagságtól, hogy csatlakozzunk Jézus tanítványaihoz a keresztény egységben.

Imádság. *Kegyelmes és szerető Istenünk! Nyisd meg szemünket, hogy megláthassuk azt a küldetést, amelyben minden keresztény testvérünkkel osztozunk, hogy országod igazságát és szerető jóságát tanúsítsuk a világban. Segíts, hogy szeretettel fogadjuk felebarátainkat, ahogyan Fiad is szeretettel fogadott minket. Tégy készsé áldozathozatalra, amikor ingyen kapott kegyelmedről teszünk bizonyosságot. Az Úr Jézusért, Urunkért kérünk. Ámen.*

4. NAP

LÁTTAM AZ ELYNOMOTTAK KÖNNYEIT

- **Préd 4,1–5** Láttam azt is, hogy milyen sok elnyomás történik a nap alatt. Láttam az elnyomottak könnyeit, akiknek nincs vigasztalójuk. Elnyomóik erőszakosan bánnak velük, és nincs vigasztalójuk
- **Mt 5,1–8** Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak

Meditáció. „Láttam az elnyomottak könnyeit...” Gondolhatjuk, hogy a bibliai szerző időnként égbekiáltó gonoszságok tanúja volt. De talán ez volt az első alkalom, amikor valóban látta az elnyomottak könnyeit, teljesen magáévá tette fájdalmukat és leigázottságukat. Miközben sok ok van panaszra, másképp nézve és látva mindig ott van a remény magva is: talán a mostani tanúbizonyosság vezet a változáshoz, és másképp lesz ezután.

Egy fiatal nő nézte és látta az elnyomottak könnyeit. A felvételt, amelyet 2020 májusában mobiltelefonjával készített George Floyd meggyilkolásáról, az egész világon látták, és szent haragot váltott ki, amikor az emberek látták és felismerték, amit az afrikai amerikaiak évszázadokon keresztül megtapasztal-

tak: indokolatlan alávetettség elnyomó rendszerektől, amelyet a kiváltságosok vak közönye övez. E fájdalmas valóság felismerése világszerte nagyon is esedékes együttérzést váltott ki mind imádság, mind az igazságért való tiltakozás formájában.

Az egyszerű nézéstől a látás és megértés felé haladva egyre bátrabban cselekszünk ebben a földi valóságban: Isten eltávolíthatja szemünkről a pikkelyeket, hogy új távlatokban, szabadon lássunk. Amikor a pikkelyek lehullanak, a Szentlélek belátást és indítást ad,

hogy új módon, megkötözöttségektől mentesen cselekedjünk. Egyházaink és közösségeink válaszul imasátrat állítottak a George Floyd téren, meggyilkolásának helyszínén. Egyházak és közösségek úgy egyesültek, hogy vigasztalással szolgáltak a síróknak és elnyomottaknak.

Keresztény egység. Máténál a boldogmondások azzal kezdődnek, hogy Jézus látja a sokaságot. Ebben a sokaságban bizonyára látta a békességet teremtőket, a lelki szegényeket, a síró férfiakat és nőket, az igazságra éhezőket és szomjazókat. A boldogmondásokban Jézus nemcsak az emberek küzdelmeit nevezi meg, hanem azt is, hogy mivé lesznek: Isten gyermekeivé és a mennyek országának örököseivé. Keresztényekként arra hívtunk, hogy meglássuk testvéreink szent küzdelmét Krisztusban.

Imádság. *Igazságos és kegyelmes Istenünk! Vedd le szemünkről a pikkelyeket, hogy valóban megláthassuk a körülöttünk pusztító elnyomást. Jézus nevében imádkozunk, aki látta és megszánta a sokaságot. Ámen.*

5. NAP

ÉNEK AZ ÚRRÓL IDEGEN FÖLDÖN

- **Zsolt 137(136),1-4.** Mert akik elhurcoltak minket, énekszóit követeltek tőlünk, és akik sanyargattak, örömeinket: Énekeljetek nekünk a Sion-énekekből!
- **Lk 23,27-31** Jeruzsálem leányai, ne engem sirassatok, hanem magatokat és gyermekeiteket sirassátok!

Meditáció. A zsolttáros siralma Júda babiloni fogságának idejéből származik, a fogság fájdalma azonban időn és kultúrán túl is visszaköszön. A zsolttáros talán ezt a refrént kiáltotta az ég felé. Talán minden verse két zokogás között hangzott el. Talán egy közömbös vállrándítás kísérte keletkezését, amely csak az igazságtalansággal való együttélésből és a bármiféle változás iránti tehetetlenségéből származhat. A szavak azonban feltörtek, e szakasz szívfájdalma visszhangra talál azok szívében, akiket más országban vagy a sajátjukban idegenként kezelnek.

A zsolttár leírja az elnyomók követelését, azt, hogy mosolyogjanak, legyenek vidámak, énekeljék a „boldog” múlt énekeit. Ez a követelés mindig utolérte a peremre szorítottakat a történelem folyamán. Az elnyomók gyakran követelték, hogy az elnyomottak boldognak mutakozzanak a saját túlélésük érdekében. Üzenetük annyira egyszerű, amennyire kegyetlen: énekeitek, szertartásaitok, kulturális identitásotok, mindaz, ami szentül egyedivé tesz, csak addig megengedhető, ameddig minket szolgál.

Ebben a zsolttárban az elnyomottak nemzedékeinek hangja szólal meg. Hogyan énekelhetnénk énekeket az Úrról, amikor idegenek vagyunk a saját hazánkban? Nem fogvatartóinknak éneklünk, hanem azért, hogy az Urat dicsérjük. Azért éneklünk, mert nem vagyunk egyedül, mert Isten sohasem hagyott el minket. Az ősök és a szentek ihletnek. Arra bátorítanak, hogy a reménység énekeit, a szabadulás énekeit, a haza énekeit énekeljük, ahol megtörténik a nép helyreállítása.

Keresztény egység. Lukács evangéliuma feljegyezi, hogy sokan, közöttük asszonyok követik Jézust, akkor is, amikor a Golgota felé viszi a keresztet. Ez a követés a hívő tanítványság. Sőt Jézus elismeri küzdelmeiket és azt a szenvedést, amelyet ki kell állniuk a saját keresztjük hűségese hordozásakor.

Hála az ökumenikus mozgalomnak, ma a keresztényeknek hagyományaikon átívelően sok közös énekük, imádságuk, meditációjuk és meglátásuk van. Ezek hitből és szerető tanítványságból, gyakran hosszas küzdelmeiből származó ajándékok, így is fogadjuk őket egymástól, különböző keresztény közösségektől. Ezeket az egymással megosztott ajándékokat kincsként kell őriznünk, mivel közös hitünkről tesznek bizonyosságot.

Imádság. Istenünk, elnyomottak védelmezője! Nyisd meg szemünket, hogy felismerjük azt a rosszat, amelyet ma is keresztény testvéreinkre kényszerítenek. Lelked adjon bátorságot, hogy egy szólabban énekelve felemeljük szavunkat azokért, akiknek szenvedését nem hallják meg. Jézus nevében kérünk. Ámen.

6. NAP

VALAHÁNYSZOR MEGTETTÉTEK AKÁR CSAK EGGYEL IS A LEGKISEBBEK KÖZÜL, VELEM TETTÉTEK MEG

- **Ez 34,15-20** Az elveszettet megkeresem, az eltévedtet viszeszterelem, a sérültet bekötözöm, a gyengét erősítem
- **Mt 25,31-40** Bizony mondom nektek, valahányszor megtettétek ezeket akár csak eggyel is az én legkisebb testvéreim közül, velem tettétek meg

Meditáció. Máté evangéliuma arra figyelmeztet, hogy Isten iránti szeretetünk nem választható el mások szeretetétől. Akkor szeretjük Istent, ha enni adunk az éhezőnek, inni a szomjazónak, befogadjuk a jövevényt, felöltöztetjük a ruhátlant, törődünk a beteggel, és meglátogatjuk a foglyot. Ha akár csak eggyel is törődünk a legkisebbek közül, szolgálunk neki, akkor magával Krisztussal törődünk, és neki szolgálunk.

A 2020-as és a 2021-es év láthatóvá tette Isten családjá tagjainak óriási szenvedését. A világméretű Covid-19-járvány gazdasági, oktatási és környezeti következményeivel együtt úgy hatott ránk, hogy évtizedek kelletnek a helyreállításhoz. Szerinte a világon láthatóvá tette az egyéni és kollektív szenvedést, és szeretetben, együttérzésben, szolidaritásban egyesítette a keresztényeket. Eközben Minnesotában George Floydnak a Derek Chauvin rendőrtiszt általi meggyilkolása nyilvánvalóvá tette a

folytatódó faji igazságtalanságot. Floyd „nem kapok levegőt!” kiáltása sokak kiáltása volt, akik mind a járványtól, mind az elnyomástól szenvedtek.

Isten arra hív minket, hogy tiszteljük családjá minden tagjának szentségét és méltóságát. A másokkal való törődés, egymás szolgálata és szeretete nemcsak azt mutatja meg, hogy ők kik, hanem azt is, hogy mi kik vagyunk. Keresztényekként egyesülnünk kell a mások iránti szeretet és törődés felelősségében, ahogyan Isten is szeret, és törődik velünk. Ha így cselekszünk, közös hitünket éljük meg cselekvésünk által a világ szolgálatában.

Keresztény egység. Ezékiel próféta pásztorként írja le az Urat, aki úgy teszi teljessé a nyáját, hogy összegyűjti az eltévedteket és bekötözi a sebesülteket. Az egység az Atya akarata népének, és ő állandóan munkálja ezt az egységet, hogy teljessé tegye a nyáját a Szentlélek működése által. Imádságunkkal megnyílunk a Szentlélek befogadására, aki minden megkeresztelt egységét helyreállítja.

Imádság. Szerető Istenünk! Hálát adunk irántunk való végtelen szeretetedért és gondviselésedért. Segíts, hogy a megváltás énekeit énekelhessük. Tárd szélesre szívünket szereteted befogadására, irgalmasságod továbbadására az egész emberiség nagy családjának. Jézus nevében kérünk. Ámen.

7. NAP

NEM ÍGY KELLENE LENNIE

- **Jób 5,11–16** Így lesz reménysége a nincstelennek, a családság pedig elnémul
- **Lk 1,46–55** Hatalmasokat döntött le trónjukról, és megalázzottakat emelt fel

Meditáció. Jób kényelmes életet élt, majd váratlanul elszenvetve jószágai és szolgálói elvesztését, és el kellett viselnie gyermekei halálát. Elméjében, testében és lelkében is szenvedett. Mindannyiunk elméjében, testében és lelkében megnyilvánul a szenvedés. Eltávolodhatunk Istentől és másoktól, elveszíthetjük a reményt. Mégis, keresztényként abbéli hitünkben egyesülünk, hogy Isten a mi szenvedéseink közepette is velünk van.

2021. április 11-én Minnesotában Baunte Wrightot, egy húszéves fegyvertelen afrikai amerikai férfit egy fehér rendőr közúti rutinellenőrzés közben agyonlőtt. Ez az eset a George Floyd megölésével vádolt Derek Chauvin tárgyalásának idején történt.

Könnyen reménytelenségbe süllyedünk, amikor újabb figyelmetztetést kapunk arról, hogy széttöredezett társadalomban élünk, amely nem ismeri el teljesen, nem tiszteli és védi minden ember méltóságát és szabadságát. Bryan Massingale atya, vezető katolikus szociáletikus és a faji igazságság tudósa szerint: „A társadalmi életet az emberek csinálják. A társadalom, amelyben élünk, emberi választások és döntések eredménye. Ez azt jelenti, hogy az emberek meg is változtathatják a dolgokat. Amit emberek elszakítanak, felosztanak és szétválasztanak, azt Isten segítségével meg is gyógyíthatjuk, egyesíthetjük és helyreállíthatjuk. Annak, ami most van, nem [így] kell lennie, ebben van a remény és a kihívás.”

A keresztények imádságban Isten szívéhez hangolják szívüket, hogy azt szeressék, amit ő szeret, és úgy szeressenek, ahogyan ő szeret. Az igazi, teljes imádság a megosztottságokon túllépve minden keresztény szívét összehangolja, azért, hogy azt és úgy szeressük, akit, amit és ahogyan Isten szeret, és hogy cselekvésünkkel kifejezzük ezt a szeretetet.

Keresztény egység. A *Magnificat* Mária örömeke mindazért, amit Isten cselekvésének lát: az egyensúly helyreállítása a megalázzottak felemelésével, az igazságtalanság jóvátétele az éhezők ellátásával, és szolgálójának, Izraelnek felkarolása. Az Úr sohasem feledkezik meg ígéreteiről, és nem hagyja el népét. Könnyű figyelmen kívül hagyni vagy leértékelni azok hitét, akik más keresztény közösségekhez tartoznak, különösen akkor, ha kicsik. Az Úr azonban teljessé teszi népét a megalázzottak felemelésével, azért, hogy mindegyikük értékét elismerjék. Arra hívtunk, hogy úgy lássunk, ahogyan ő lát, és úgy értékeljük keresztény testvéreinket, ahogyan ő értékeli.

Imádság. Reménység Istene! Segíts arra gondolnunk, hogy velünk vagy szenvedésünkben! Segíts, hogy a reménység megtestesítői legyünk egymásnak, amikor a reménytelenség gyakori, nem kívánt vendég szívünkben. Ajándékozz meg szerető Lelked erejével, amikor együtt munkálkodunk az elnyomás és igazságtalanság mindenféle formájának megszüntetésén. Adj bátorságot, hogy azt és úgy szeressük, akit és ahogyan te szeretsz, és hogy cselekedeteinkkel is kifejezzük ezt a szeretetet. Jézus Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

8. NAP

AZ IGAZSÁG HELYREÁLLÍTTJA A KÖZÖSSÉGET

- **Zsolt 82,1–4** Védellemezték a nincstelennek és az árvának a jogát, szolgáltassatok igazságot az elesettnek és a szűkölködőknek!
- **Lk 18,1–8** Vajon Isten nem szolgáltat igazságot választottainak, akik éjjel-nappal kiáltanak hozzá?

Meditáció. A *Zsoltárok* könyve imádság, dicséret, panasz és isteni útmutatás gyűjteménye. A 82. zsoltárban Isten olyan igazságra hív, amely fenntartja az alapvető emberi jogokat, amelyek minden embert megilletnek: szabadság, biztonság, méltóság, egészség, egyenlőség és szeretet. A zsoltár az egyenlőtlenség és elnyomás rendszereinek megdöntésére is hív, és mindannak jóvátételére, ami becstelen, korrupt és kizsákmányoló. Ez az az igazság, amelynek támogatására mi, keresztények is hívtunk. Keresztény közösségeinkben szándékainkkal és cselekedeteinkkel Istenét követjük, aki teremtett világának üdvösségét munkálja. A megosztottság gyökerénél a keresztények között is mindig ott van a bűn, a megváltás pedig mindig helyreállítja a közösséget.

Isten arra hív minket, hogy megtestesítői legyünk a keresztény hitnek, annak igazságát gyakorolva, hogy minden személy drága, hogy az emberek fontosabbak, mint a dolgok, és hogy a társadalom teljes intézményrendszerének mércéje az, hogy fenyegeti-e vagy támogatja-e mindenkinek az életét és méltóságát.

Minden személynek megvan a joga és felelőssége, hogy részt vegyen a társadalomban, együtt keresve a közjót és mindenki jólétét, különösen is a megalázzottakat és szűkölködőket.

Howard Thurman lelkész, ifj. Martin Luther King lelki tanácsadója *Jesus and the Disinherited* (*Jézus és a kitagadottak*) című könyvében ezt írja: „Hirdetnünk kell az igazságot, hogy az egész élet egy, és hogy mindnyájan összeköttetésben vagyunk. Ezért kötelező, hogy olyan társadalomért dolgozzunk, amelyben a legkisebb is menedéket és felüdülést találhat. A társadalmi változás oltárára kell helyezni életünket, azért, hogy akárhol is vagyunk, közel legyen az Isten országa.”

Keresztény egység. Jézus azért mondja el a hamis bíróról és az özevgyasszonyról szóló példázatot, mert meg akarja tanítani az embereknek, „hogy mindenkor imádkozniuk kell, és nem szabad belefáradniuk” (Lk 18,1). Jézus döntő győzelmet aratott az igazságtalanság, a bűn és a megosztottság felett, ezért keresztényként az a feladatunk, hogy először imádsággal szívünkbe, másodsor pedig cselekvésünkkel életünkbe fogadjuk ezt a győzelmet. Soha ne fáradjunk bele, hanem állandó imádságban kérjük Istentől az egység ajándékát, és életünkkel tanúsítsuk ezt az egységet.

Imádság. Istenünk, mindenek teremtője és Megváltója! Taníts minket befelé tekinteni, hogy szerető Lelkedben erősödjünk, azért, hogy bölcsességgel és bátorsággal tekintsünk kifelé, hogy mindig a szeretet és igazság ösvényét válasszuk. Ezt kérjük Szent Fiad, Jézus Krisztus nevében, a Szentlélekkel egységben. Ámen.

A budavári evangélikus szabadegyetem következő alkalmát január 9-én, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). Dr. Kamp Salamon, a Lutheránia ének- és zenekar Kossuth-díjas karnagya, a Zeneakadémia professzora lesz a vendégünk. *Szerkezet és tartalom Johann Sebastian Bach műveiben* címmel tartja előadását. Az alkalomra a belépés ingyenes. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

<p>TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE</p> <p>GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC</p> <p>www.harangotes.hu</p>		<p>Cím: 2162 Órbottyán Rákóczi u. 134. Pf. 10.</p> <p>Mobil: +36 30 9489575 +36 30 7288161 Tel.: 06 28 360 170</p> <p>E-mail: gombosmi@harangotes.hu info@harangotode.hu</p>
--	--	--

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangotes.hu.

EVANGÉLIKUS Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado.penzugy@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.
 Tel.: 06-20/824-5519. • Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu) • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
 • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu) • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSÁNNA (matetot@gmail.com)
 • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők:
 BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: PRIME RATE KFT. (1044 Budapest, Megyeri út 53.) www.primerate.hu; felelős vezető: DR. TOMCSÁNYI PÉTER • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
 • Előfizethető közvetlenül a kiadónál. Az előfizetési díj belföldön egy példány esetén negyedévre 5100 Ft, fél évre 9600 Ft, egy évre 18 000 Ft. • Kedvezményeinkről a Lutherkiado.hu oldalon tájékozódhat. • A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. Digitális előfizetés negyedévre 3000 Ft, fél évre 5500 Ft, egy évre 10 000 Ft. Egy digitális lapszám ára: 600 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON, PETE DÓRA ÉS VÉCSEY BÁNK

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Magasztalunk téged, amiért megjelentél ebben a világban, mennyei világságod felragyogott a mi földi sötétségünkben. Áldunk téged, amiért kinyilvánítottad akaratodat, megmutattad törvényedet. Nemcsak sejtéseink lehetnek nagyságodról és hatalmadról, hanem olyan ígéretekkel ajándékoztál meg, amelyek beteljesültek, és olyan tapasztalatokkal, amelyek megerősítenek a benned való hitben. Ebben bízva visszük eléd ma könyörgéseinket.

Légy áldott, amiért szívünkbe írtad örök törvényedet, amely nem pusztá szó, halott betű, hanem Jézus Krisztusban élő és ható, testté lett Ige, amely üdvösséget ad. Ne engedd, hogy erről elfeledkezzünk. Megköszönjük, hogy még mindig szólsz hozzánk, igédben ma is kaphattunk valamit, amit magunkkal vihetünk, amiből meríthetünk a hétköznapokban.

Urunk, hálát adunk közösségeinkért, a világban élő keresztyének közösségeiért. Köszönjük, hogy nem hagysz magunkra, hanem másokkal együtt építhetjük országodat, imádkozhatunk hozzád, tanúskodhatunk minden értelmet meghaladó szeretetedről, és más felekezettűekkel közösen szólíthatunk meg, a most kezdődő ökumenikus imahéten különösen.

Istenünk, Atyánk! Könyörülj ezen a világon! Mindazokon, akik itt élünk, népeken, a népek vezetőin, akikre felelősséget bízál; könyörülj azokon is, akiket üldöznek, akik menekülnek, nélkülöznek, akik nem élhetnek békében, mert háború tombol környezetünkben vagy benn a szívükben. Csillapítsd fájdalmukat, szenvedésüket! Légy a beteggek, megfáradtak, gyengék, gyászolók erőssége és vigasza! Tartsd számon könnyeinket, hozd el nekünk békédet, és hordozz minket a nehéz időkben.

Mennyei Atyánk! Hallgasd meg imádságunkat, és áraszd ki reánk Szentlelkedet! Az Úr Jézus Krisztusért kérünk! Ámen.

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 2. VASÁRNAP – MT 5,17-19

A legkisebb is számít

Színezett percek. A férfit elégedettséggel töltötte el, hogy jól tudja menedzselni az idejét. A naptárában külön színekkel jelölte a munkahelyi elfoglaltságait. Más-más színűk volt az értekezleteknek, a találkozókknak, az üzleti partnerei is más-más árnyalatokat kaptak. A családi programoknak és a családtagoknak is megvoltak a színárnyalataik. Kényszeresen beosztotta minden percét, és természetesen statisztikákat is vezetett. Pontosan tudta, hogy egy évben hány találkozója volt, ezzel mennyi időt töltött. A legapróbb részletek sem kerültk el a figyelmét. Mindezek elemzése a hatékonyság növelését szolgálta. Kiszámolta például, hogy ha reggelente tíz százalékkal csökkent a borotválkozásra szánt időt, azzal egy évben négy és fél órát nyer. Mert az idő pénz, és persze a legfontosabb számításai is arról szóltak, hogy a valamire fordított időből mennyi haszna származik. Életének mottója ez volt: „A legkisebb is számít.”

E történet ugyan fiktív, de minden részlete valós. Bizonyos motívumai vagy azok párhuzamai mindannyiunk életében megjelennek, mert kisgyermekkorunktól kezdve szükségünk van a visszacsatolásra. A világ működése arra tanít, hogy hasznosnak ítéljük az életünket, és másoktól is várjuk az ebben való megerősítést.

Ez nagyon emberi – és egyszerre hordoz pozitív és negatív megközelítést. Egyrészt a közösségi lét egyik eleme, hogy odafigyelünk másokra, egymásra, és visszajelzések alapján épülünk és építjük egymást. Másrészt nincs még egy olyan teremtmény, aki annyit küzdene a saját vagy mások vélt vagy valós elvárásaival, mint az ember.

Aprócska vessző. Az Istennel kapcsolatos kérdésünket is így tesszük fel: mit akar Isten? Kicsit finomítva: mit vár vagy kér tőlem Isten? Válaszokat keresünk. A Szentírás ad ugyan válaszokat bőséggel, de ezek a válaszok további kérdéseket indukálnak.

Jézus kortársai Isten egyértelmű szándékát, akaratát látták a törvényben. Vitatott, hogy Jézus szóhasználata csak a mózesi törvényre vagy a teljes Ószövetségre vonatkozik-e, a kijelentése azonban egyértelmű: „...amíg az ég és a föld el nem múlik, egy ióta vagy egy vessző semvész el a törvényből, míg az egész be nem teljesedik.” Semmi sem veszhet el belőle, semmi sem hagyható ki, mert semmi sem hiábavaló. A legkisebb is számít.

A történelem folyamán sokan sokféleképpen látták és láttatták az Írás üzenetét. Jézus kortársainak (e mondatok hallgatóinak) szemében az üzenet egyértelmű lehetne, hiszen a legfontosabb az volt az Írás korabeli ismerőinek, hogy minden betűjét meg-, illetve be kell tartani. Talán olyanok is voltak – fiktív emberünkhöz hasonlóan –, akik különböző színárnyalatokat használva pontos statisztikát vezettek arról, hogy melyik rendelkezésnek melyik „betűjét” hogyan kell megtartani. A legkisebbet is, mert a legkisebb is számít.

”

Önámítás helyett. Amikor Jézus azt mondja, hogy „betölteni” jött a törvényt, minden korábbit megtartva egy teljesen új szemléletet hoz: a szabályok keretrendszeréről a céljukra helyezi a fókuszot. Sem a kereteken, sem pedig a célon nem változtat, a hangsúly áthelyezése mégis gyökeresen megváltoztat mindent: Istennek az emberek iránti végtelen szeretetét helyezi a középpontba. Ennek következményeként fogalmazódhat meg az emberben az Isten akarata szerinti életre törekvés.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: KLIM MUSALIMOV / UNSPLASH.COM

Jézus megérteti egykori hallgatóival és mindenkori megváltottaival: nem az ióta vagy a vessző, vagyis az a bizonyos legkisebb, ami számít, hanem te, ember, te vagy az, aki olyannyira fontos vagy Istennek, hogy még megszületett Fiát is odaadta érted.

■ ERDÉLYI CSABA

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk! Hálatelt szívvel ismerjük fel újra, hogy minden önámításunk naponként romba dől: önmagunk hamis nagynak láttatása ellenére kicsinyiségünkben is végtelen irgalommal fordulsz hozzánk. Add, hogy el tudjuk engedni kényszeres elvárásainkat és az elvárásoktól való féltretevéseinket, és élhessünk megváltott gyermekeid szabadságában. Most, a következő pillanattól kezdve. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 15.) *Mert ahogyan a test halott a lélek nélkül, ugyanúgy a hit is halott cselekedetek nélkül.* Jak 2,26 (Péld 21,3; Jn 2,1–11; 1Kor 2,1–10; Zsolt 105,1–15) A hit és a cselekedet kapcsolatát *Evangelikus énekeskönyvünk* 320. énekének 5. versszaka nagyon tömören és lényegre törően fogalmazza meg: „Hitből jön a cselekedet, / Hogy életünk betöltse; / Élő, igaz hit nem lehet, / Melynek nincs jó gyümölcse. / Megáld és megszentel e hit, / Jó Istenünkkel egyesít, / Szent, tiszta életet szül.”

Hétfő (január 16.) *Ujjong az ajkam, ha neked zenghet, lelkem is, amelyet megváltottál.* (Zsolt 71,23; Kol 1,12; 5Móz 5,1–7[8–21] 1Móz 7,1–16) Az oltárnál állok, és figyelem a karvezető mozdulatait. Mielőtt intene a kórusnak, gyorsan előveszi a hangvilláját, kezéhez üti, figyel a megszólaló halk, de biztos hangot, csak ezek után adja meg a hangot az énekeseknek. Lendül a keze, és felzeng a kórus. Miközben ezt látom, rádöbbenek: mindannyiunknak erre van szükségünk. Minden döntésünk és tettünk előtt meghallani azt az abszolút A hangot, amely mindig, minden helyzetben ugyanúgy szól. Ha hozzá igazodunk, akkor nem csúszunk el, nem adunk ki hamis hangokat, hanem folyamatosan megújul az életünk dallama.

Kedd (január 17.) *A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által.* (2Tim 1,14; Zsolt 119,11; Mk 2,23–28; 1Móz 7,17–24) Olyan ez, mint egy nagy kirakós játék. Minden egyes darabja ugyanolyan értékes. Ha csak egy is hiányzik, akkor nem lesz egységes a kép. Mindannyian egy nagy kirakós aprócska, de pótolhatatlan darabjai vagyunk. Kincseket bíz ránk az Isten. Személyre szabott kincsek ezek. Mindenkinek a kezébe, szívébe, életébe tesz az Úr talentumokat, olyan értékeket, amelyekkel megajándékoz bennünket és a teremtett világot. Tettek, szavak, gondolatok, amelyeket ránk bíz az Isten. Ha ezeket továbbadjuk, az ő megváltó szeretetét juttathatjuk el a másik emberhez. Ahhoz, hogy ezeket a kincseket és feladatokat az életünkben felfedezzük és megvalósítsuk, nélkülözhetetlen a Szentlélek munkája és ereje.

Szerda (január 18.) *Hűségesen terelgeted e megváltott népet...* (2Móz 15,13; 1Pt 3,18; Róm 9,31–10,8; 1Móz 8,1–12) Egy hegytetőn üldögéltem, és a szemközti hegyoldalt szemléltem. Apró fehér pöttyökre lettem figyelmes. A pöttyök mozogtak. Hol erre, hol arra hömpölyögtek. A hullámvás ellenére látszott, hogy határozottan egy cél felé tartanak. Egyértelmű volt, hogy maguktól gyorsan szétszéledtek volna a zöldellő hegyoldalon. A távolból elsőre nem volt kivehető, hogy van valaki, aki egyben tartja és vezeti, irányítja a nyáját. Azonban a gyapjas

pöttyök egyszerre rendezetlen és mégis rendezett mozgásból logikusan következett, hogy egészen biztosan van ott egy pásztor, aki terelgeti őket. Mi, Jézus nyájának tagjai is ilyenek vagyunk. Szétszélednénk, ha nem lenne valaki, aki életünk kusza vonalait összerendezi. Aki visszavezet a járható ösvényre. Aki megkeres, ha eltévedünk. Aki vállára vesz, ha elfogy az erőnk. Az Úr jó pásztorként egyengeti mindannyiunk léptét.

Csütörtök (január 19.) *Mert ő [Isten] ellát a föld pereméig, mindent lát az ég alatt.* (Jób 28,24; Mt 18,14; ApCsel 15,22–31; 1Móz 8,13–22) A Szent Jakab-zarándokút utolsó állomása a spanyolországi Finisterre az óceán partján. A középkori ember úgy gondolta, hogy itt van a föld végső határa, erről kapta a nevét ez a település. Amikor a hosszú zarándokút végén megérkeztem a kopár sziklaszirthez, belenézttem a végtelennek tűnő messzeségbe, eljátszva a gondolattal: mintha a világ végén lennék. A határtalan óceánt szemlélve egyetlen pillanatban koncentrálnak a mögöttem lévő többhetes gyalogút élménye, és az tudatosult bennem, hogy e földi világban és ezen a földi világon túl is az Isten ölel magához bennünket megváltó szeretetével.

Péntek (január 20.) *Ha eladsz honfitársadnak valamit, vagy vásárolsz valamit honfitársadtól, ne csapjátok be egymást!* (3Móz 25,14; 2Kor 8,21; Gal 5,1–6; 1Móz 9,1–17) Manapság divatos fogalom a „fair trade”, azaz a méltányos vagy becsületes kereskedelem. Aki így kereskedik, így előállított árut vásárol, annak fontos, hogy a – jobbára – harmadik világbeli termelő is megkapja az őt megillető pénzt a terményéért. Többet fizetünk, hogy a munka a világ bármely pontján ugyanúgy meg legyen becsülve. „Méltó a munkás a maga bérére.” (1Tim 5,18) Ha ezt a páli mondatot továbbgondoljuk, akkor felfedezhetjük, hogy nem csak az anyagi megbecsülésre vonatkozik: megbecsülni a másik munkáját, idejét, türelmét, figyelmét, gondoskodását kimondott szóval, köszönettel, tettekkel, gesztusokkal is. Ahol ez megvalósul, ott megerősödnek a közösségek.

Szombat (január 21.) *Meztelenül jöttem ki anyám méhéből, meztelenül is megyek el.* (Jób 1,21; Róm 13,14a; 5Móz 33,1–4[7.12–16]; 1Móz 9,18–28) Tartottam már kézben a szülőszobán újszülött csecsemőt, és fogtam már haldokló kezét kórterem homályában. Mindkét helyen más-más módon, de ugyanazt éreztem. Isten kezében vagyunk. Egy olyan kézben, amely megtart. Törekények és mulandók vagyunk. Amink van, az mind ajándék. Az egyetlen kincsünk, amely örök, az Úr kegyelmes, megváltó szeretete.

■ KOVÁCS ÁRON

A hónap könyvei

Mindennapi, de korántsem
hétköznapi történetek
a Balaton partjáról.

Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna
lelkész, esperes, négy gyermek
édesanyja. Rövid írásaiban
mi is magunkra ismerhetünk,
gondolataival 2023-ban is
töltekezhetünk.

-30%
3400 Ft helyett
2390 Ft

-20%
2900 Ft helyett
2320 Ft

 LUTHER
KIADÓ

1085 Budapest, Üllői út 24. • (+36) 1/317-5478 • (+36) 20/824-5518

e-mail: kiado@lutheran.hu

LUTHERKIADO.HU

Újévi fogadalmak helyett fizessen elő az *Evangélikus Életre!*

A világ tele van Istennel.
A mi dolgunk, hogy észrevegyük, és írjunk róla.
Olvassa magazinunkat egész évben, 26 lapszámon keresztül! Interjúk, riportok, beszámolók és vélemények kéthetente, a legjobb evangélikus újságíróktól.

Előfizethető:

1085 Budapest, Üllői út 24. • (+36) 1/317-5478 • (+36) 20/824-5518
kiado.penzugy@lutheran.hu